

PANSKÝ MLÝN

DIPLOMOVÁ PRÁCE

PANSKÝ MLÝN
Vysoké Mýto

RADEK SCHWAB

zimní semestr 2020/21
ateliér Stempel-Beneš
FA ČVUT

Lidé by měli být pyšní na město ve kterém žijí. Na jeho prostředí a architekturu.

OBSAH

ÚVOD

ANALYTICKÁ ČÁST

Poloha města

Základní údaje

Historie města

Vývoj města, historické dědictví

Širší analýza města

analýza města, analýza centra města, historická mapa

Analýza řešeného území

Charakter území, SWOT analýza, historie x současnost, funkční analýza řešeného území, soukromý vs veřejný prostor, problémy lokality

Panský mlýn

Místo a historie, současné fungování areálu mlýna, složení mlýna, analýza obrazu budovy, fotografie

Historie vodních mlýnů

Mlynařství a mlynáři, umělecké složení 19. století

Hledání nové funkce pro Panský mlýn

Varianty řešení, hmotový model

NÁVRH

Koncept znovu obnovení provozu

provozní schéma

Architektonické řešení

autorská zpráva

Materialita

Koncept

Urbanismus

Situace 1:2000, Situace 1:1000

Vizualizace

Výkresy

půdorysy 1-5np, Panský mlýn půdorysy 1-5np, řezy, pohledy příčný řez, podélný řez, perspektivní řez

Konstrukční a materiálové řešení

Vizualizace

ZÁVĚR

DOKUMENTY

ZDROJE

ÚVOD

Ve své diplomové práci jsem se rozhodl věnovat tématu využití historických budov a nevyužitých prostranství v centru svého rodného města Vysokého Mýta. Kolem Panského mlýna projíždím celý život a když jsem ve svém výběru pro svoji práci narazil právě na toto území, okamžitě jsem věděl, že tohle místo musím dát dohromady, a to už od historického centra města až po samotný mlýn.

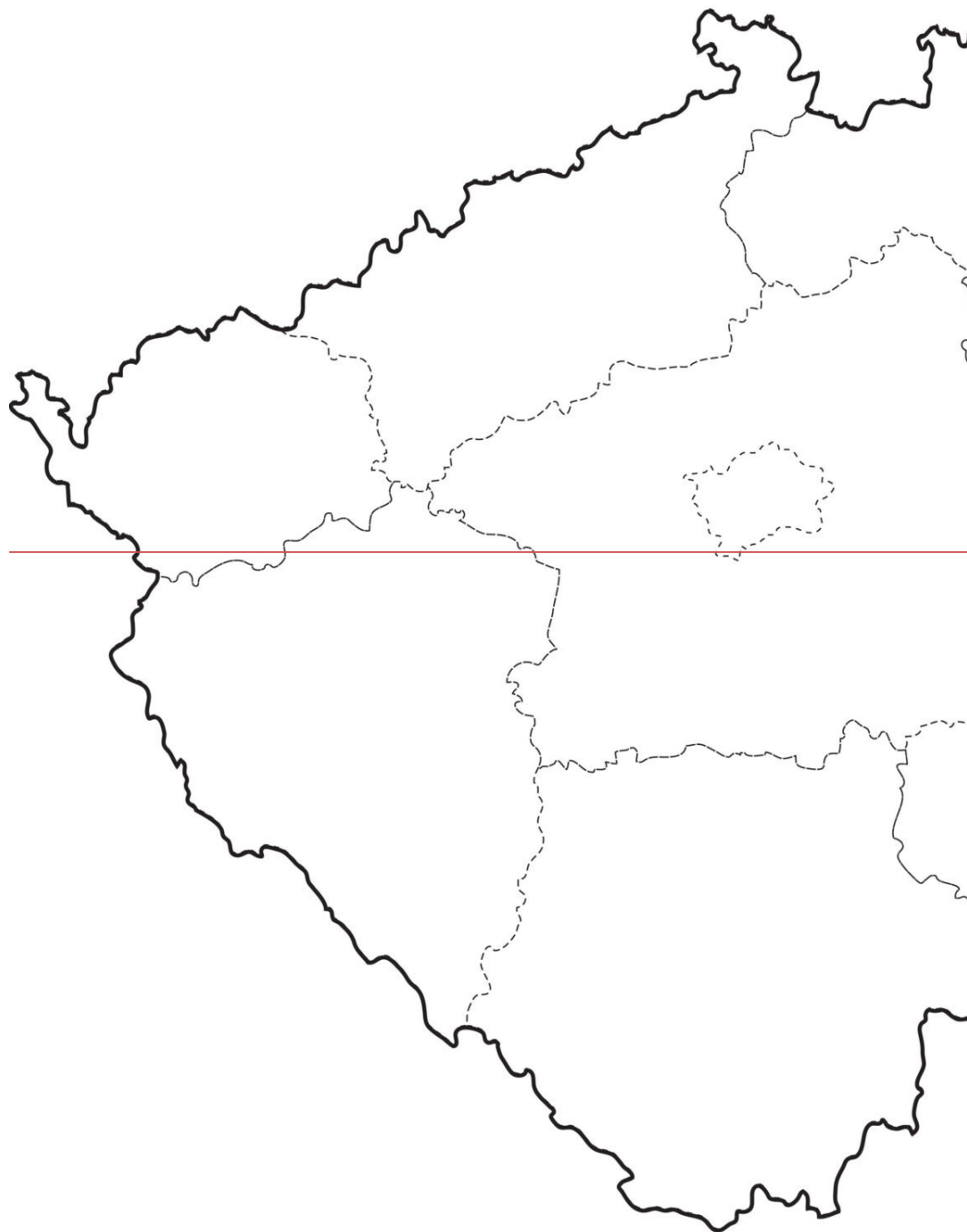
Chtěl jsem, aby mlýn zazářil a ukázal obyvatelům města, že na tomto místě má svoji hodnotu a důležitost.

Později jsem ale pochopil, že není úplně jednoduché této katedrále vdechnout nový život.

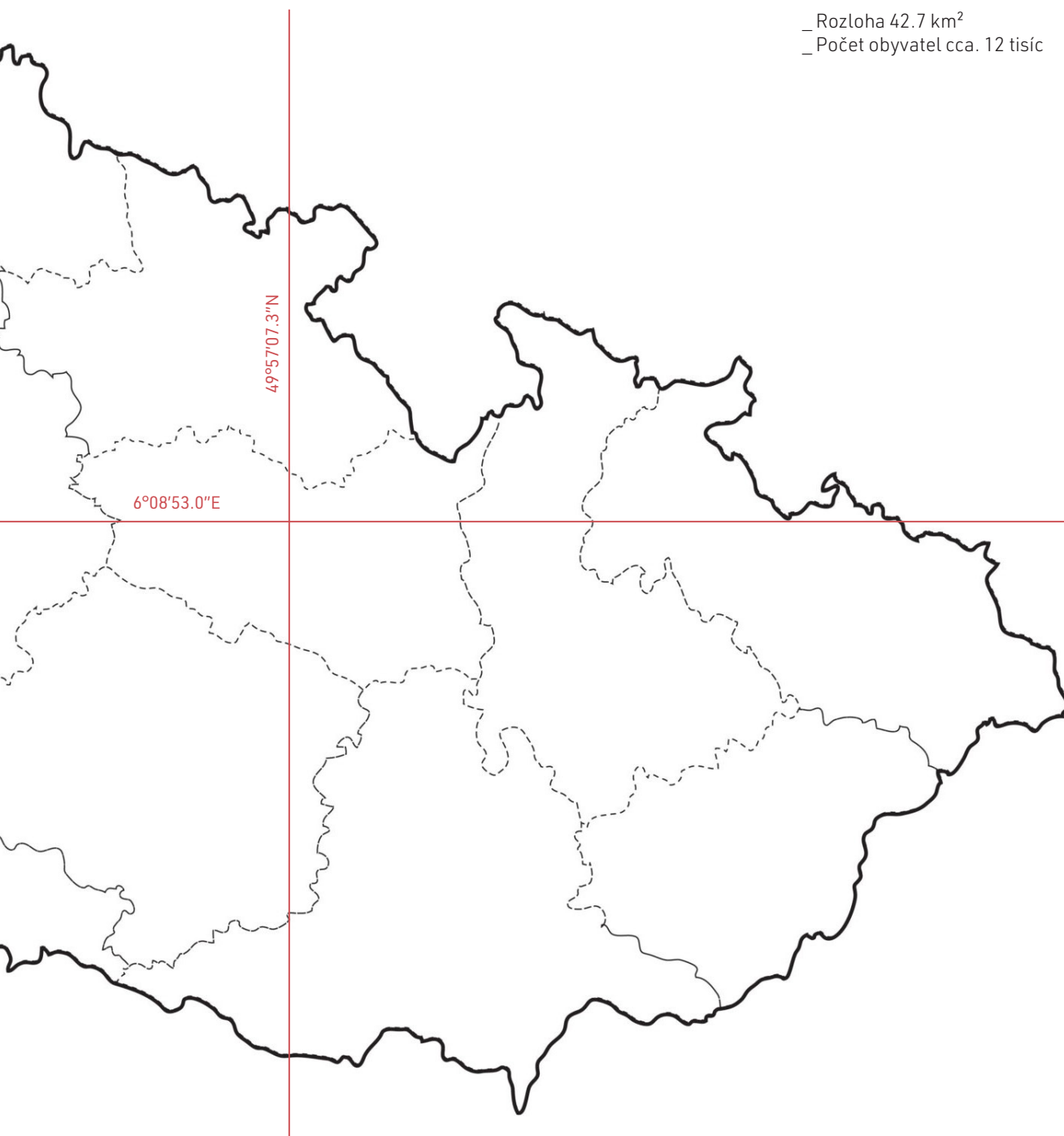
ANALYTICKÁ ČÁST

POLOHA MĚSTA
Vysoké Mýto

- _ Rozloha 42.7 km²
- _ Počet obyvateľ cca. 12 tisíc

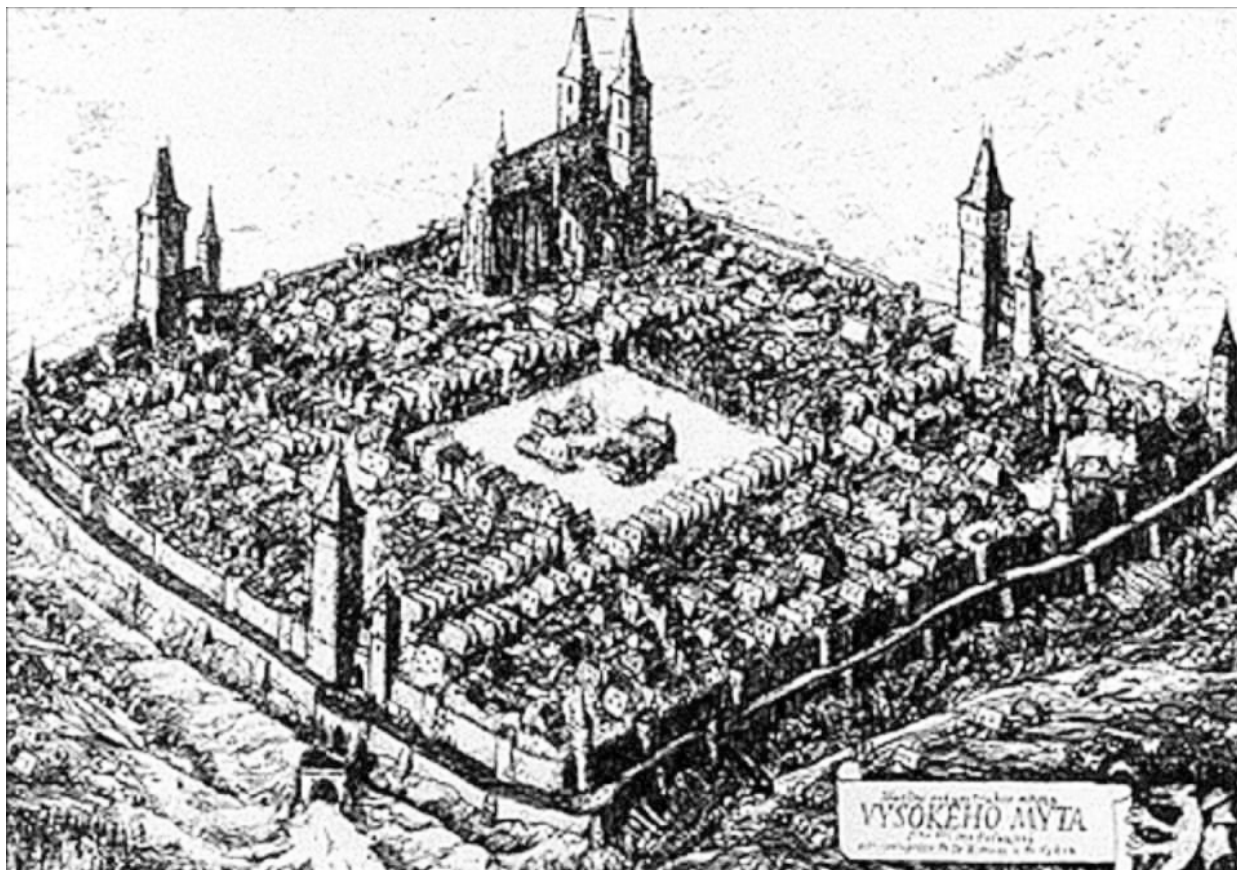
HISTORIE MĚSTA Vysoké Mýto

Město Vysoké Mýto se nachází ve východních Čechách, na řece Loučné, uprostřed Pardubického kraje. Město bylo založeno králem Přemyslem Otakarem II. na hlavní obchodní spojnici Čech s Moravou již ve 13. století. V roce 1307 učinil český král Rudolf Habsburský z Vysokého Mýta věnné město českých královen.

Z doby založení se dochoval rostlý středověký půdorys města s pravidelným náměstím Přemysla Otakara II, které je největším čtvercovým náměstím v Česku. Město bylo opevněno postupně stavěným dvojitém prstencem masivních kamenných hradeb s 25 baštami a třemi branami, zpevněnými předsunutými barbakány. Uprostřed náměstí byl na památku morové epidemie z roku 1714 postaven morový sloup. V historickém centru města se dochovaly další významné památky, např. kostel sv. Vavřince (trojlodní vrcholně gotická stavba ze 13. století, regotizována na přelomu 18. - 19. století), městská zvonice, Pražská, Litomyšlská a Choceňská brána, které byly součástí historického opevnění města. Mezi další pamětihodnosti města patří také radnice, řada historických domů z doby gotické, renesanční i barokní.

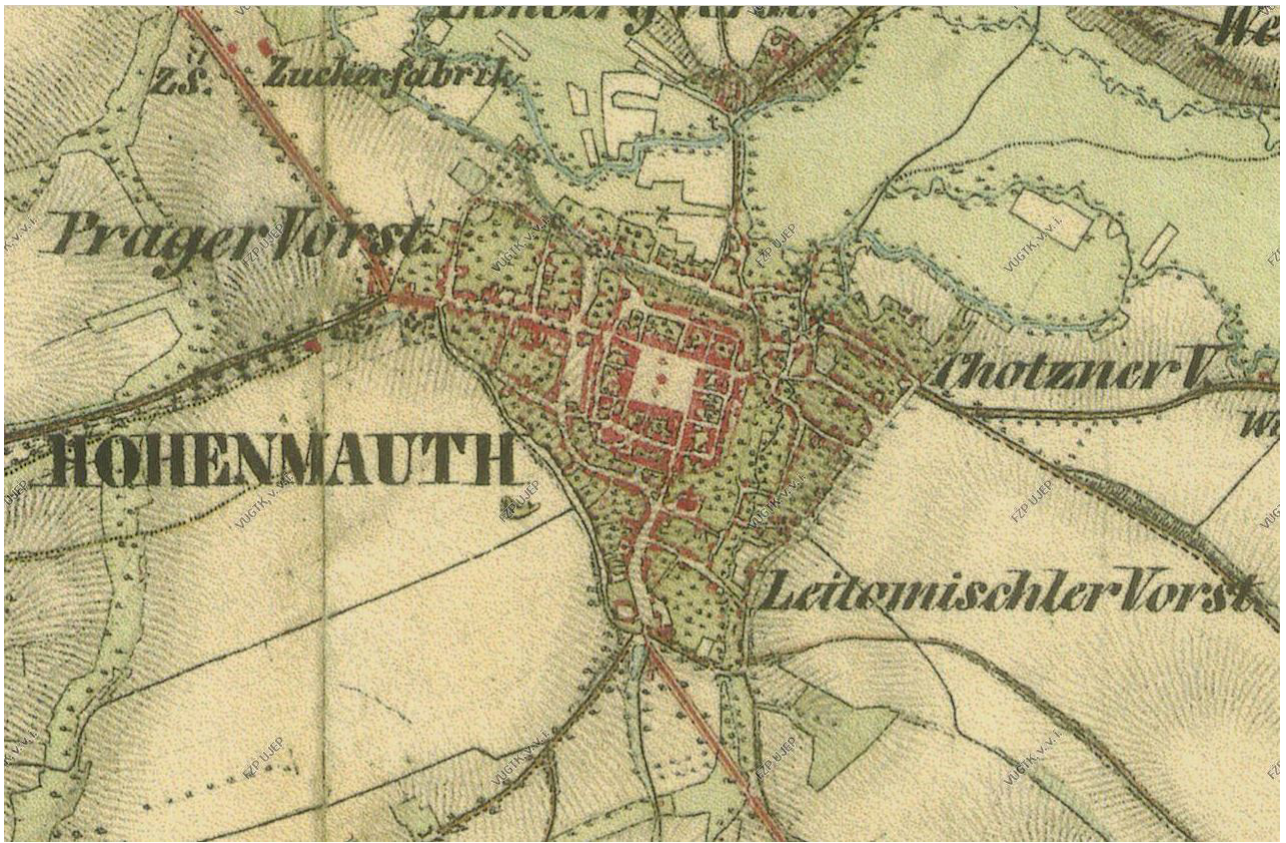
Ve své bohaté historii město prožívalo doby rozkvětu, kdy bohatlo a lidem se dařilo, ale přicházely také ničivé požáry a nájezdy cizích vojsk. V roce 1421 bylo město po krátkém odporu dobyto husitskými vojsky Pražanů, mnoho lidí bylo pobito a část města vypálena. První soupis domů v královských městech byl proveden roku 1567, zde jich bylo evidováno celkem 380. Vysokému Mýtu se nevyhnuly ani pohromy, v roce 1700 vyhořelo a roku 1714 ho postihla morová epidemie. Část opevnění kolem městských bran bylo zbořeno roku 1808, což napomohlo dalšímu rozvoji města. Roku 1879 zde bylo založeno gymnázium a v roce 1882 bylo město připojeno na železniční síť.

V novodobé historii město od roku 1968 okupovala sovětská armáda a zanechala ve městě obrovskou materiální a ekologickou škodu. Po jejím odchodu v roce 1990 se město postupně vzpamatovávalo a z poničeného města vzkvétalo do dnešní podoby.

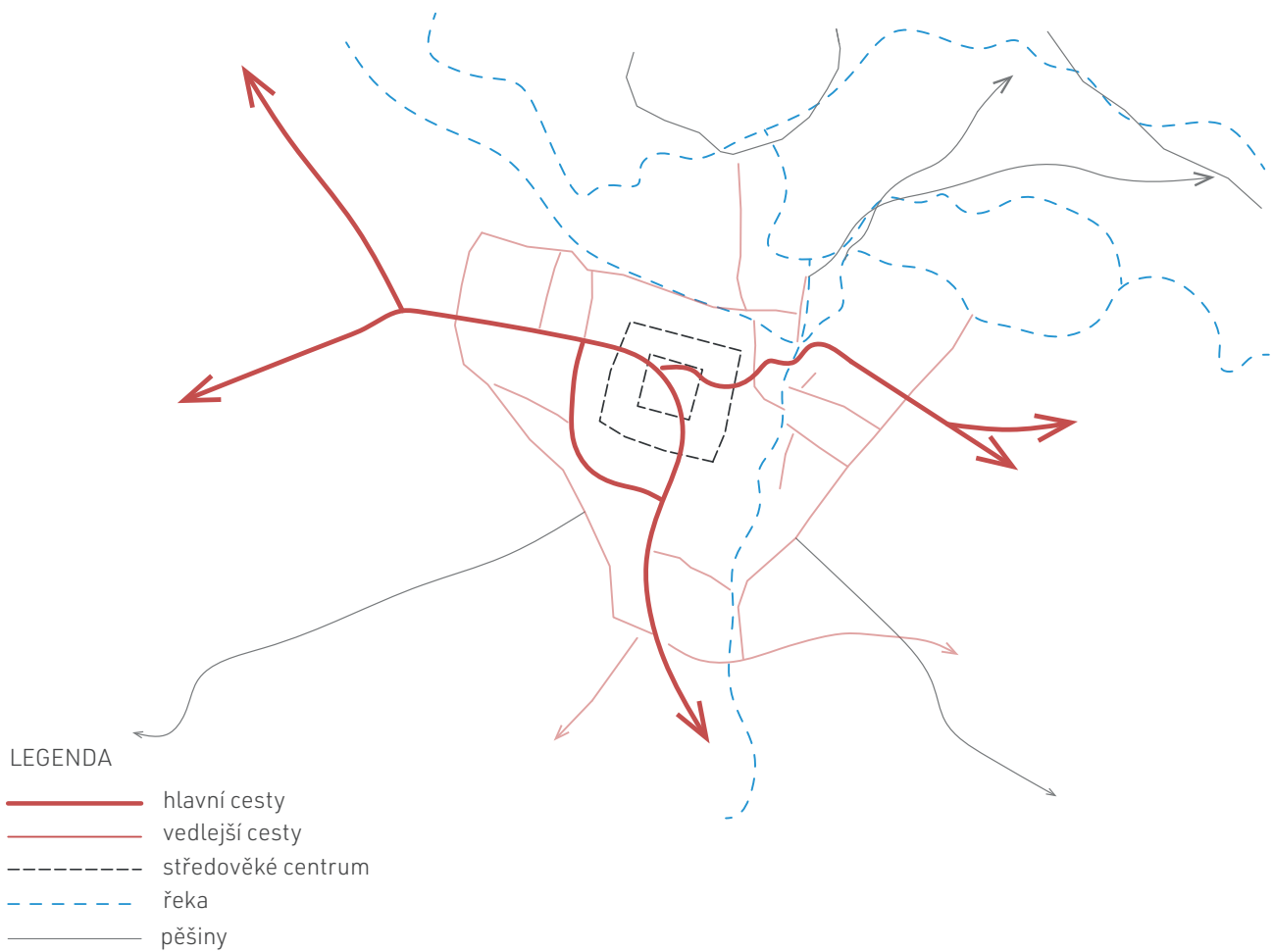

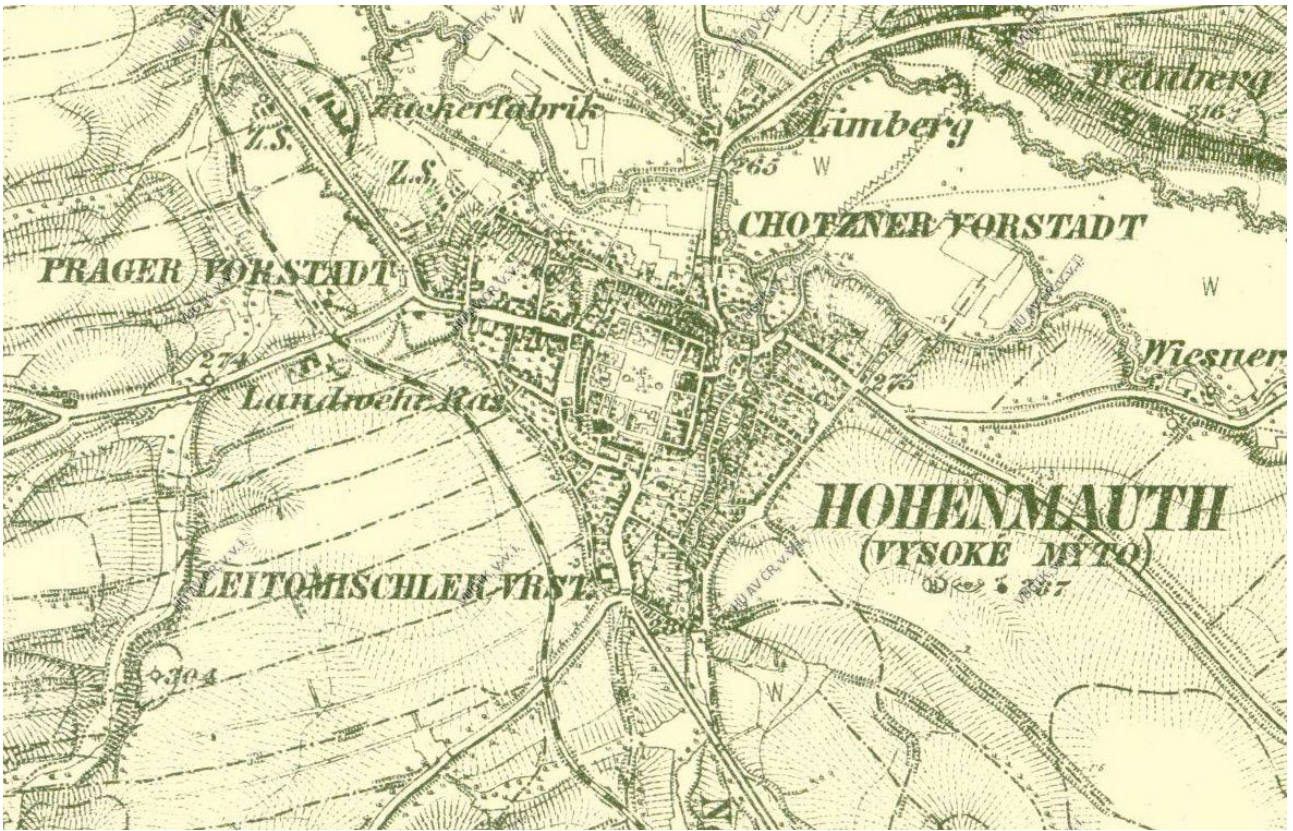
středověký obraz města

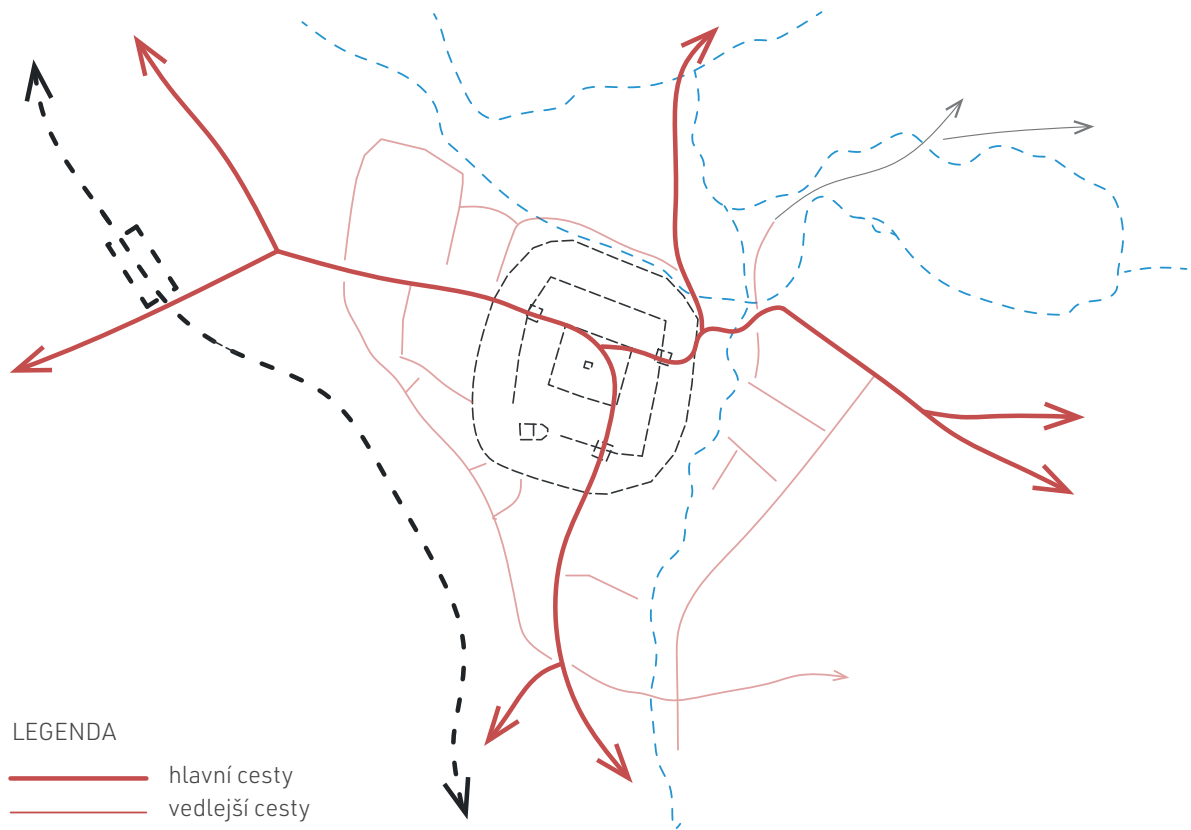

1853

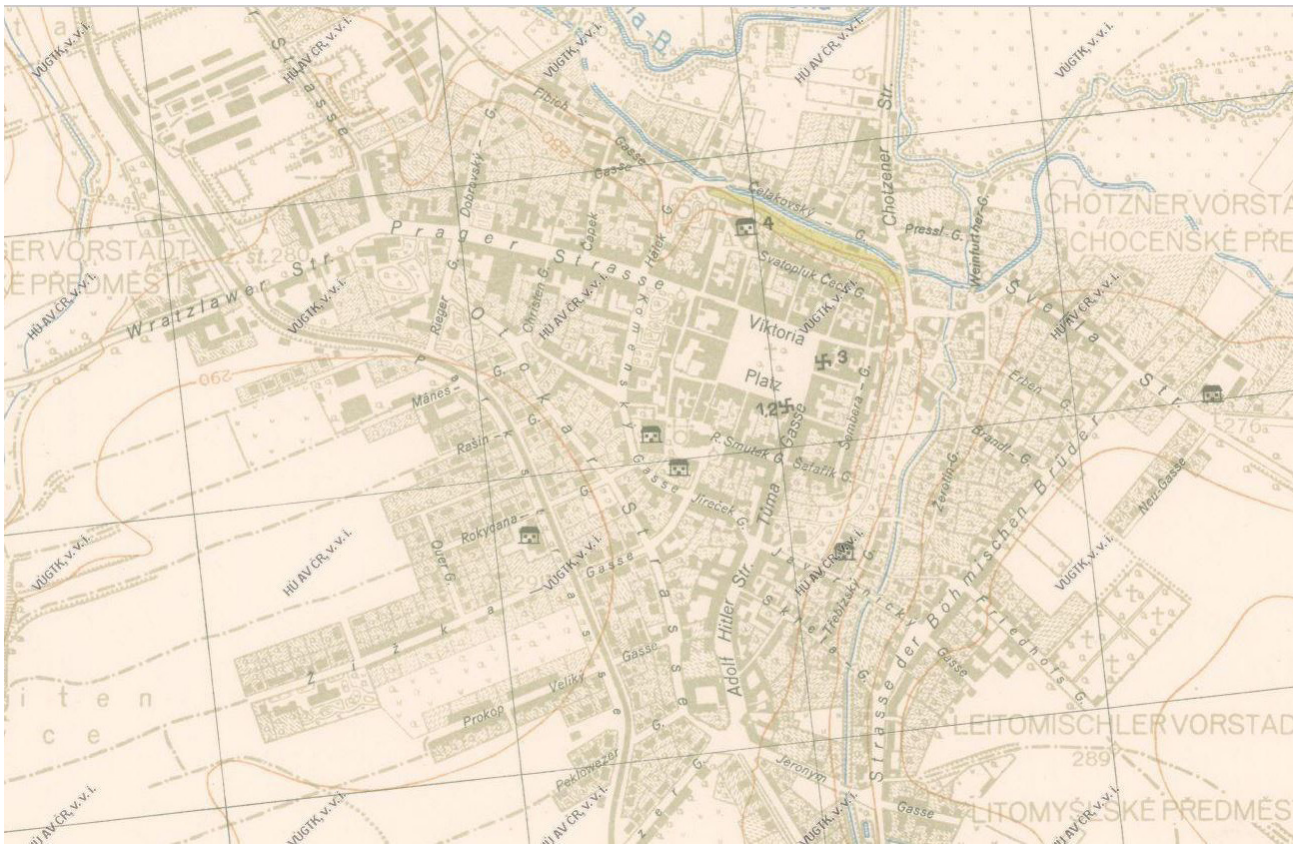

20201874-1920

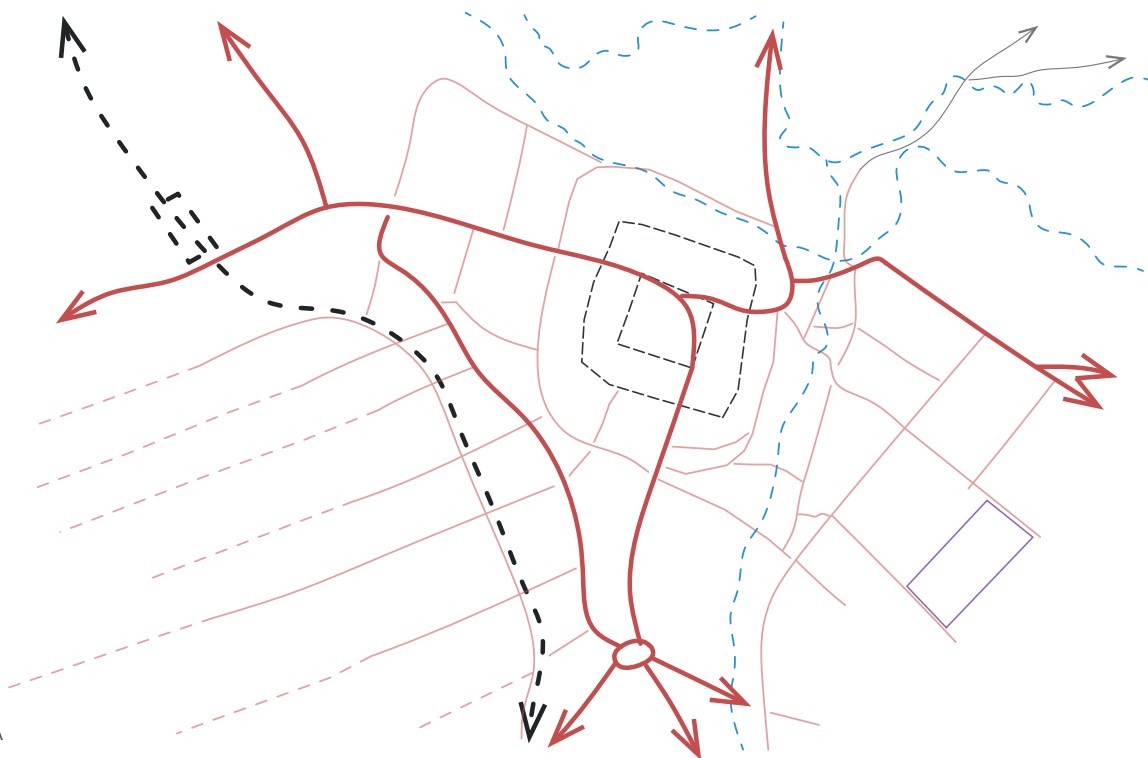

LEGENDA

- hlavní cesty
- vedlejší cesty
- středověké centrum
- řeka
- pěšiny
- železnice

1943

LEGENDA

- hlavní cesty
- - - vedlejší cesty
- - - - - středověké centrum
- - - - - řeka
- — — — — pěšiny
- - - - - železnice

2020

Kostel svatého Vavřince

městský pivovar - historické foto

městský pivovar

Městské opevnění, Choceňská věž

Sokolovna

Pražská věž

Litomyšlská věž

choceňská věž

Jungmanovy sady

Náměstí Přemysla Otakara II. - 1. pol. 19. stol..

Náměstí Přemysla Otakara II.

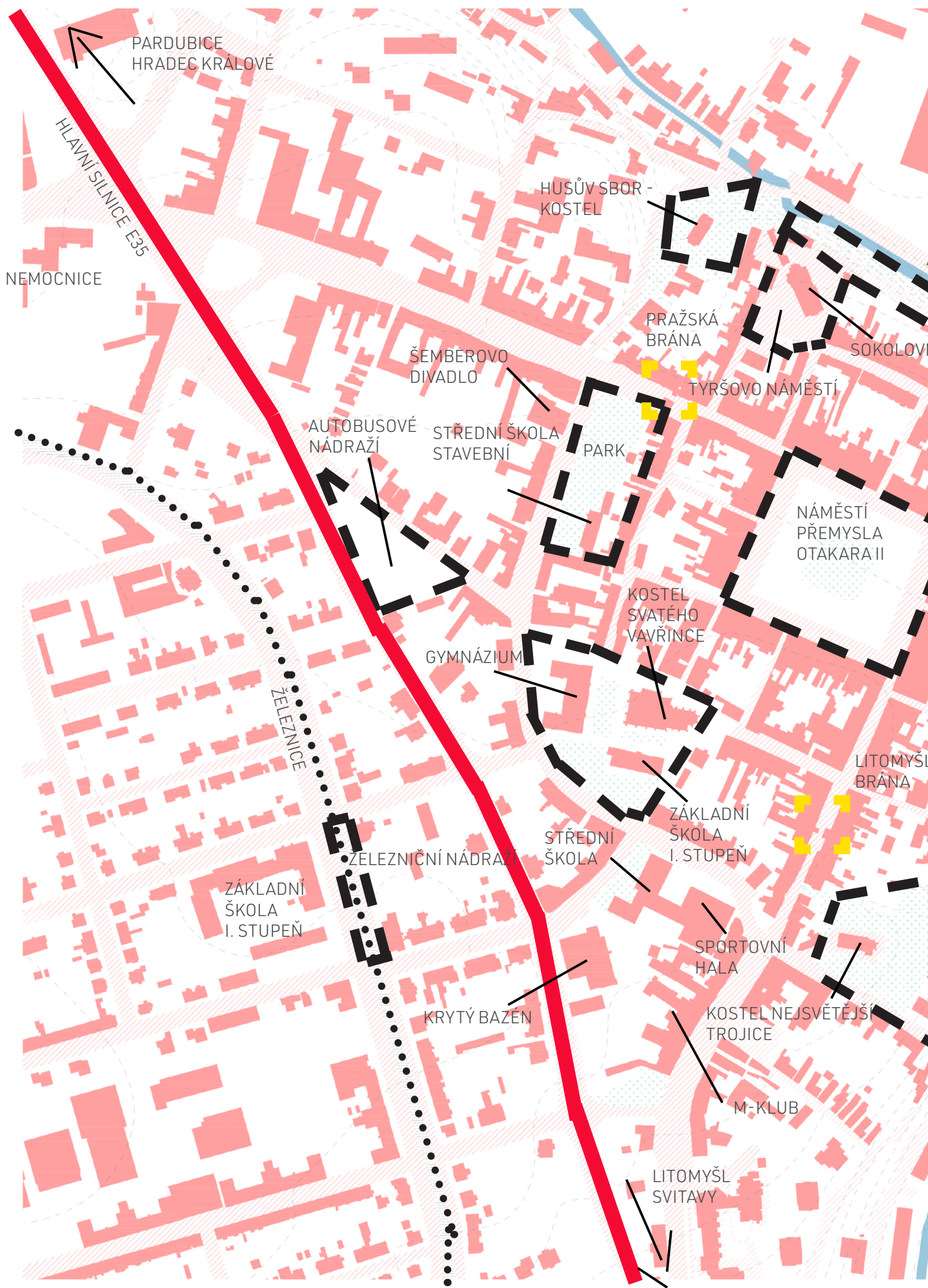
ŠIRŠÍ ANALÝZA MĚSTA

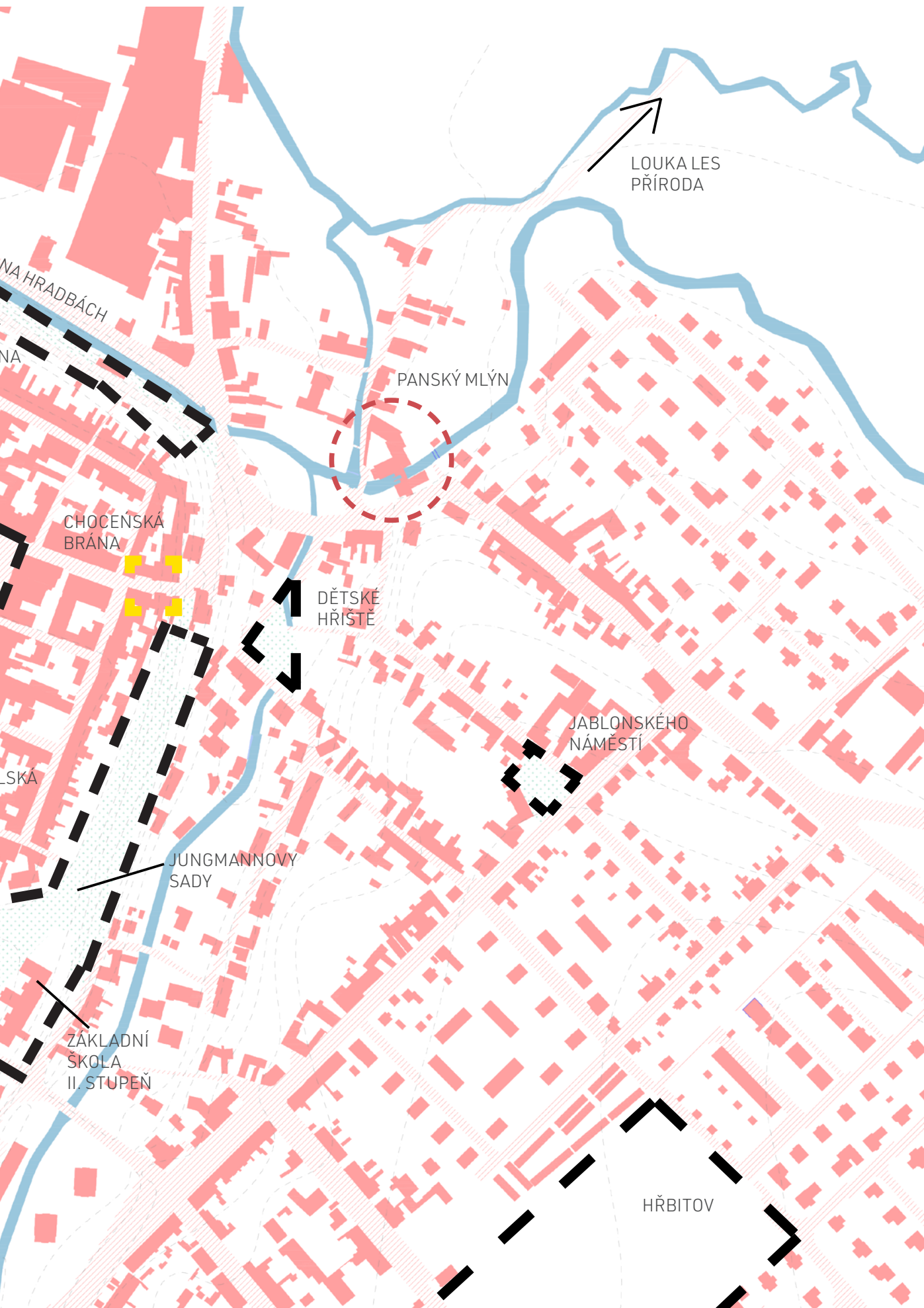
legenda

- silnice I. třídy
- silnice II. třídy
- silnice III. třídy
- železnice
- trasy do přírody
- autobusové nádraží
- vlakové nádraží
- náměstí
- parky
- plánované parky a náměstí
- louky
- záplavové území Q100
- průmyslové areály

MĚSTSKÝ ZNAK
od krále Vladislava ze dne 25.10.1471.
Uložený v muzeu v Praze - v městském muzeu.

JMÉNA ULIC.	SAMOTY A OSADY
-------------	-------------------

ANALÝZA ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ

Pohled z ulice Kpt. Poplera z roku 1905

Vysoké Mýto

Pohled od Panského mlýna

Nákladem knihkupectví Jana Nováka ve Vys. Mýtě. — 1902.

Pohled od Panského mlýna z roku 1902

Vysoké Mýto

Pohled od mlýna

Nákladem knihkupectví Jana Nováka ve Vys. Mýtě — 1902

Pohled z budovy Panského mlýna z roku 1902

S

MÍSTO
ŘEKA
HISTORIE
TRASA Z MĚSTA DO PŘÍRODY

W

TERÉN
KOMPLIKOVANOST
CHAOS
DOPRAVA - HLUK, NEBEZPEČÍ

O

MĚSTOTVORNOST
INVESTICE
OJEDINĚLOST
MÍSTO SETKÁVÁNÍ
KULTURA

T

DOPRAVA - HLUK, NEBEZPEČÍ
TERÉN
NENÁVRATNOST INVESTICE

fotografie Pankého mlýna a pily z roku 1870

fotografie Pankého mlýna a pily po roce 1922

fotografie Pankého mlýna a pily z roku 2020

fotografie okolí panského mlýna z roku 1898

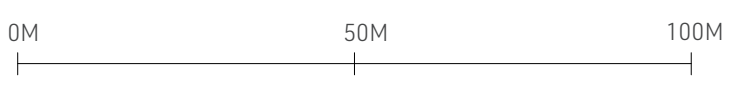
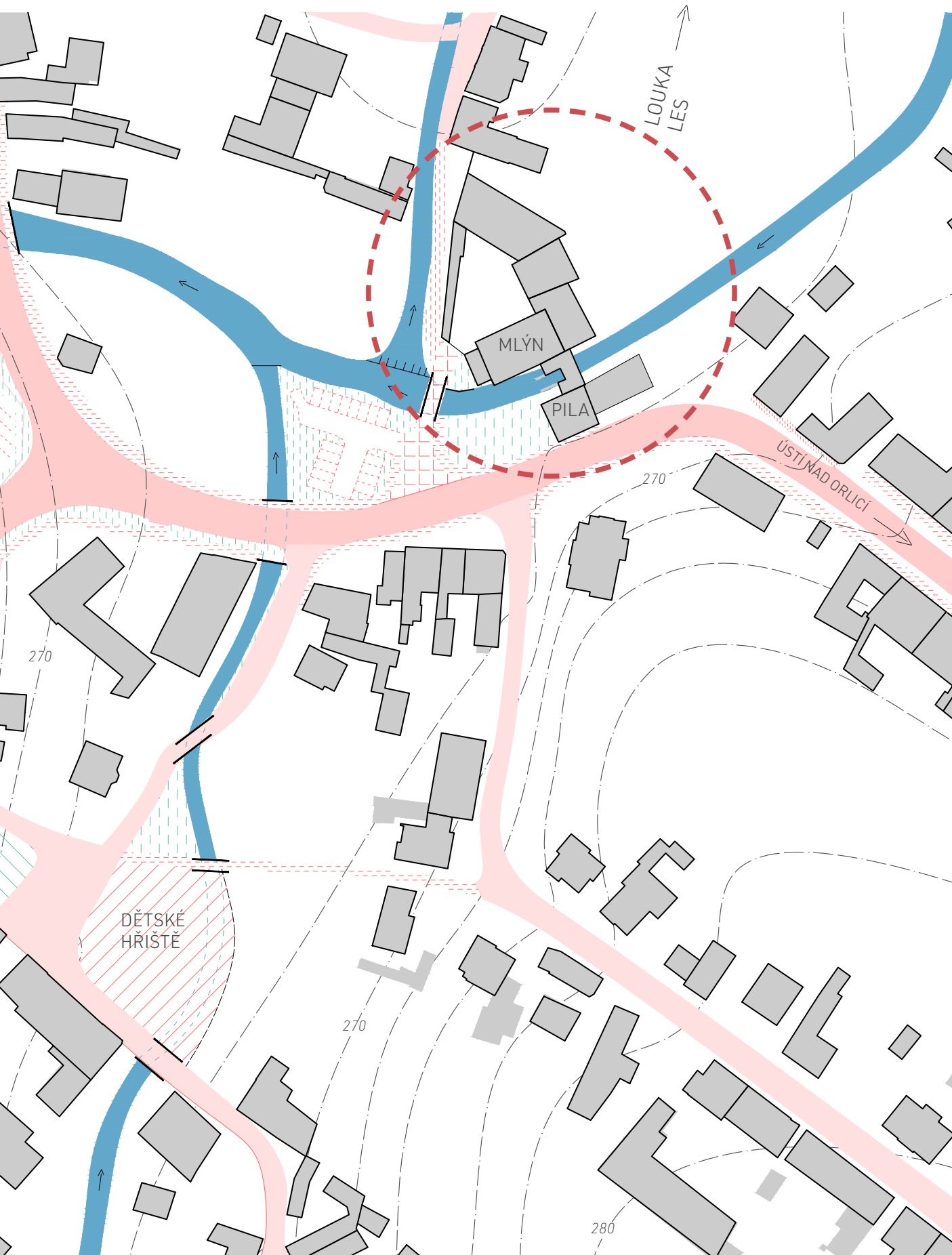
fotografie okolí panského mlýna z roku 1910-1920

fotografie okolí panského mlýna z roku 2020

SILNICE - ASFALT	SILNICE - DLAŽEBNÍ KOSTKY	CHODNÍK	PĚŠINA
PARK	DĚTSKÉ HŘIŠTĚ - POLOVĚŘ. PROSTOR	DMŽ ZAHRADA - POLOVĚŘ. PROSTOR	TRÁVA - VEŘEJNÝ PROSTOR

Jestli chceme uvažovat o oživení a zpřístupnění areálu Panského Mlýna obyvatelům města, tak aby byl denně využíván, musí se zlepšit jeho návaznost na historické centrum města.

Dalším důvodem pro zamyšlení se nad touto lokalitou je také proudění lidí směrem za přírodou, od mlýna podél vody na sever, trasou, která je zde vyšlapána už od založení města, a kde se také plánuje začít s novou naučnou přírodní turistickou trasou.

Problém této lokality vidím hlavně v propojení jednotlivých segmentů a funkcí. Rekonstruuji se zde jednotlivá místa, ale bez dobře vyřešené návaznosti na okolí.

P1

Jeden z hlavních problémů, který v tomto místě rozděluje město, je rušná silnice, ulice Kpt. Poplera, která zde vytváří bariéru a pocit nebezpečí. Ubouráním historické zástavby a rozšířením silnice dalo město v tomto místě autům zelenou zde jezdit bez ohledu na okolí, i když jsme jen velmi nedaleko centra města.

P2

Na severním okraji historického centra města ("na hradbách") a v Jungmanových sadech můžeme nalézt středověké opevnění města. Tyto dva městotvorné prvky by měli být propojeny a tvořit zde zelený pás okolo hradeb.

P3

V těsné blízkosti se zde vedle sebe nachází park (Jungmanovy sady), dům dětí a mládeže (Mikádo) a dětské hřiště. Nabízí se zde, aby tyto funkce spolu komunikovali a doplňovali se. Zde tomu tak ale není.

P4

Jungmanovy sady, hlavně v severní části, vnímám ne moc jako bezpečné místo kde bych chtěl trávit svůj volný čas v zeleni. Myslím, že z obou stran lineární části parku se nachází pomyslné bariéry a vytvářejí zde ztísněný prostor. Z jedné strany městské opevnění a z druhé strany neupravený svah směrem k nevyužitému průmyslovému areálu (bývalého areálu památkové péče města). Městské muzeum se nachází nad Jungmanovými sady a se zahradou končí s městským opevněním. Je zde možnost propojit náměstí, muzeum, park a nevyužitý průmyslový areál.

Panský Mlýn

Hlavními budovami jsou zde mlýn a pila ležící na dolním náhonu řeky Loučné, ve Vysokém Mýtě. Mlýn byl založen 2 roky po vzniku města roku 1264. První zmínky o dřívějších majitelích jsou z roku 1443. Z těch nejvýznamnějších uvádím tři rody, rod Podhajských, od roku 1864, rod Kašparových (největší rozvoj) a následně rod Prokešů až do současnosti.

Panský mlýn postavilo tehdejší královské věnné město Vysoké Mýto, jako mlýn vodní, poháněný dvěma vodními koly na spodní vodu o spádu 1,6m. Jedno mlýnské složení mělo takzvané truhly, poháněné prvním vodním kolem. Druhé složení, takzvaný špičák, pohánělo druhé vodní kolo.

Budova mlýnice, roku 1921-22, prošla kompletní rekonstrukcí firmou Josef Prokop a synové v Pardubicích s navýšením jednoho patra. Přistoupilo se k výměně mlýnských strojů a jejich modernizaci a zvýšila se také výroba. Stále zvyšující se energetická náročnost provozu, hlavně v dobách nízkého průtoku vody donutila majitele ke stavbě výpomocného pohonu, který obstarával diesellový dvoutaktní dvouválcový motor. A v roce 1906 byla postavena na levém břehu náhonu Francisova turbína pro pohon katru na pile, která se využívá dodnes.

Náročnými přestavbami a modernizacemi se na počátku hospodářské krize tehdejší majitelé Kašparovi natolik zadlužili, že v roce 1934 vyhlásili bankrot. V dalším roce ve dražbě koupil výrobní objekt Bohumil Prokeš se svou manželkou. Následně, ale přišla nacistická okupace a útlum mletí a provoz se zastavil.

Po II. světové válce již nebylo možné provoz znovu obnovit. Došlo ke znárodnění a v roce 1964 tehdejšími mlýny s těstárnami zastavení provozu s následnou likvidací výrobního závodu. Objekt převzalo tehdejší JZD Vraclav, které provozovalo do roku 1978 pilu s minimálním vložením prostředků na její údržbu a opravu.

Po uzavření celého provozu mělo dojít k následné likvidaci všech strojů v objektu. Po vynaložení značného úsilí bývalého majitele k tomu nedošlo a objekt se mu podařilo převést pod Civilní obranu státu jako záložní mlýn pro případ napadení západními mocnostmi.

Roku 1985 na základě změn ve zřízení celý objekt převzal tehdejší Národní výbor města Vysokého Mýta. Dále po změně politických událostí po roce 1989 restituovali objekt potomci původního majitele Bohumila Prokeše.

Fotografie Panského Mlýna a pily z roku 1870

Majitelé areálu, kteří užívají pro bydlení bývalý dům pro čeládku, se od vrácení nemovitosti po roce 1990 snaží celý areál smysluplně využívat. Daří se jim udržovat v chodu alespoň pilu, která nemusela nutně z ekonomických a hygienických požadavků dnešní doby svůj provoz ukončit. Dále využívají stodolu pro skladování zemědělských strojů a přístavbu pro dieselový motor jako strojní dílnu. Prostory mlýnice a chlévu prakticky nevyužívají vůbec.

Francisovu turbínu, která sloužila pro pohánění strojů mlýna, zmodernizovali na malou vodní elektrárnu a druhou menší turbínu využívají dále pro pohon pily. To znamená, že je zde možné uvažovat, co se týká spotřeby elektřiny, o soběstačném provozu celého areálu za pomoci vodní energie.

S mlýnicí, s budovou co místu dává celý smysl jako celku, si ale neví rady. Zastávají názor "Mlýn má být mlýnem a pila pilou. Nic jiného zde nedává smysl." Z ekonomického hlediska, ale i z důvodu malého prostoru na skladování mouky, je nevýhodné zrekonstruovat a zrepasovat vlastní technologii mlýna tak, jako fungoval mlýn dříve, tedy pro výrobu pšeničné nebo žitné mouky na čtyřech válcových stolicích.

Hlavním úkolem je tedy najít nové využití budovy mlýnice a poté celého areálu tak, aby ekonomicky fungoval a nemuselo se likvidovat "umělecké složení mlýna", které je zde hlavním klenotem, ale schovaným pod vrstvou prachu a za oprýskanou fasádou.

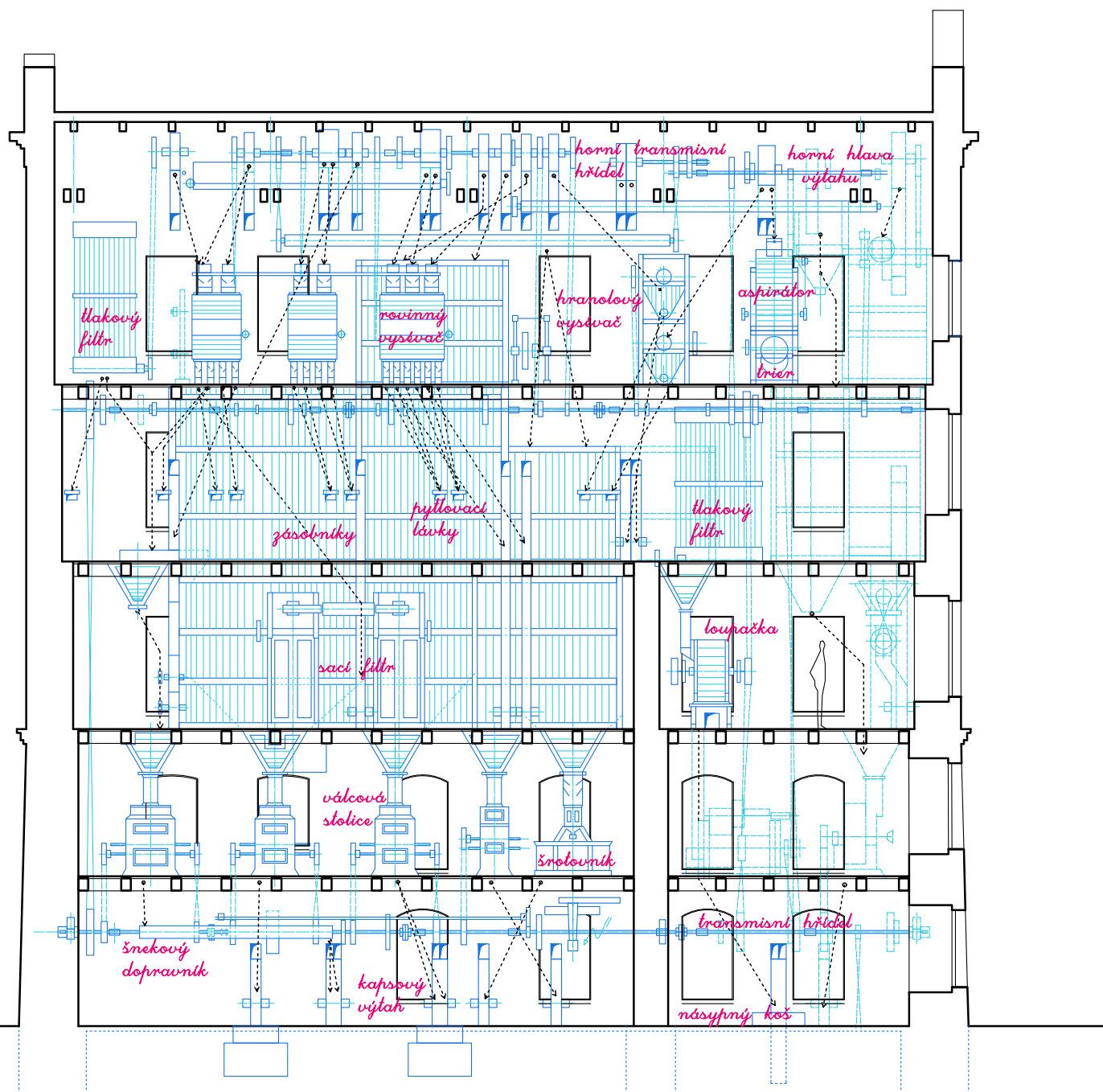
Panský Mlýn ve Vysokém Mýtě má tzv. umělecké složení, které bylo nainstalováno do pěti pater. Srdce mlýna tvoří soustava válcových stolic ve druhém patře - tzv. mlecí podlaha.

Dále zde můžeme najít téměř všechny základní stroje a mechanismy, kterými se vyznačoval moderní mlýn 19. století.

- válcové stolice, rovinné a hranolové vysévače, loupačku, reformu, aspirátor, tiér, tlakový a sací filtry, nebo kapsové a šnekové dopravníky.

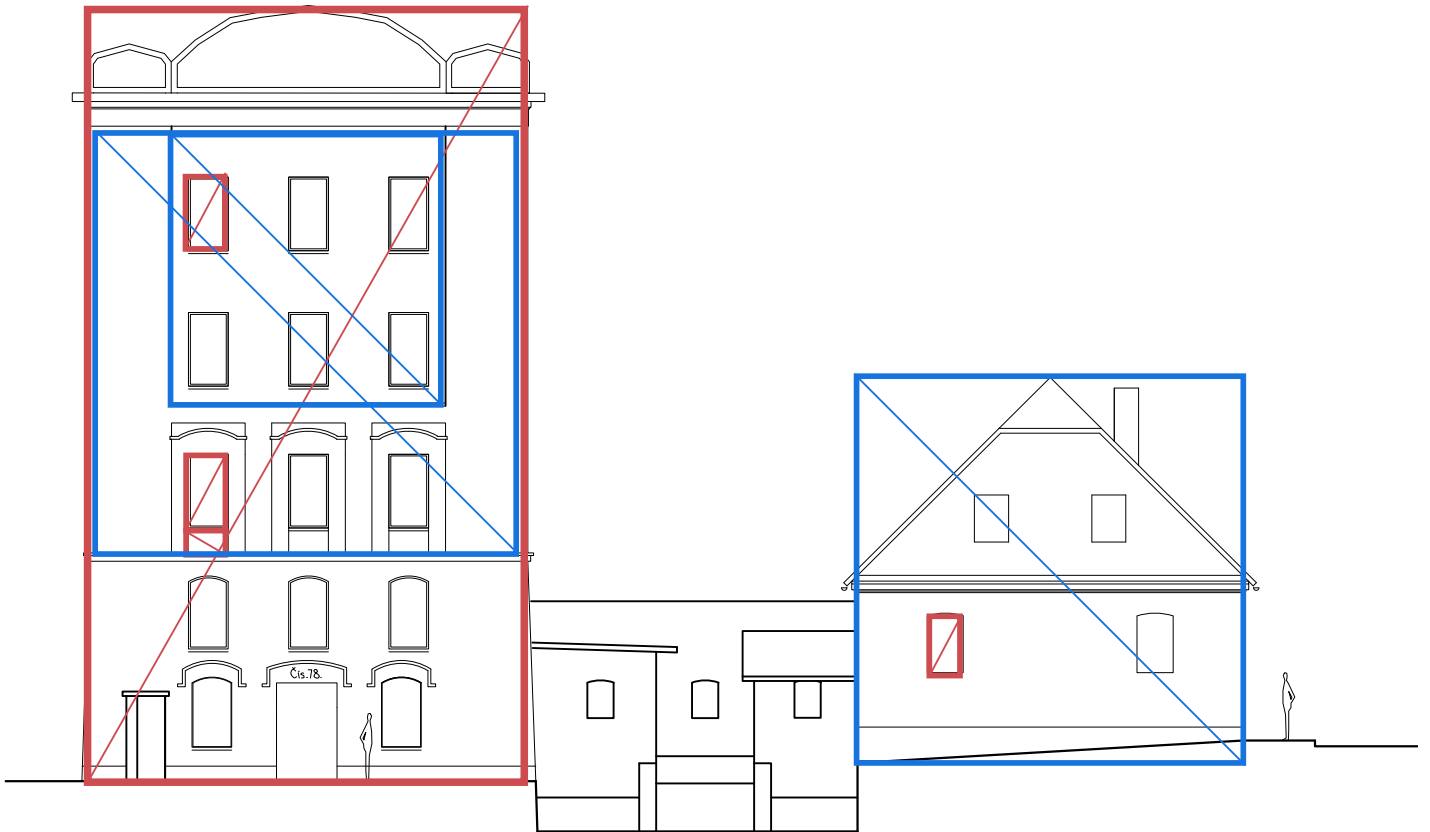
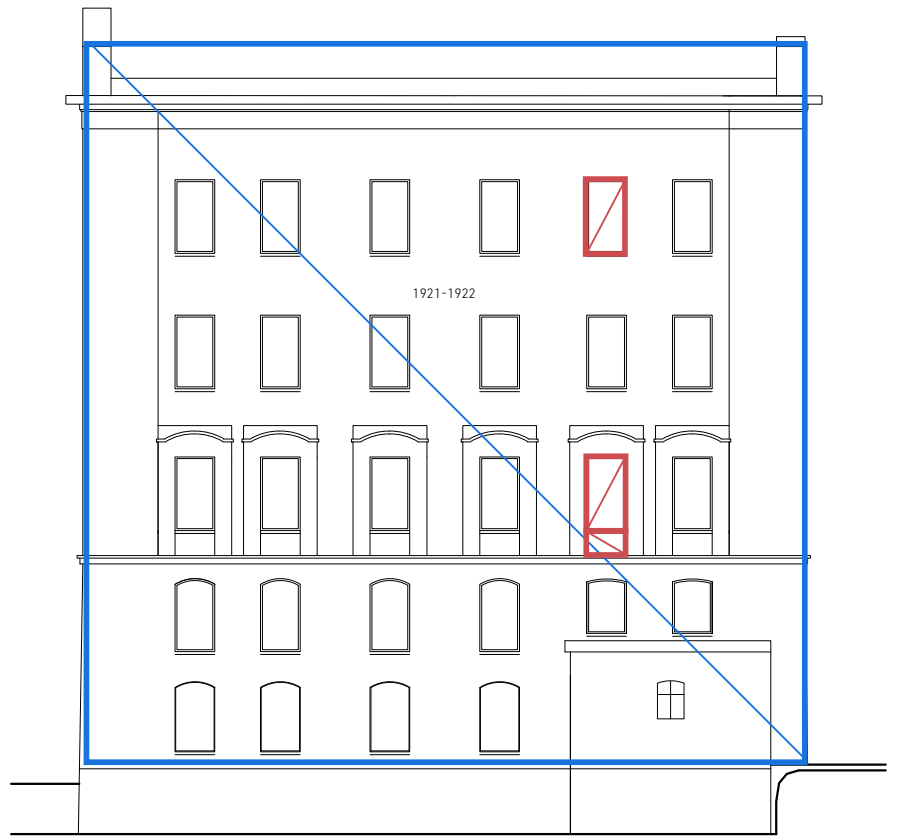
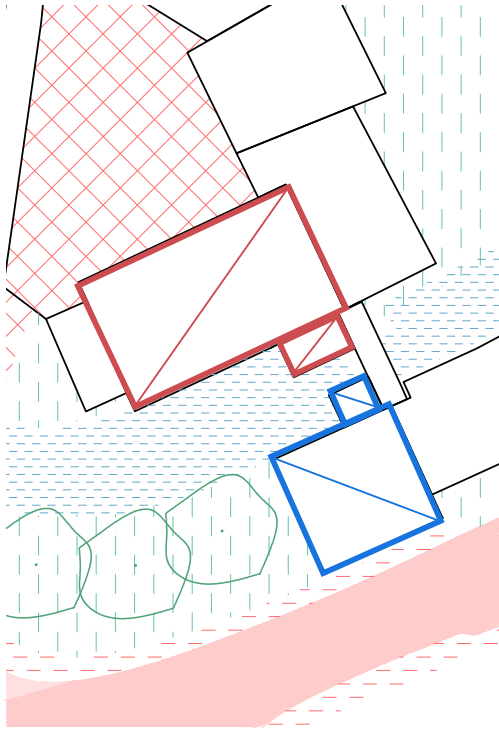
Mlýn v plném provozu dokázal umlít až 24 tun pšenice za den.

Stroje jsou vyrobeny firmou Josef Prokop a synové, která své doby byla strojní velmocí v celé Evropě.

PODÉLNÝ ŘEZ MLÝNICÍ

0 5m

soustava válcových stolic
2np

loupačka
3np

rovinný vysévač
5np

v levo - hranolový vysévač
v pravo - aspirátor, triér
5np

tlakový filtr
5np

šrotovník
kamenné mlecí složení
2np

pytlovací lávky
4np

velký katr
pila

pohled z ulice Kpt. Poplera

pohled ze dvora

interiér mlýnice 3np

interiér mlýnice 5np

pohled na štít stodoly

pohled na opukovou zeď

pohled na turbínové domky

pohled ze zahrady na pilu

pohled z mlýna na most vedoucí do dvora

pohled z mlýna na dvůr

pohled z mlýna na město

pohled ze mlýna na okolní zástavbu

Historie vodních mlýnů

Vodní obilní mlýny, často doplněné dalším výrobním zařízením, stavěli měšťané, zakládali je šlechtici při tvrzcích a vybavovali jimi výrobní centra (železárny, sklárny, těžba a výroba barevných kovů). Od 16. století stavěli mlýny také poddaní a svobodníci nejen ve městech a vsích, ale i na samotách pod rybníky a na malých potocích. Roku 1590 bylo na rožmberských statcích 123 poddanských mlýnů s 216 koly, na jeden mlýn tak připadaly asi dvě vesnice.

Značné rozšíření počtu vodních mlýnů u nás nastalo během 16. století. Umožňovala to zlepšená hospodářská situace, výnosy obilí a možnost využití vodní energie i drobných vodotečí ve vyšších polohách zásluhou zavádění vodních kol na vrchní vodu. Umění mlynářů se rozšířilo o zvládnutí staveb náhonů, pojistných srážek a odpadů s cílem dosažení co nejpříznivějších spádů.

Mlýny se staly svéráznou součástí venkovských sídel a české krajiny (např. v roce 1605 se uvádí v Čechách 8 491 mlecích složení). Z tohoto období pochází u nás nejstarší datované stavby mlýnů nebo jejich fragmentů: Bláhova Lhota 1508 (1507), Vysoké Mýto 1541, Žumberk 1548, Luže 1550 (1551), Bradlecká Lhota 1568, Velvary 1573, Žemličkova Lhota 1600 a Řestoky 1604.

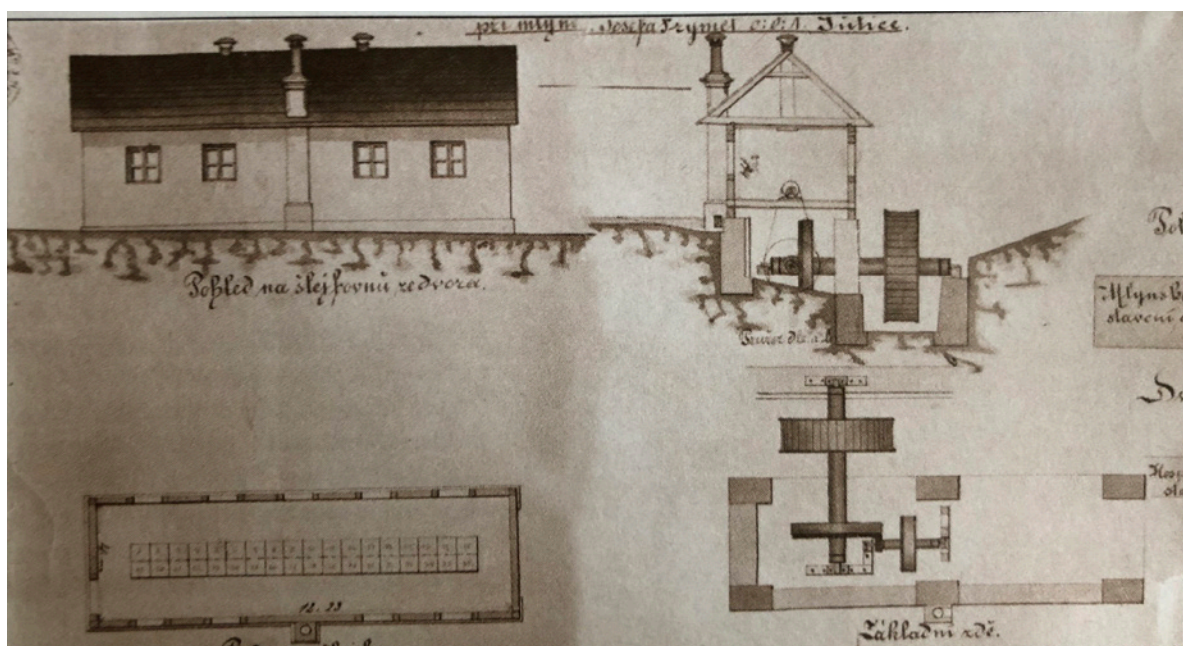
O rozšíření vodních mlýnů a dalších technických zařízení na vodní pohon nalezneme doklady v řadě archivních materiálů. Největší počet mlýnů je dokumentován v 19. století. Statistika z roku 1875 jich zaznamenala 6 940, z toho bylo 220 mlýnů parních, 40 větrných a 4 lodní.

MLYNÁŘI

Ve středověku se za mlynáře považoval řemeslník, který „mlel obilí na mouku pro chléb a na slad pro pivo“.

Mlynář však musel ovládat mnoho dalších činností spojených se stavbou mlýna, neboť jeho povinností nebylo mlýn jen postavit, ale vše do něho zhotovit a mlýn vystrojit. To předpokládalo znalosti s užitím a opracováním dřeva i konečným opracováním mlýnských kamenů. Mlynář musel umět ke mlýnu přivést vodu, neobešel se tedy bez základních vědomostí o hydrologii, vodních tocích a měření. Většina poznatků však vycházela pouze z empirických zkušeností předchozích generací.

„Mlynáři náležejí stavěti mlejny, pily, všelijaké vodní nástroje, činiti modely k postavení vodáren, nástrojů k valchování suken a koží a všeho, co by voda táhnouti mohla, též uvozovali vodu do domů, zámků, zahrad, vyváděli ji ze sklepů a studnic, dělali jezy, koliti břehy, mosty přes vody dělali.“

logo firmy Josafa Prokop a synové na rovin-
ném vysévači z Panského Mlýna

UMĚLECKÉ MLÝNY

Tyto mechanizované mlýny, ve své době obdivované a považované za umění v technice, vznikly v letech 1785 až 1790 ve Virginii v Americe (proto také americké - anglické). Jejich autoři Oliver Evans a Thomas Ellicot umístili zařízení do čtyř až sedmipatrových budov, kde dopravu zajišťovaly šnekové a kapové dopravníky. Nové typy sít (drátěné tkaniny v Anglii v roce 1740, hedvábné plátno v Holandsku roku 17801, jeho švýcarská výroba od roku 1839) a nové stroje (tarár patentovaný roku 1716, triér z Francie 1845) přinášely dokonalejší předčištění obilí, třídění meliva, míchání a ukládání mouky. Nástup uměleckých mlýnů umožnil celkový rozvoj strojírenství a od 20. let 19. století zavádění řemenů ve Francii, kde první mlýn tohoto typu postavili v roce 1815. Následně vznikaly první umělecké mlýny ve střední Evropě.

První umělecký mlýn v Čechách, postavený v Žaclěří roku 1842, byl pro odpor cechu a technické potíže po třech letech přestavěn na mechanickou přádelnu. Cestu nové technice úspěšněji razily umělecké mlýny postavené v roce 1845 v Praze a Děčíně, v dalším roce opět v Praze a v Lovosicích. Od roku 1850 již běžně nacházíme archivní stavební plány dokazující vybavení a uspořádání takovýchto mlýnů. Většina menších mlýnů však přecházela na umělecké složení až od konce 19. století.

Nejmenší umělecké mlýny dokázali jejich stavitelé vtěsnat do dvou podlah starého českého mlýna s využitím půdního prostoru, kde zařízení pokračovalo na dalších dvou nových podlahách. Při více mlecích složeních bylo třeba půdní prostor zvětšit nástavbou, častěji se však stavěly nové vícepodlažní mlýnice. Pokud mlýn i nadále využíval pohonu vodními koly, zmenšil se jejich počet a vodní síla se soustředila na kolo hlavní mnohem větší šíře, pohánějící několik mlecích složení (francouzských kamenů) a stroje ve všech podlažích. Před zavedením řemenů přenášela pohon hlavní svislá hřídel. Ostatním zařízením (krupník, jahelka, složení z obyčejných kamenů ke šrotování) otáčela další vodní kola menších šířek a tudíž menších výkonů.

VÁLCOVÉ A AUTOMATICKÉ MLÝNY

Další etapu zprůmyslnění mlynářské výroby přineslo zavedení válcových stolic. Jejich tovární - mlecím stroji. V Čechách toto prvenství patří parním mlýnům na Smíchově a v Lovosicích, kde byly v roce 1876 postaveny stolice o čtyřech hladkých válcích se stejnými obrátkami, používané jen pro semílání a drobení šrotů. Obilí se i nadále nejprve rozemílalo na kamenech. Do tohoto období spadá zrod stolice typu Ganz datovaného rokem 1879, která ještě v roce 1986 stála v Rakovníku v Zákonově mlýně čp. 69.

Zlepšení činnosti válců nastalo připojením roztěrače nebo detažéru, což byl rýhovaný válec s oválnou plotnou připojenou pod mlecí stolicí. Ten umožnil již šrotování druhých a dalších šrotů, ale první šrot se nadále mlet na kamenech. Další zlepšení znamenalo zavádění čtyřválcových stolic s rýhovanými válci, a to od roku 1879. Šrotování se pak postupně zkracovalo a ustálilo se na šesti až osmerém vylučování. Několik venkovských mlýnů v té době dostalo tříválcové stolice s ocelovými válci zvanými kruhovky, které se s dvouválcovými porcelánovými stolicemi používaly k přemílání a šrotování dunstů (malých krupiček). Naše mlynářství prožívalo období, kdy i na malých mlýnech s jedinou stolicí nechal mlynář zhotovit hrdý nápis „Válcový mlýn“ jako znak kvalitnější mouky.

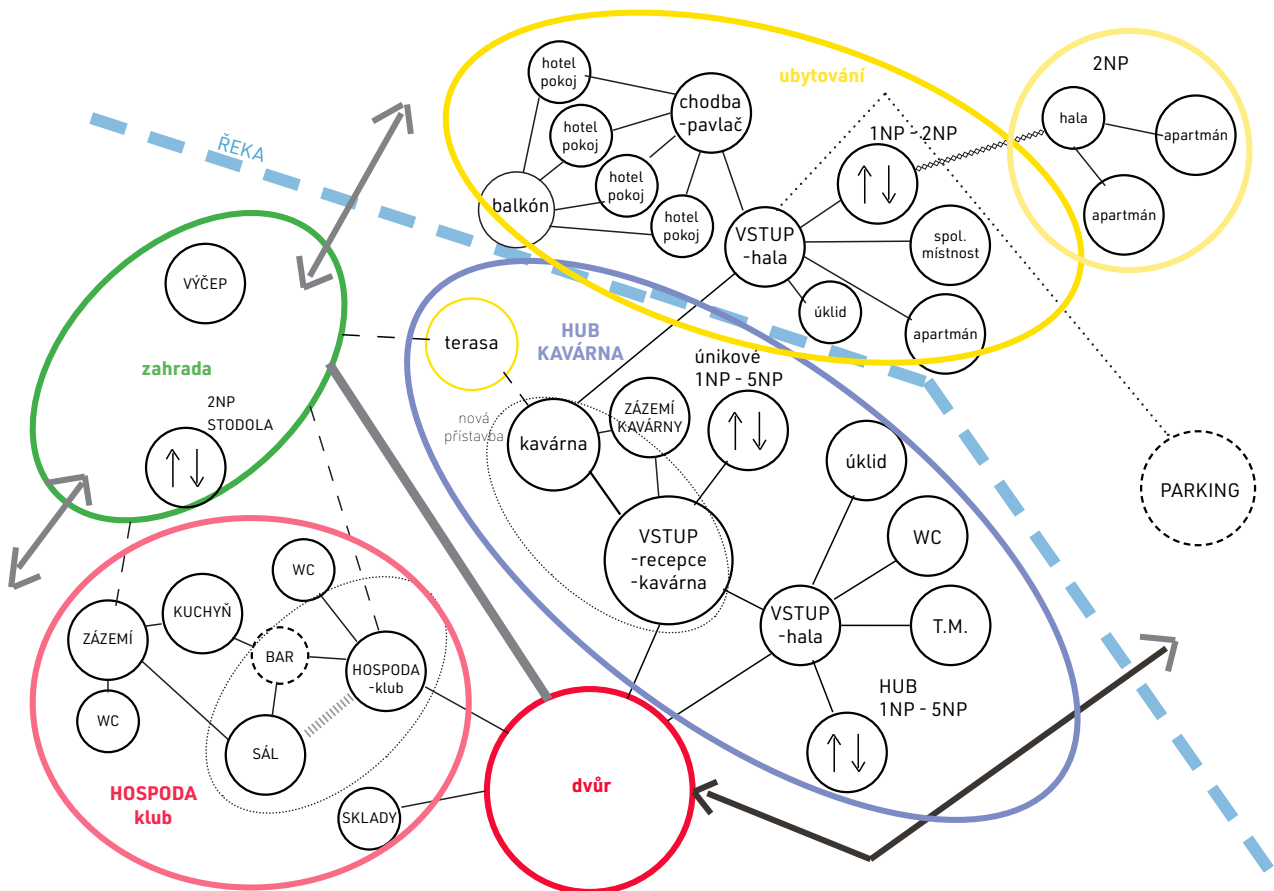
Zavedení válcových stolic i ostatních strojů umožnilo výrobu postupně automatizovat. Koncem 19. století vznikaly a následně automatické mlýny, vybavené zvláštními stroji pro všechny stupně šrotování a vymílání, čímž byla naše mouka schopná konkurovat dovážené mouce uherské.

Hledání nové funkce pro Panský Mlýny

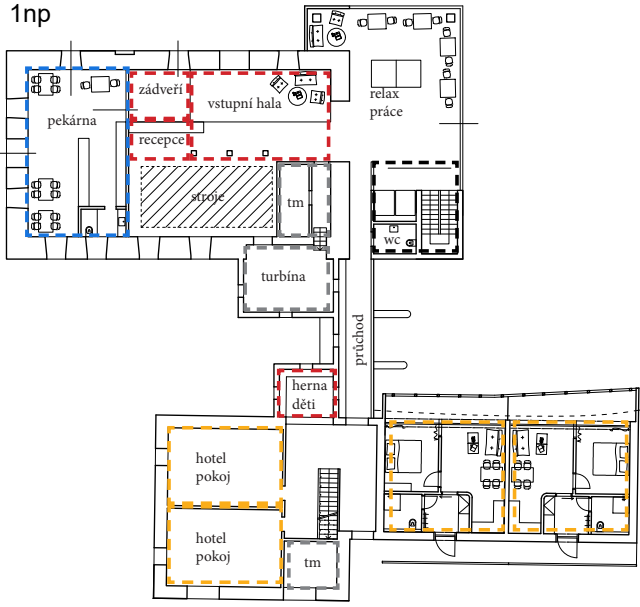
V celém návrhu bylo nejtěžší zvolit správné využití areálu, který by byl prospěšný pro město, přístupný pro jeho obyvatele a ekonomicky fungoval jako celek. Hlavní bylo vymyslet náplň pro mlýnici, která je zde hlavní budovou a je plná strojů pro mletí obilovin. Vytvořit zde muzeum mlynařství a ostatním budovám vymyslet doplňující funkce mi nepřišlo dost silné. Také jsem nemohl přijít na to jak muzeum obzvláštnit natolik, aby se do něj lidé vraceli.

Řekl jsem tedy, že stroje zde budou sloužit jako kulisy pro nový provoz a velkou část práce jsem navrhoval nové pracovní prostředí pro lidi, kteří pracují z domova nebo rádi využívají sdílené prostory. Byla to snaha udržet ve městě mladé perspektivní lidi, kteří za prací utíkají do větších měst. Tuto funkci nového pracovního HUBu jsem doplnil ubytováním na pile a hospodou ve stodole. Byla tu tu i myšlenka nové pobočky městské knihovny v zahradě.

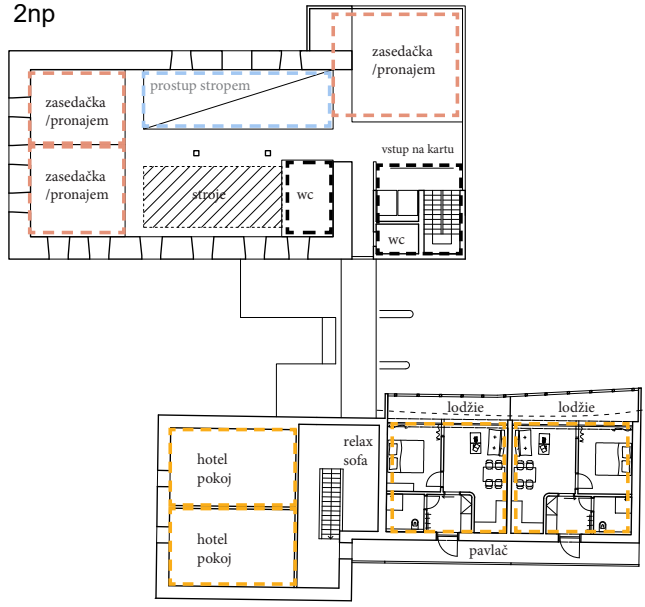
Nepřišlo mi ale správné jak se chovám k tak krásné historické budově plné úžasné technologie a proto jsem projekt v tomto duchu nedokončil a začal se více zajímat o mlynařské řemeslo. Lidé si zde mají koupit chleba z Panského mlýna.

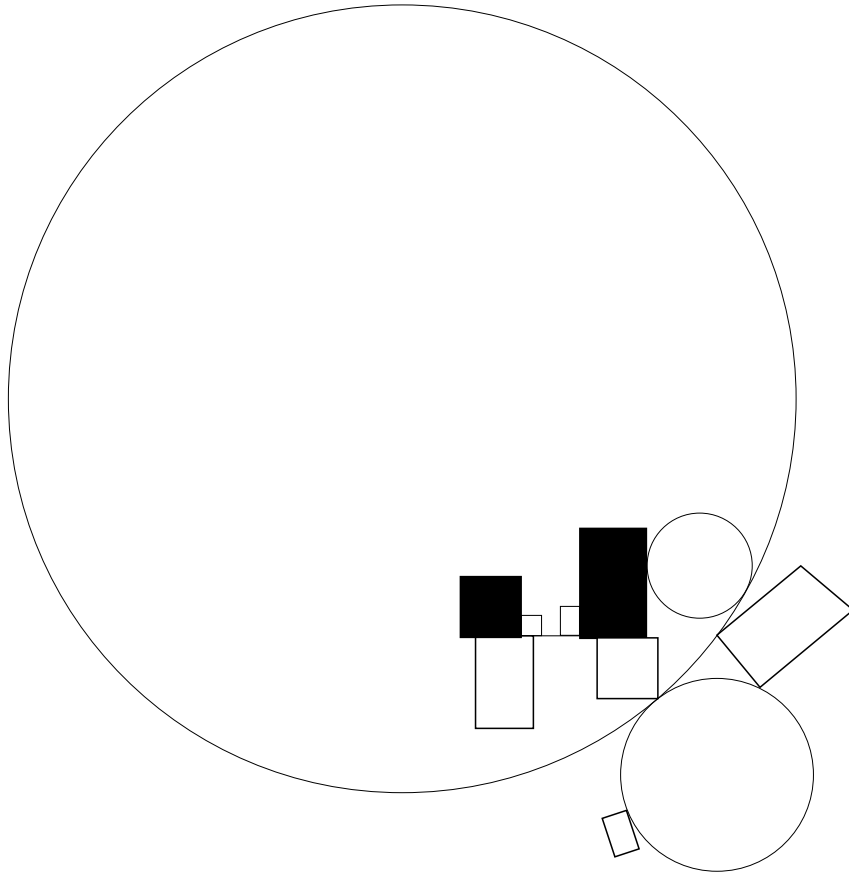

1np

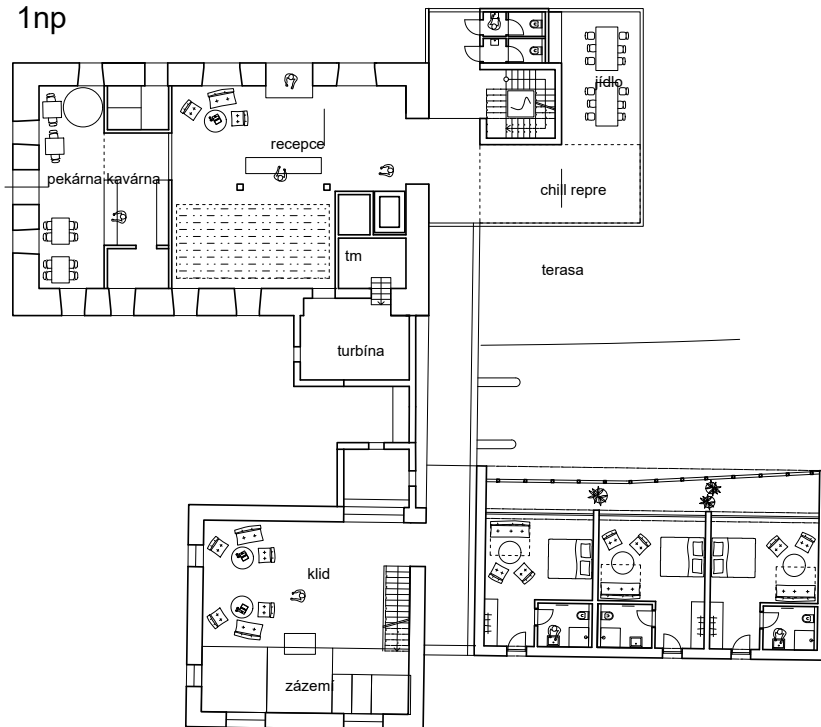

2np

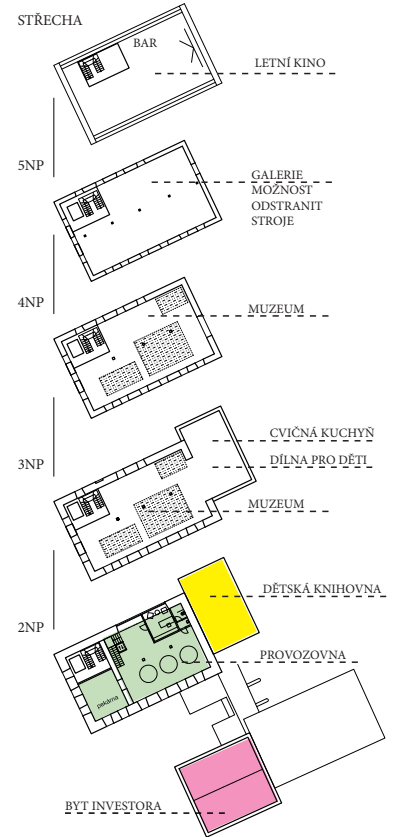
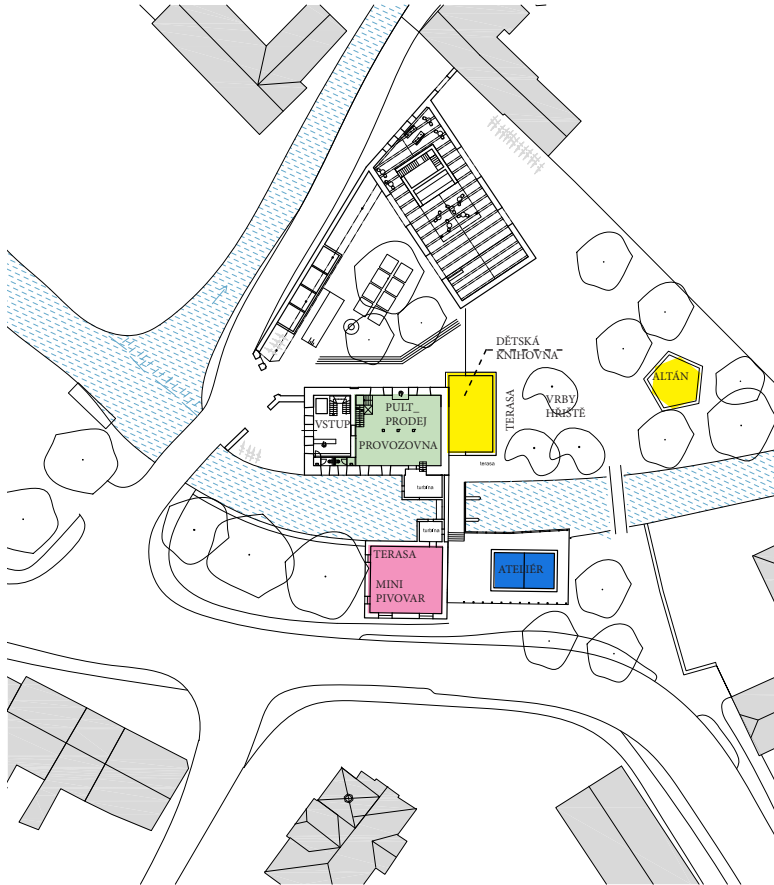

1np

podkroví
sál - jóga, tanec + zázemí
ze zadu venkovní schodiště

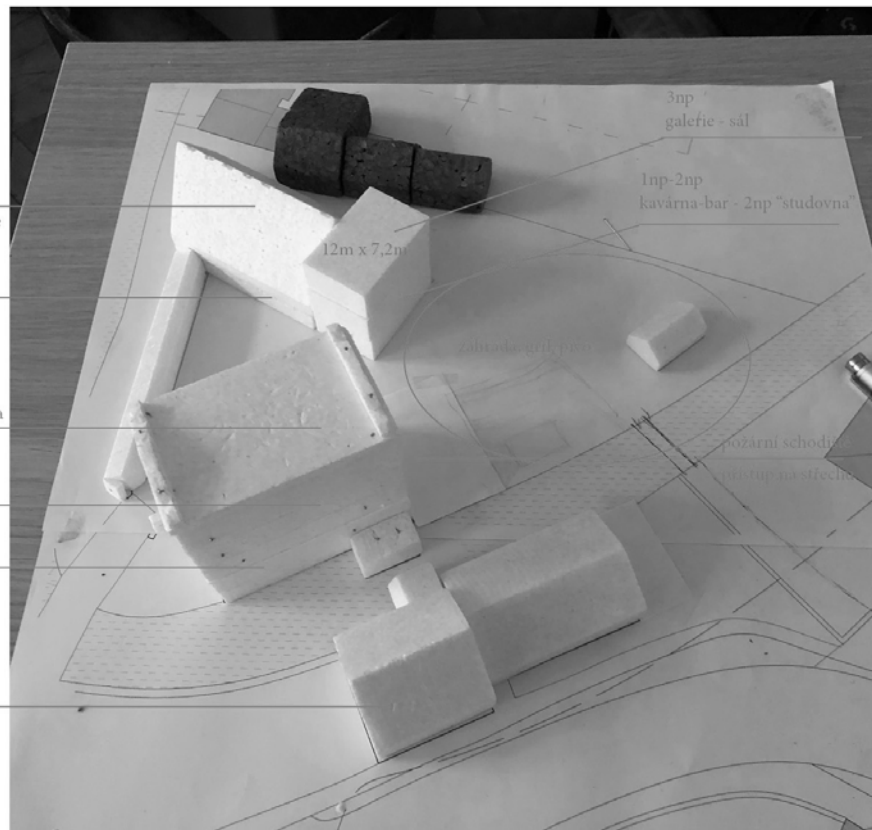
1np
expozice - řemeslo, stroje
řemeslná dílna pro děti

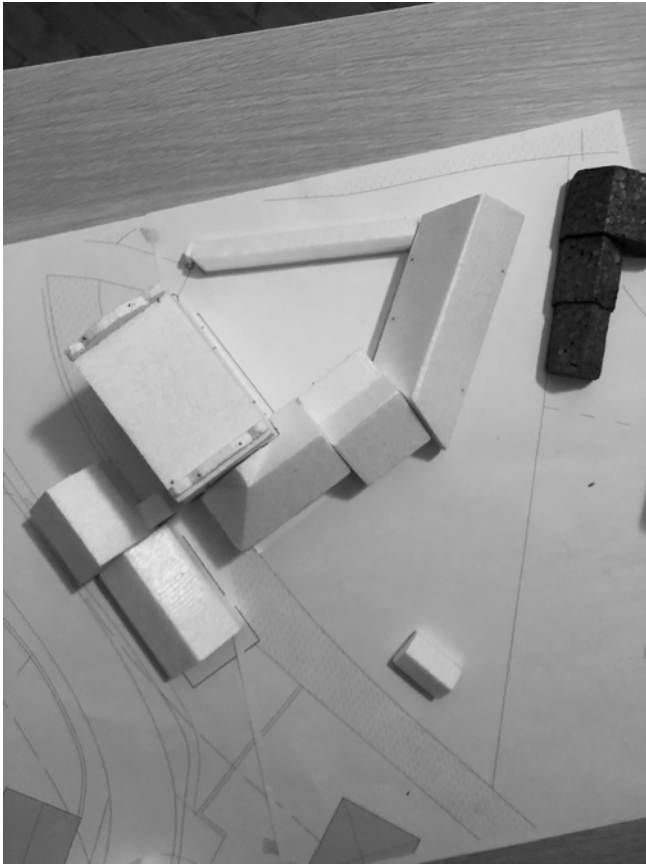
střecha
střecha DOX, výstava, terasa

3np - 5np
muzeum mlynařství

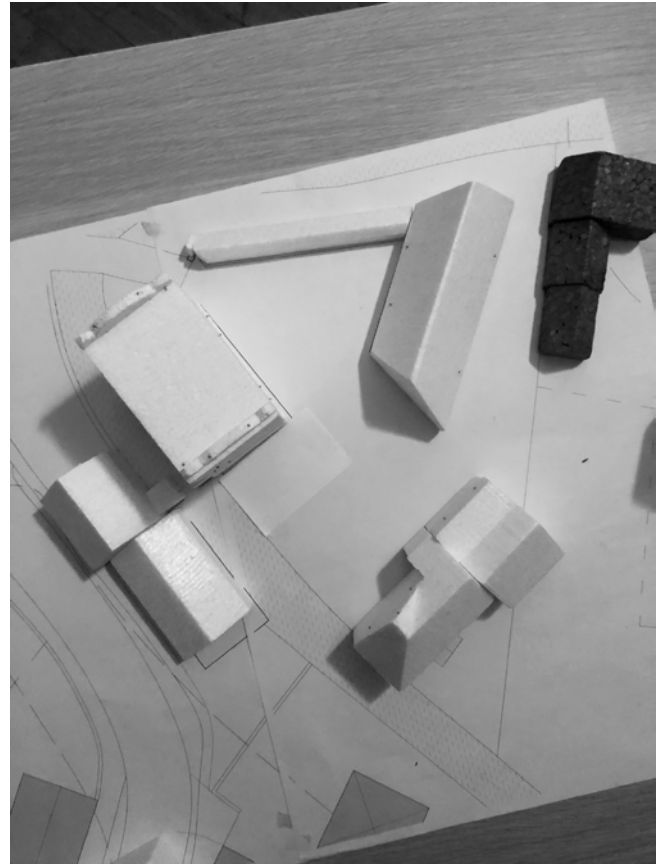
1np - 2np
provozovna, prodejna
vstup do muzea

pila

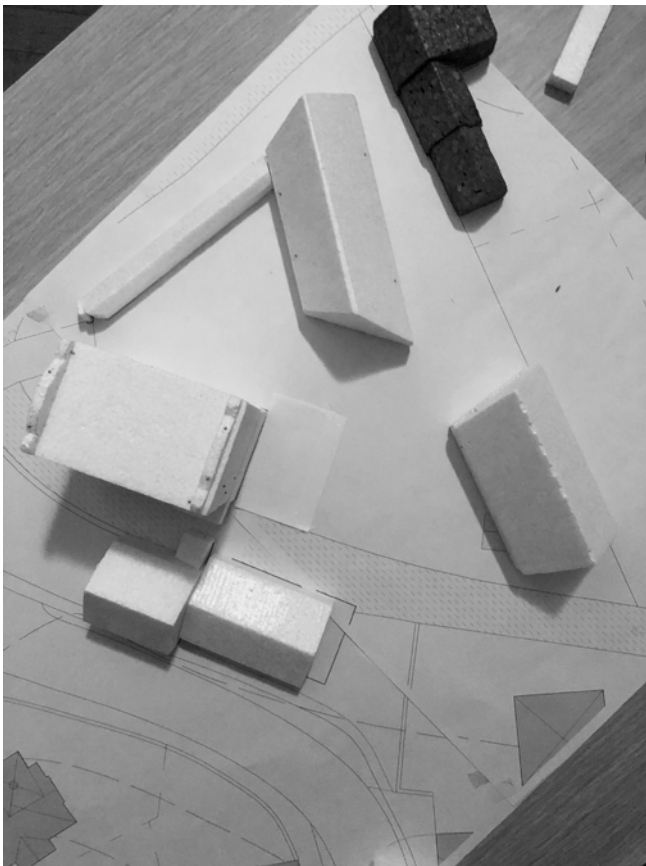

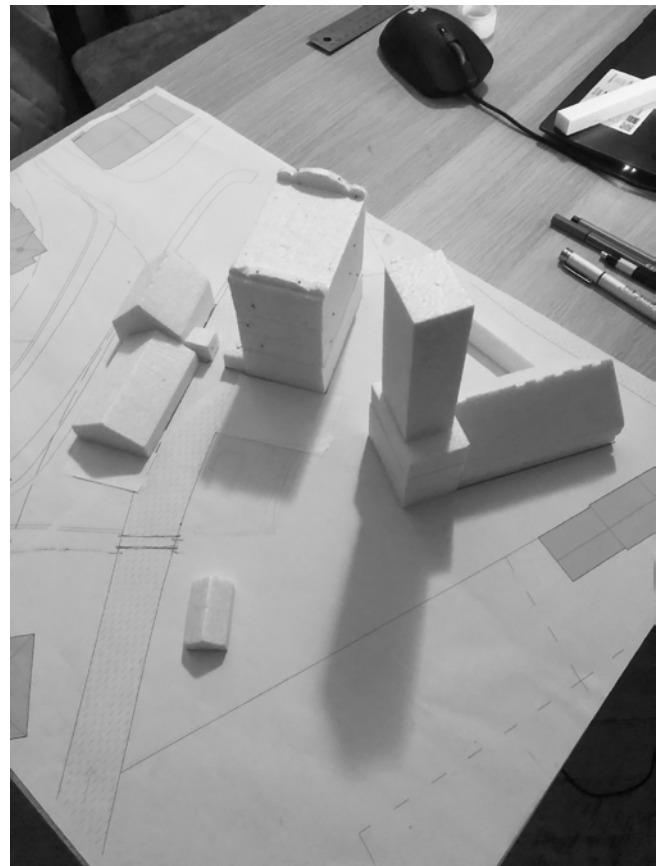
stávající stav

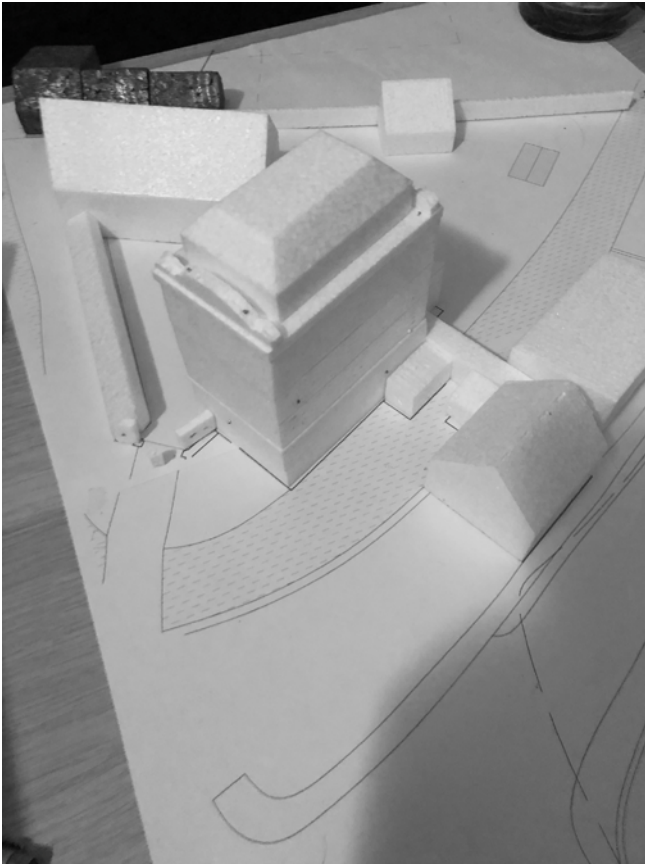
hmota v zahradě

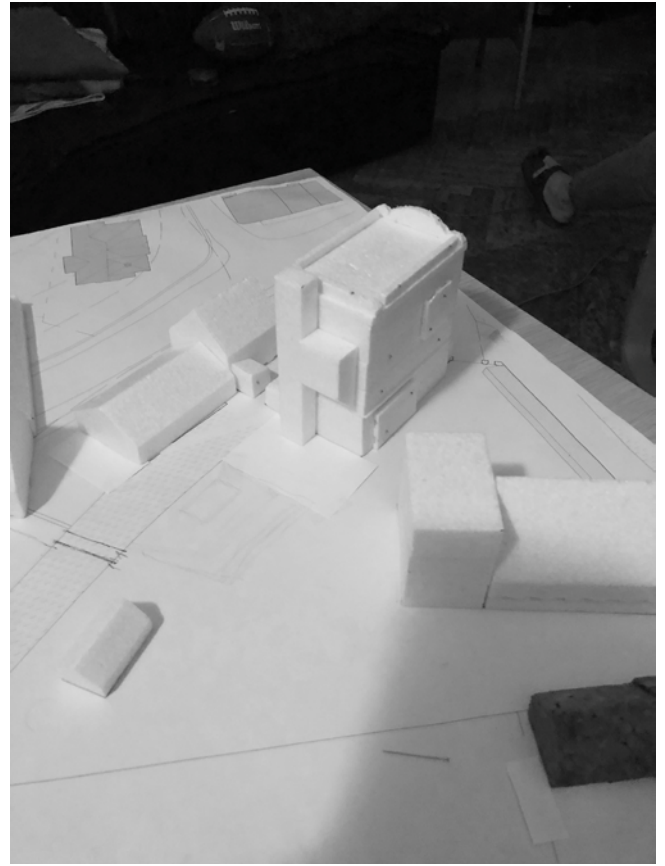
stodola v zahradě

vertikála

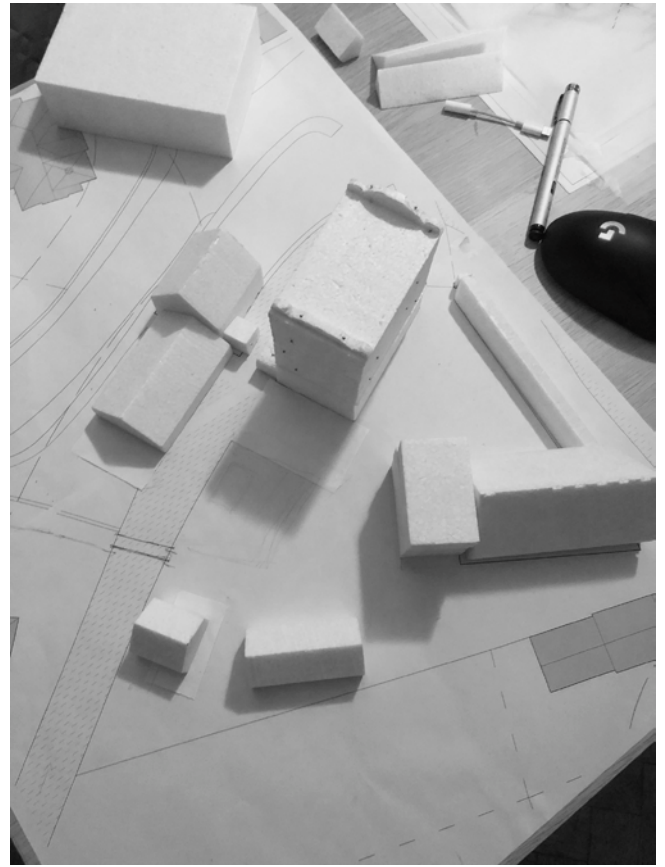
korunka

schodišťové jádro na fasádě

zachování principu přístavby

charakter zahrady

NÁVRH

Koncept znovu obnovení provozu

S myšlenkou znovuobnovení výroby jsem začal vymýšlet provoz, který by nebyl tak nákladný, nezabral prostor celé mlýnice a vznikl by jedinečný produkt. Technologie mletí obilí dnešní doby funguje na stejném principu jako před sto lety. Za pomoci válcových stolic, kapsových dopravníků, rovinných vysévačů a dalších strojů pro čištění a filtrování zrn. Právě tyto stroje využívané pro čištění, filtrování a loupání zrna zabírají v objektu velkou část prostoru a zvyšují náročnost provozu.

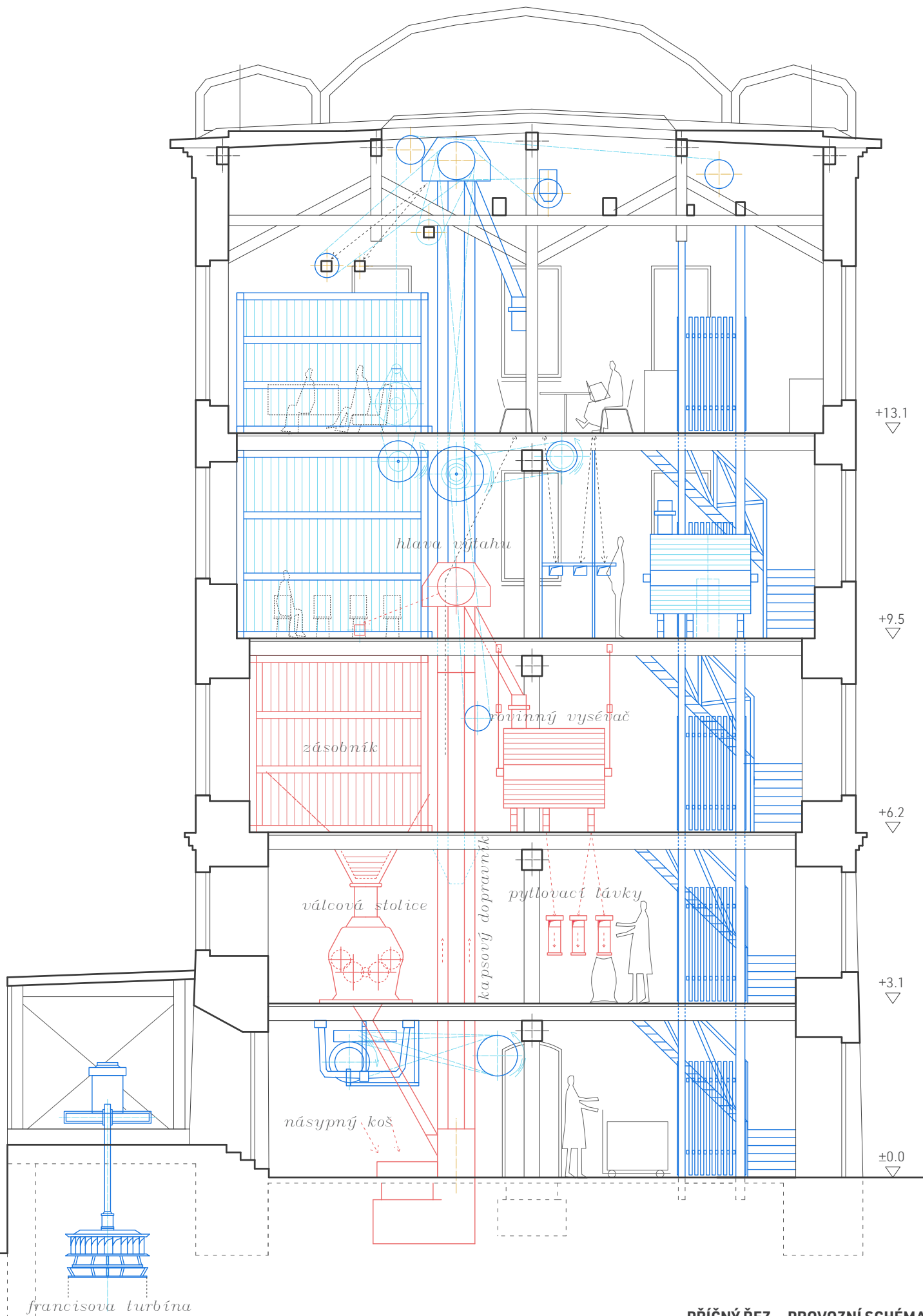
Rozhodl jsem se tedy pro provoz mletí neobilovin, přesněji luštěnin, u kterých tato velká část strojů není potřeba. Jedná se tedy o nové druhy mouky, například hrachová, cizrnová, nebo kaštanová. Provoz jsem zmenšil a využívám jednu válcovou stolic pro samotné mletí, rovinný vysévač, velký zásobník, část dvojitého kapsového dopravníku, pytlovací lávky a doplňuji balící linku.

Provoz funguje na principu příjem a výdej. Přijímám hrubý produkt a vyvážím hotový produkt nabalíkový na paletách do prodejen bez větších prostor pro skladování.

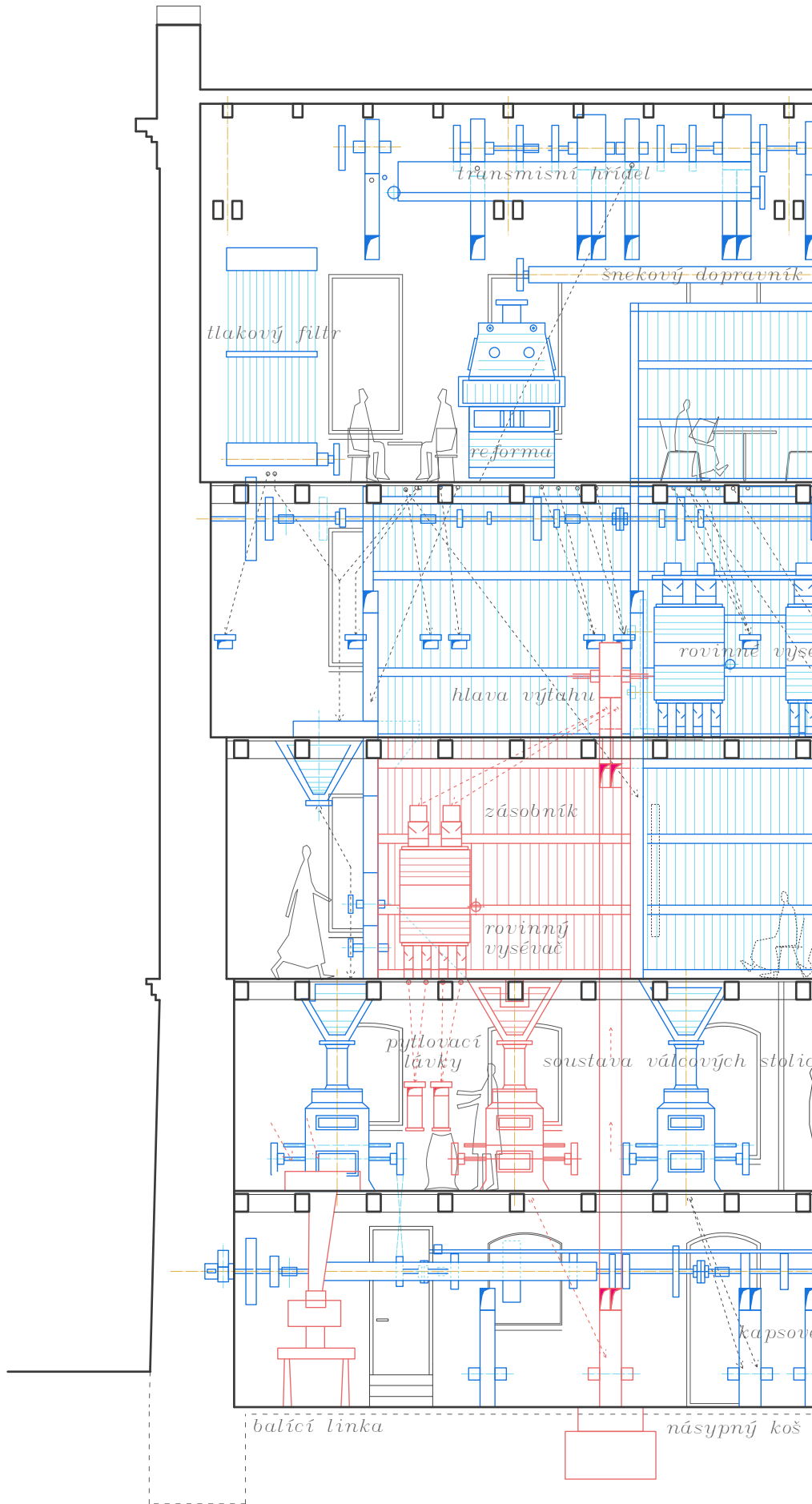
Jako pohon pro stroje využívám vodní energie pomocí Francisovi turbíny, která byla přestavěna na malou vodní elektrárnu. Dříve byl celý mlýn poháněn soustavou řemenů a transmisních hřídelí, dnes ale můžeme ke každému zrepasovanému stroji umístit samostatný elektromotor a zabránit i případné nehodě s řemeny.

Mlýn tedy bude znovu mlýnem, stroje dostanou zpátky svoji důstojnost a z budovy se stává atraktivní prostředí pro návštěvu.

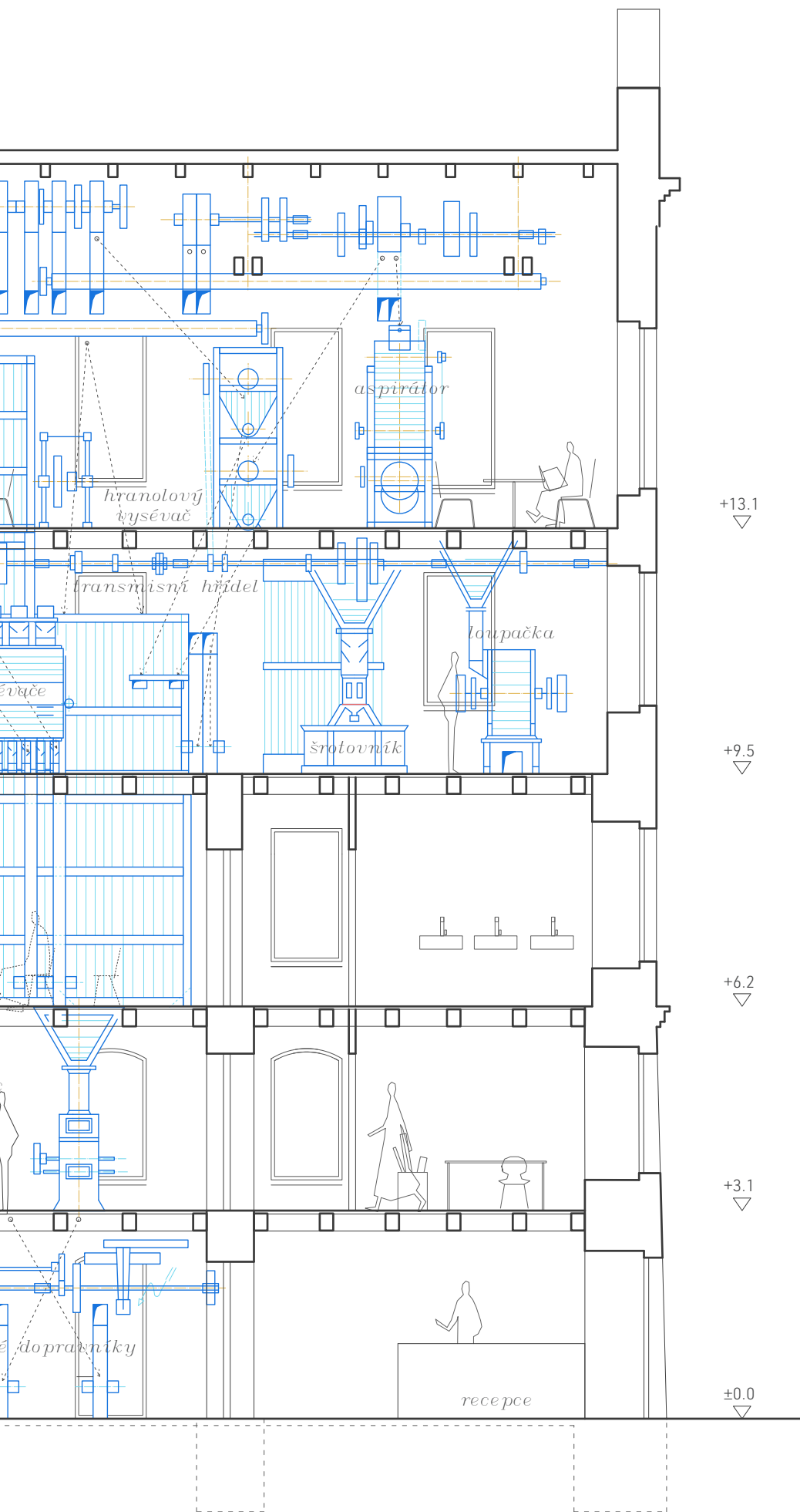
Výrobní provoz doplňuji o malou pekárnu, která může sloužit také pro kurzy pekařství, expozicí mlýnských strojů ve všech podlažích s hlavním prostorem muzea ve čtvrtém podlaží, kam přemísťuji stroje, které vadili novému využití budovy a do nejvyššího podlaží kavárnu s výhledem na město, kterou prosvětluji prosklenou částí pochozí střechy, která může sloužit jako vyhlídková terasa pro návštěvníky.

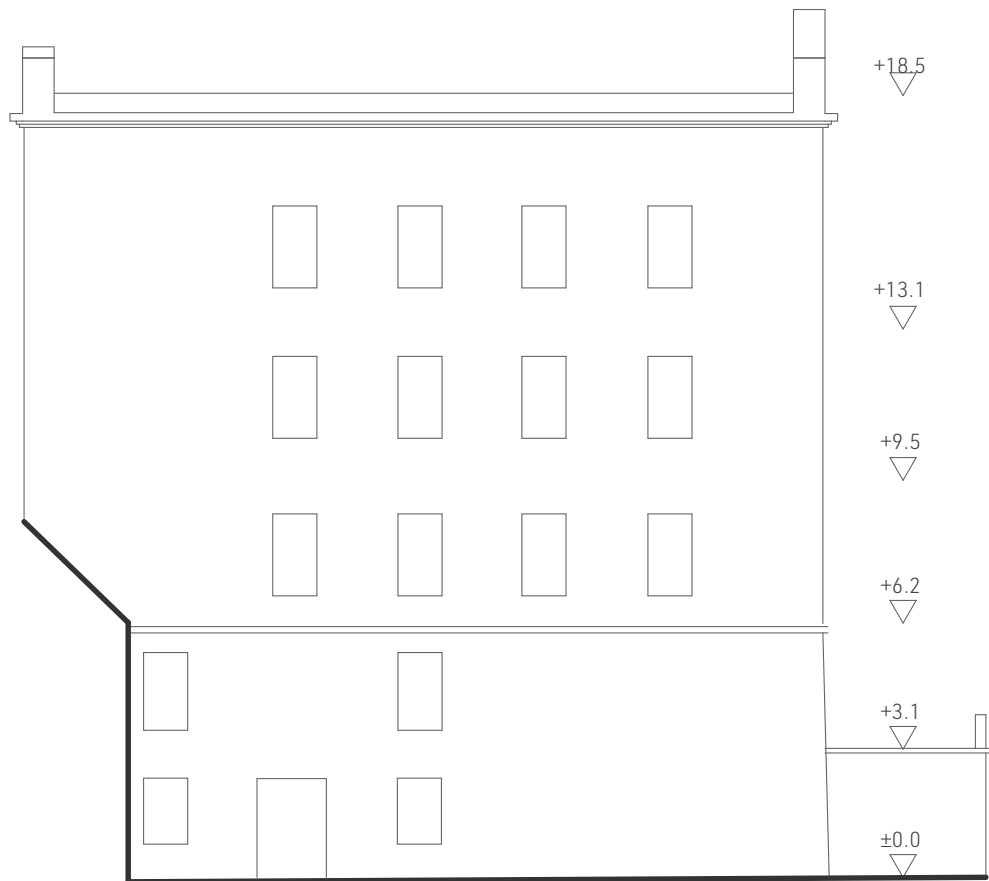
PŘÍČNÝ ŘEZ - PROVOZNÍ SCHÉMA

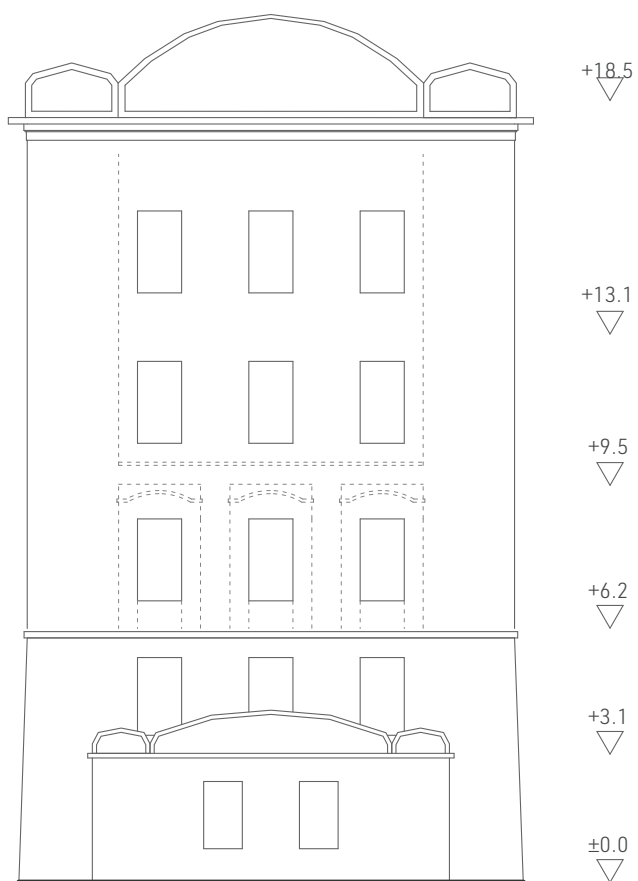
PODÉLNÝ ŘEZ - PROVOZNÍ SCHÉMA

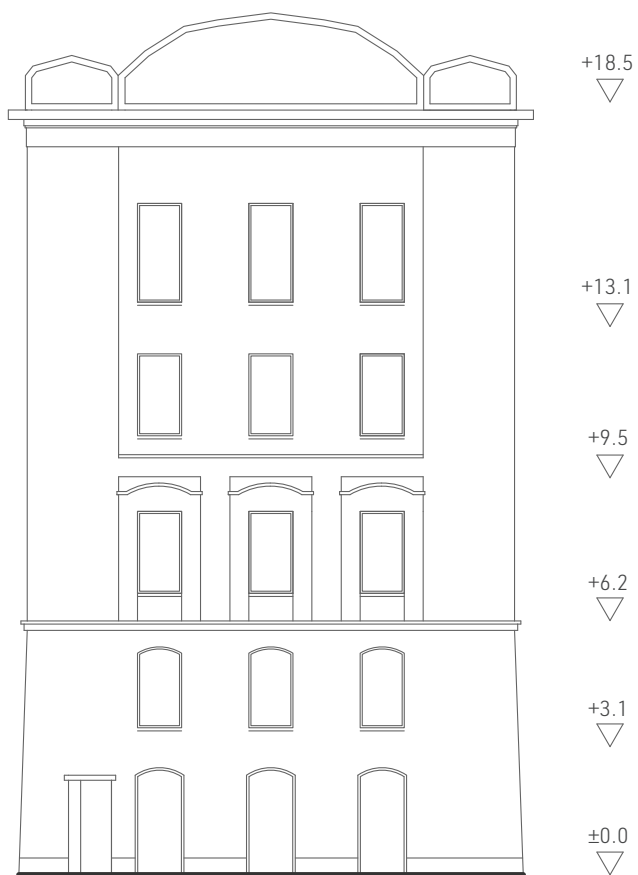
pohled severní - STAV

pohled severní - NÁVRH

pohled západní - STAV

pohled západní - NÁVRH

Architektonické řešení

Hlavním cílem bylo oživení a zpřístupnění celého areálu obyvatelům města. Očistit mlýn od přístaveb a propojit tak dvůr, zahradu a řeku.

V návrhu bourám dva domy mezi mlýnicí a stodolou, kterou rekonstruuji, abych zde zanechal venkovský ráz. Do stodoly, kterou dostavuji a vymezuji tím prostor pro dvůr, navrhuji bar a víceúčelový prostor pro koncerty, představení, přednášky, nebo trhy.

Pile nechávám její provoz, který tu jediný přetrval už od počátku. Přestavuji, ale budovu přístavby, která k ní byla dostavěna, tak aby mohl vzniknout průchod kolem nově zrekonstruovaných turbínových domků, které v návrhu rekonstruuji a zdůrazňuji jako moderní technologii, která to tu celé pohání, a nově navržené budovy pily, do které návštěvník může nahlídnout a projít se nad náhonem.

Zahradu nechávám jako pobytové místo u řeky s malým pódiem u paty mlýnice a zadní prostor zahrady doplňuji o dětské hřiště a prostor pro grilování s ohništěm.

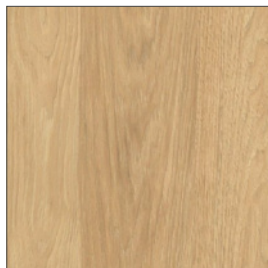
Mlýn je zde tak výraznou a krásnou budovou, že není potřeba jí konkurovat, ale naopak ji vyzdvihnout. To si myslím i o samotném provozu okolních budov. Mlýnské stroje, turbíny a katry, mají zde být hlavním motivem.

Materialita

PANSKÝ MLÝN

štuková bílá omítka

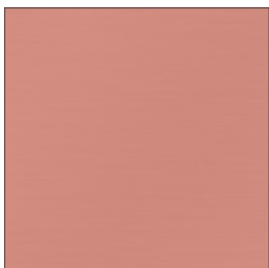

dubové dřevo

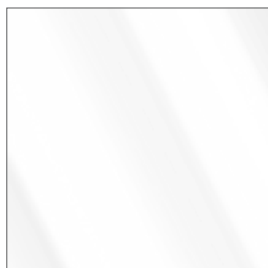

sklo

TURBNÍNOVÉ DOMKY

lakovaná ocel

sklo

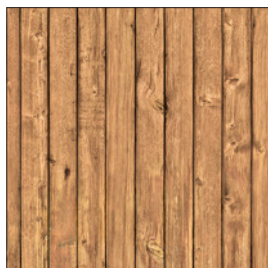

beton

PILA

štuková bílá omítka

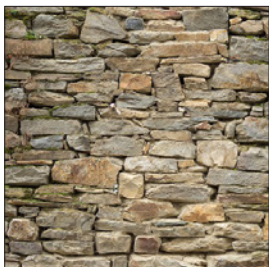

modřínové dřevo

šedý řezaný šindel

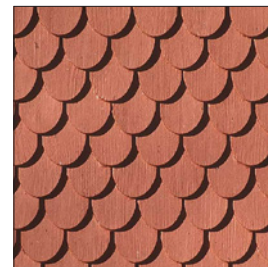
STODOLA

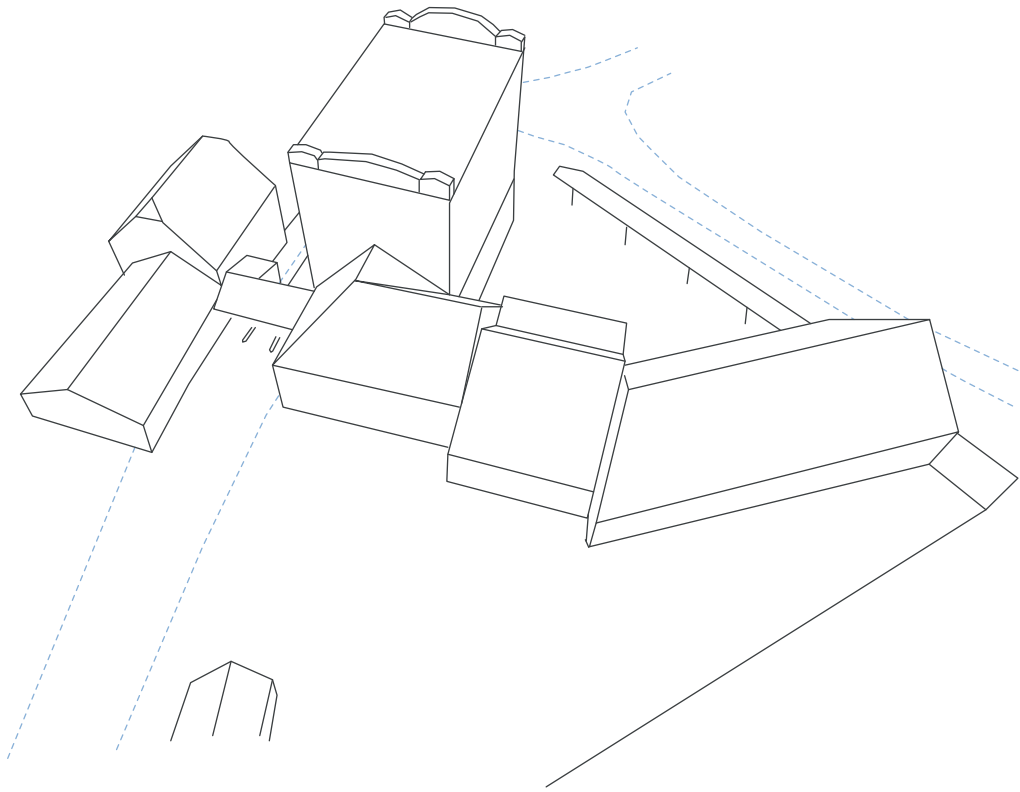
opuková zed'

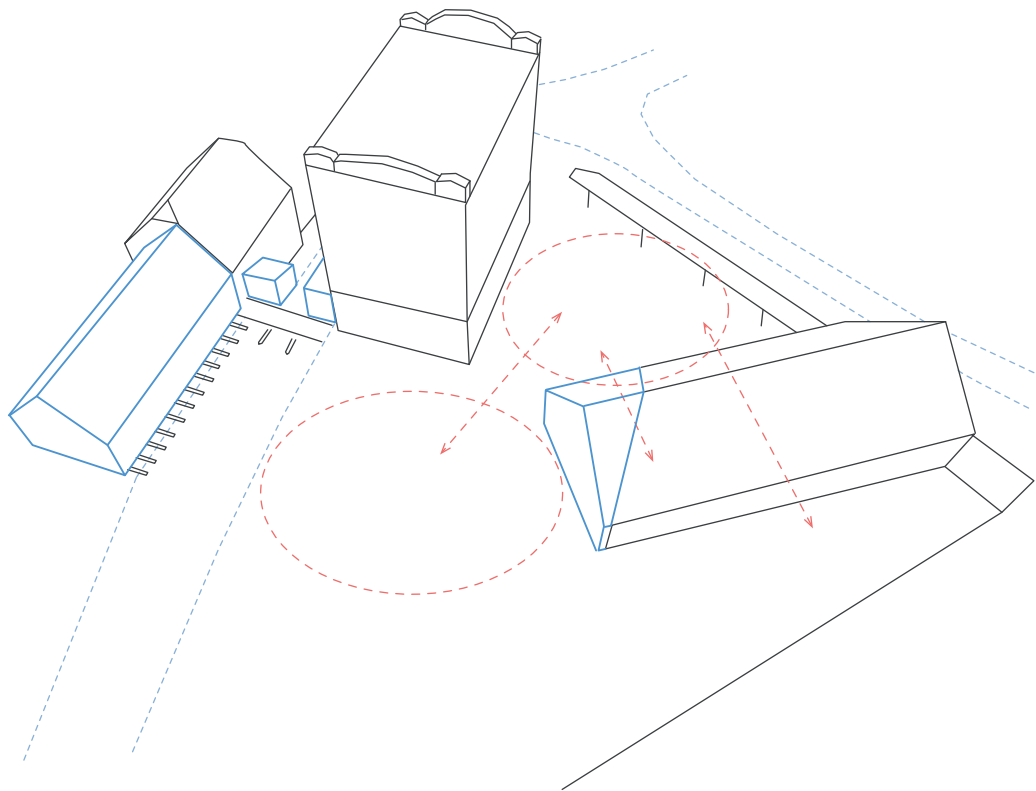
štuková bílá omítka

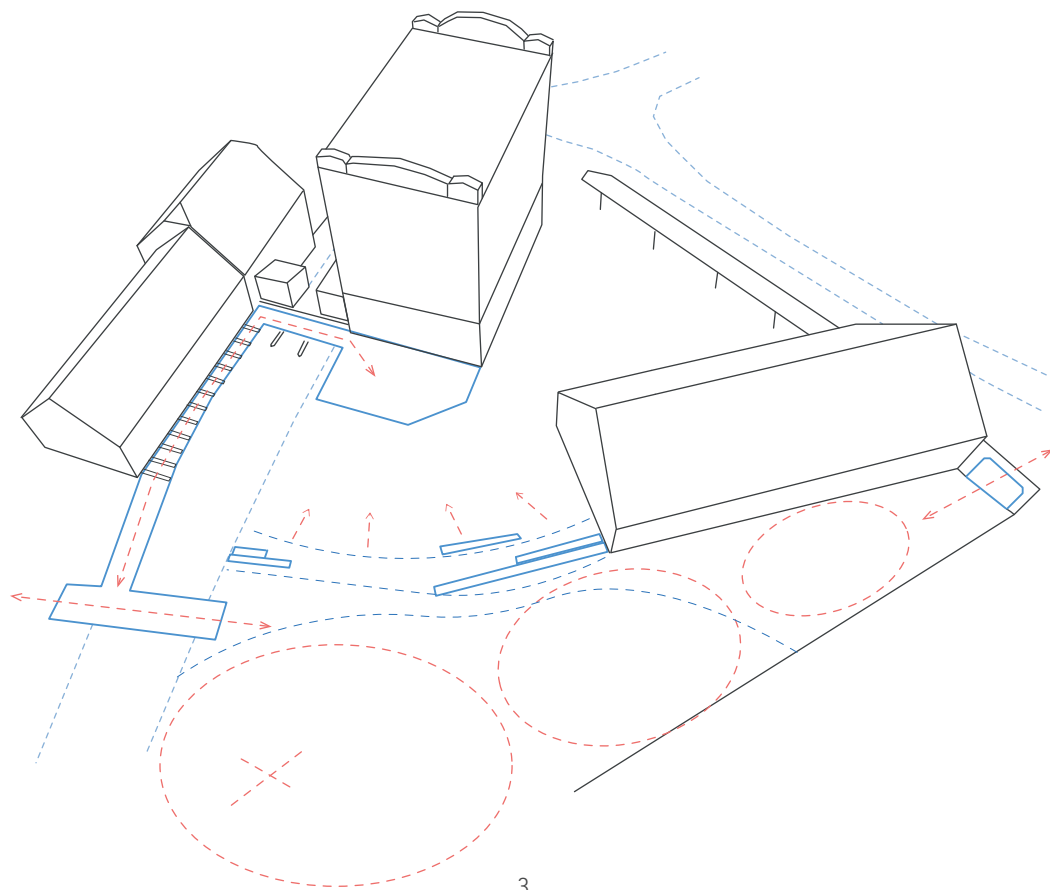
bobrovky

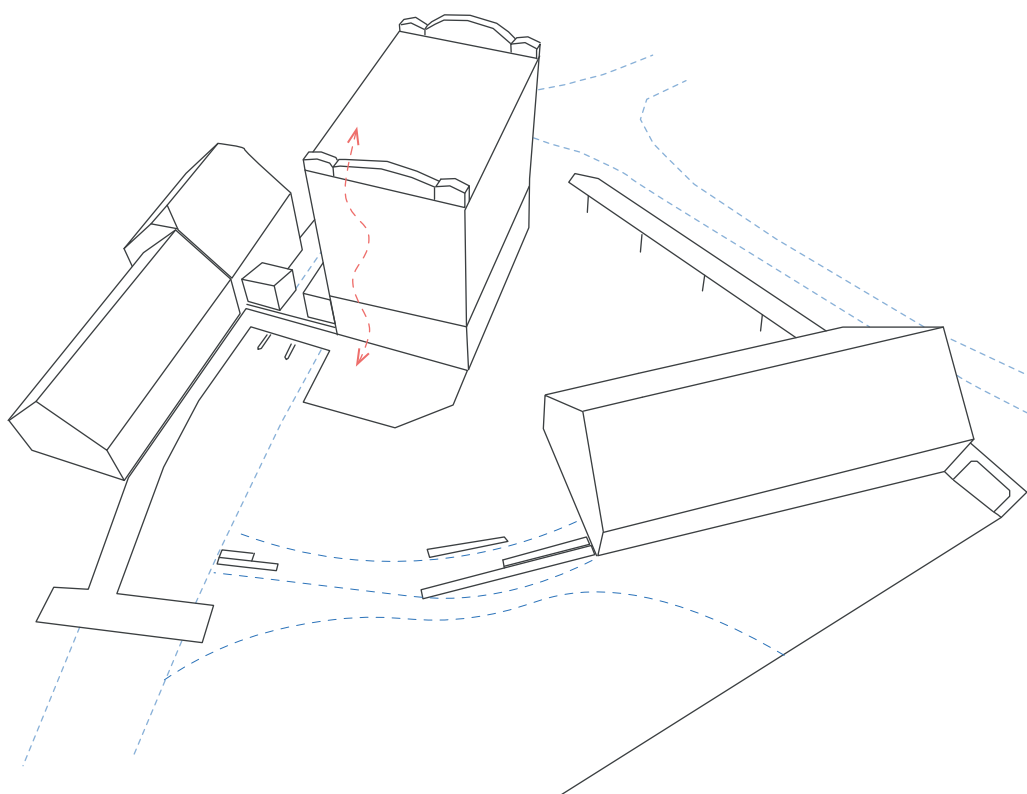
1.
stávající stav

2.
propojení dvůr - zahrada

3.
řešení zahrady s pódiem a lávkou přes řeku

4.
propojení zahrada - střecha

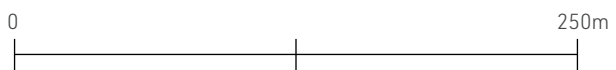

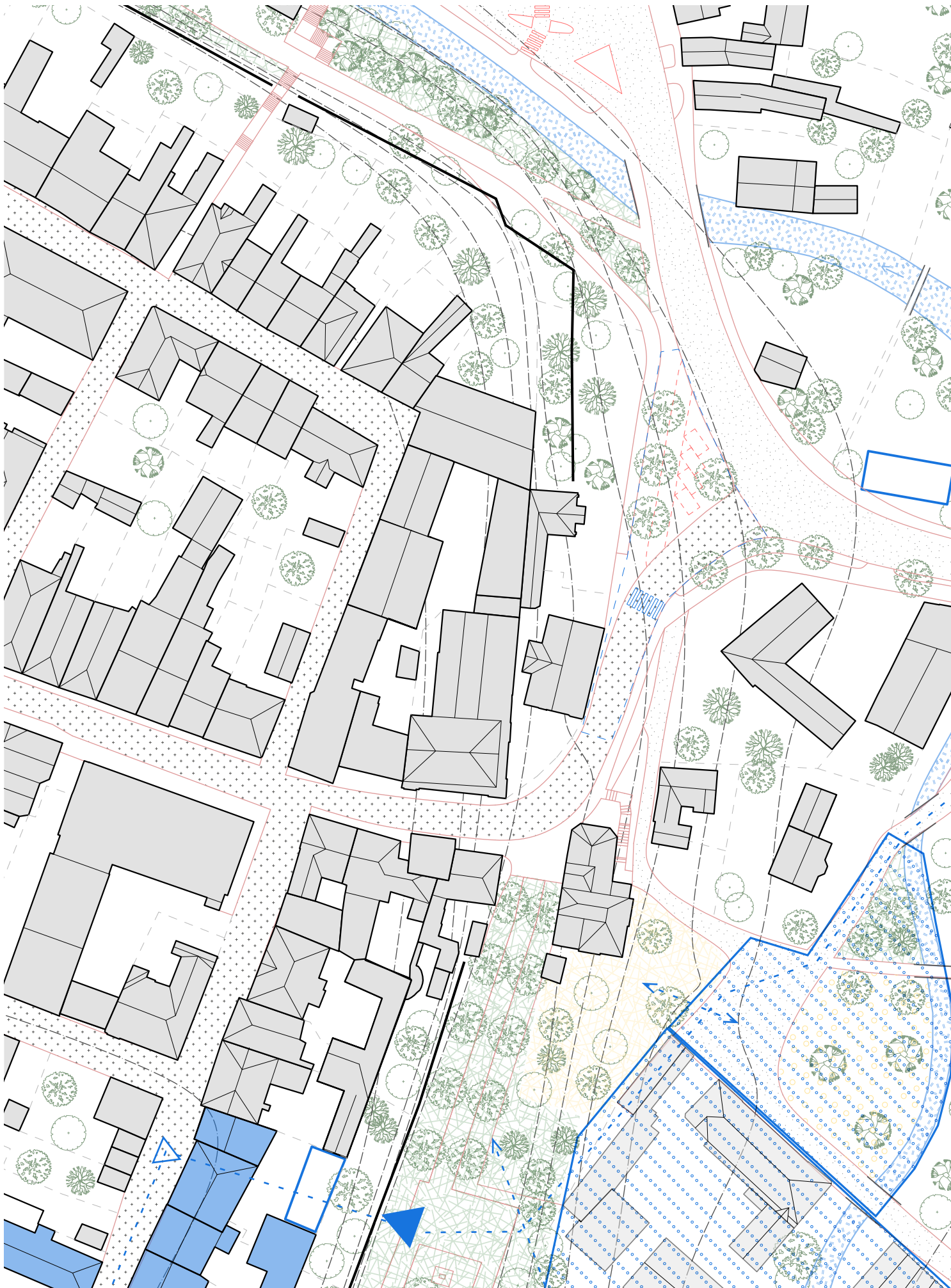

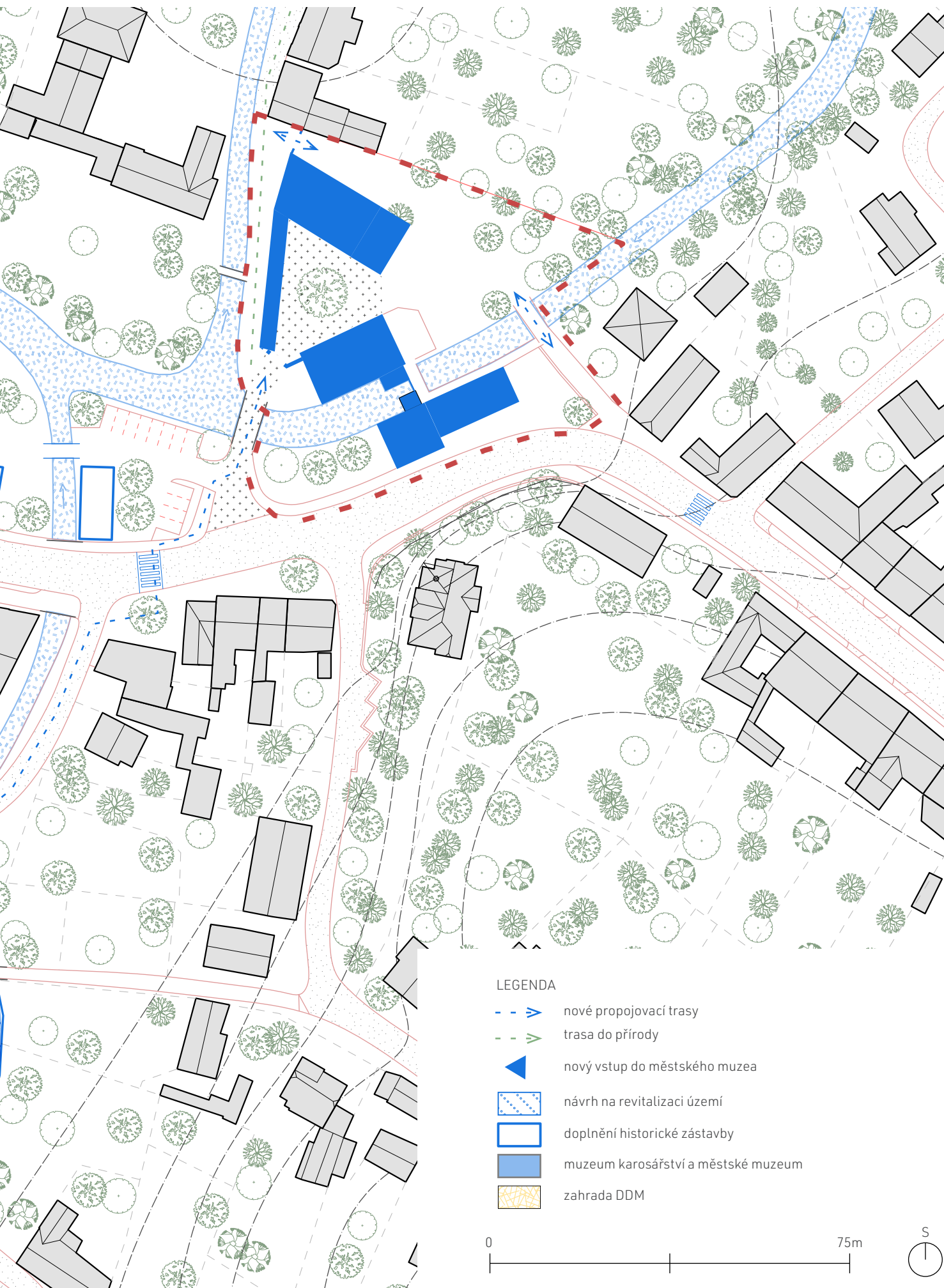

LEGENDA

- nové propojovací trasy
- trasa do přírody
- nový vstup do městského muzea
- návrh na revitalizaci území
- doplnění historické zástavby
- muzeum karosářství a městské muzeum
- zahrada DDM

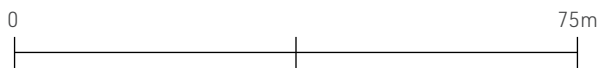

LEGENDA

- nové propojovací trasy
- trasa do přírody
- nový vstup do městského muzea
- návrh na revitalizaci území
- doplnění historické zástavby
- muzeum karosářství a městské muzeum
- zahrada DDM

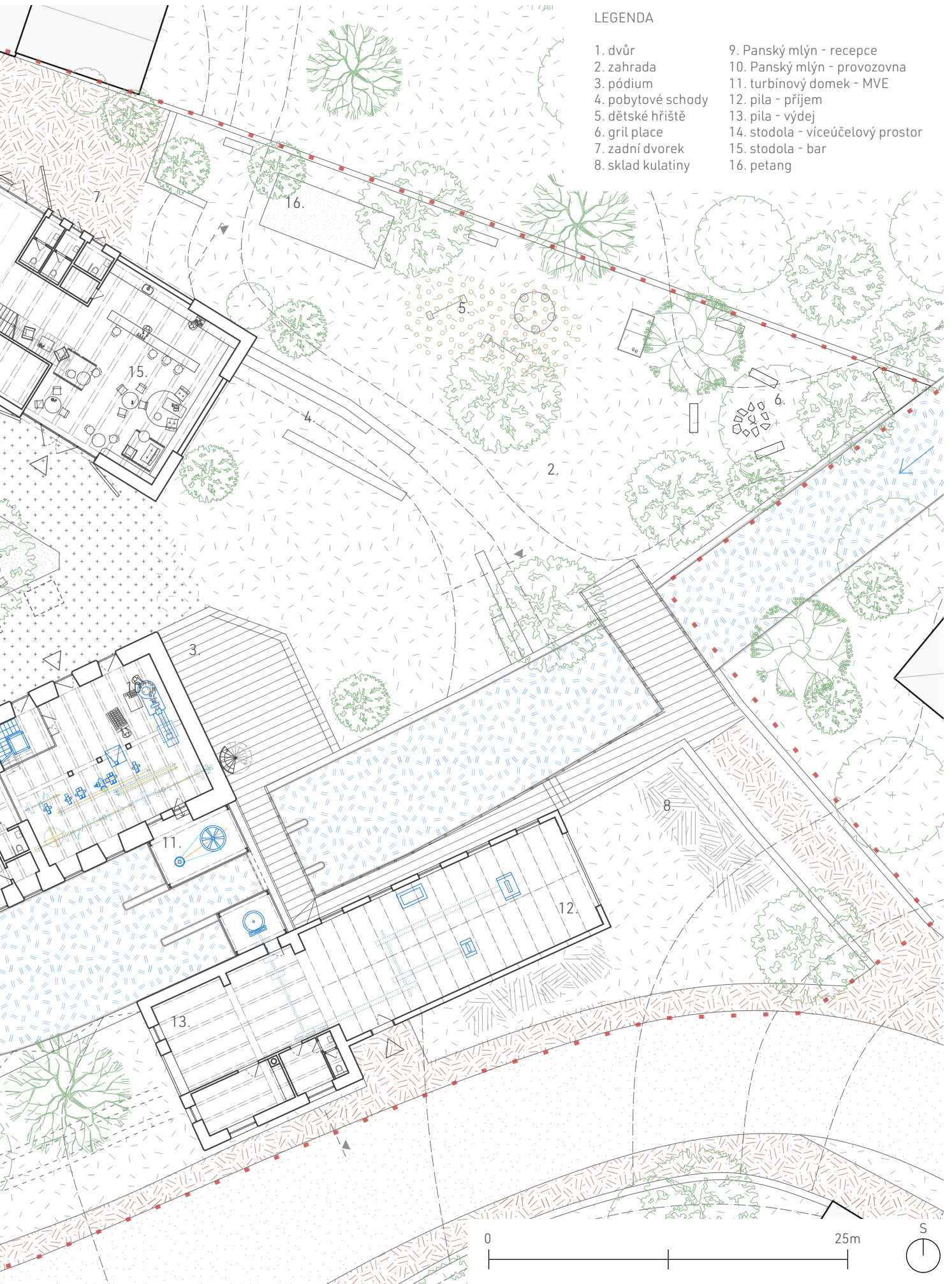

LEGENDA

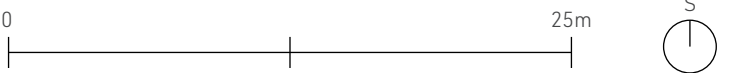
1. dvůr	9. Panský mlýn - recepcce
2. zahrada	10. Panský mlýn - provozovna
3. pódium	11. turbínový domek - MVE
4. pobytové schody	12. pila - příjem
5. dětské hřiště	13. pila - výdej
6. gril place	14. stodola - víceúčelový prostor
7. zadní dvorek	15. stodola - bar
8. sklad kulatiny	16. petang

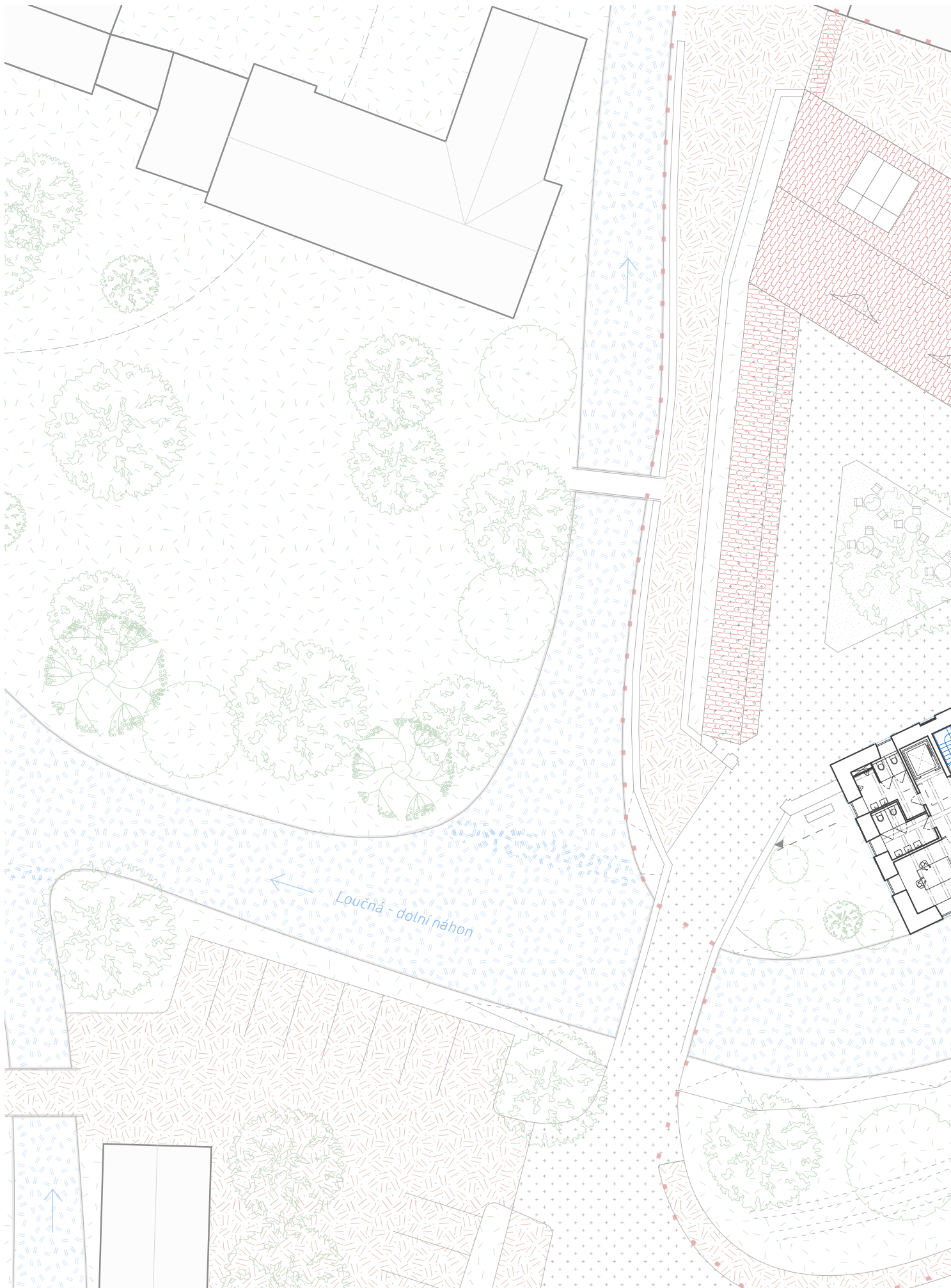

LEGENDA

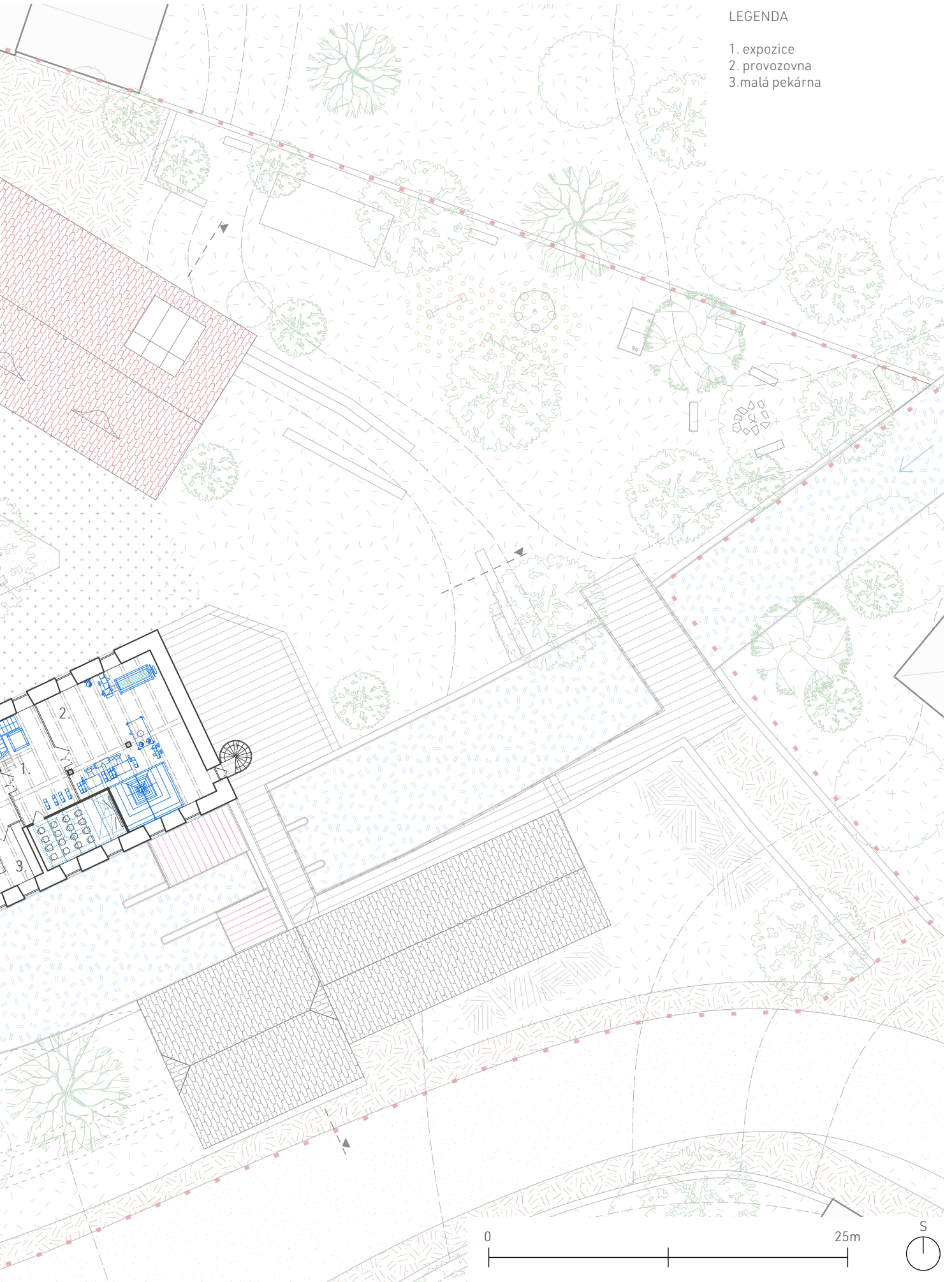
- 1. expozice
- 2. provozovna
- 3. kancelář
- 4. zázemí provozovny
- 5. půda - pila
- 6. galerie

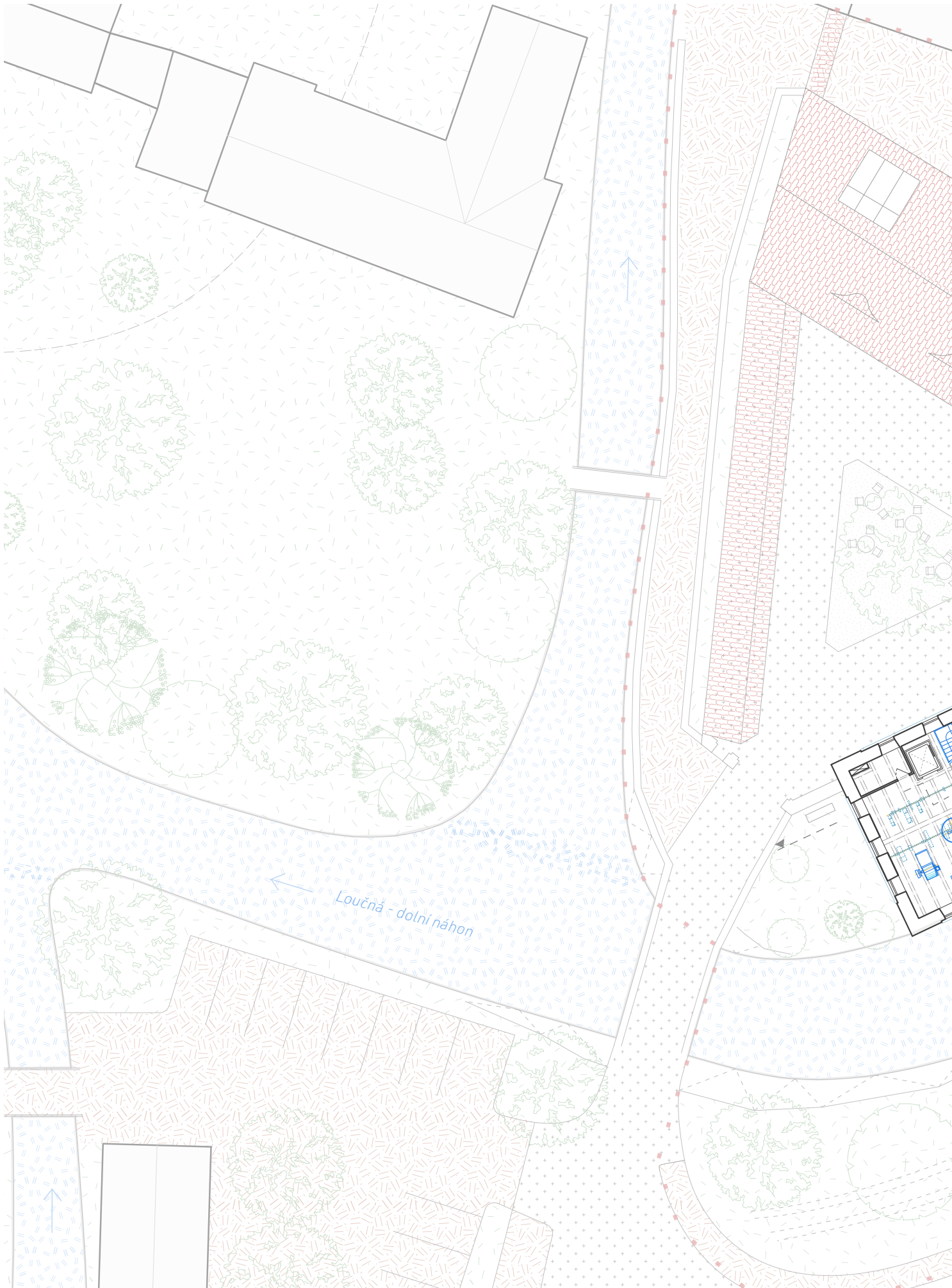

LEGENDA

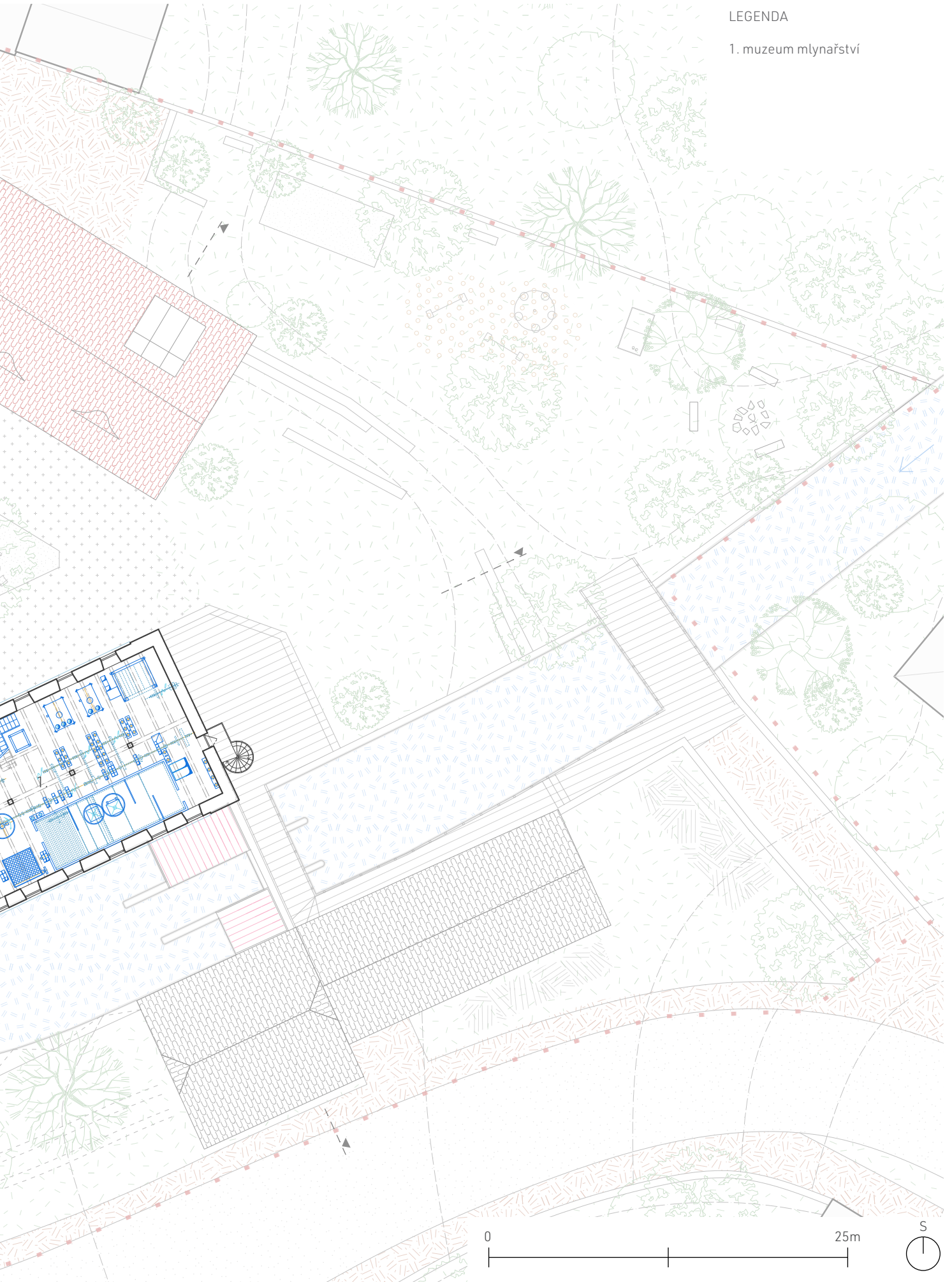
- 1. expozice
- 2. provozovna
- 3. malá pekárna

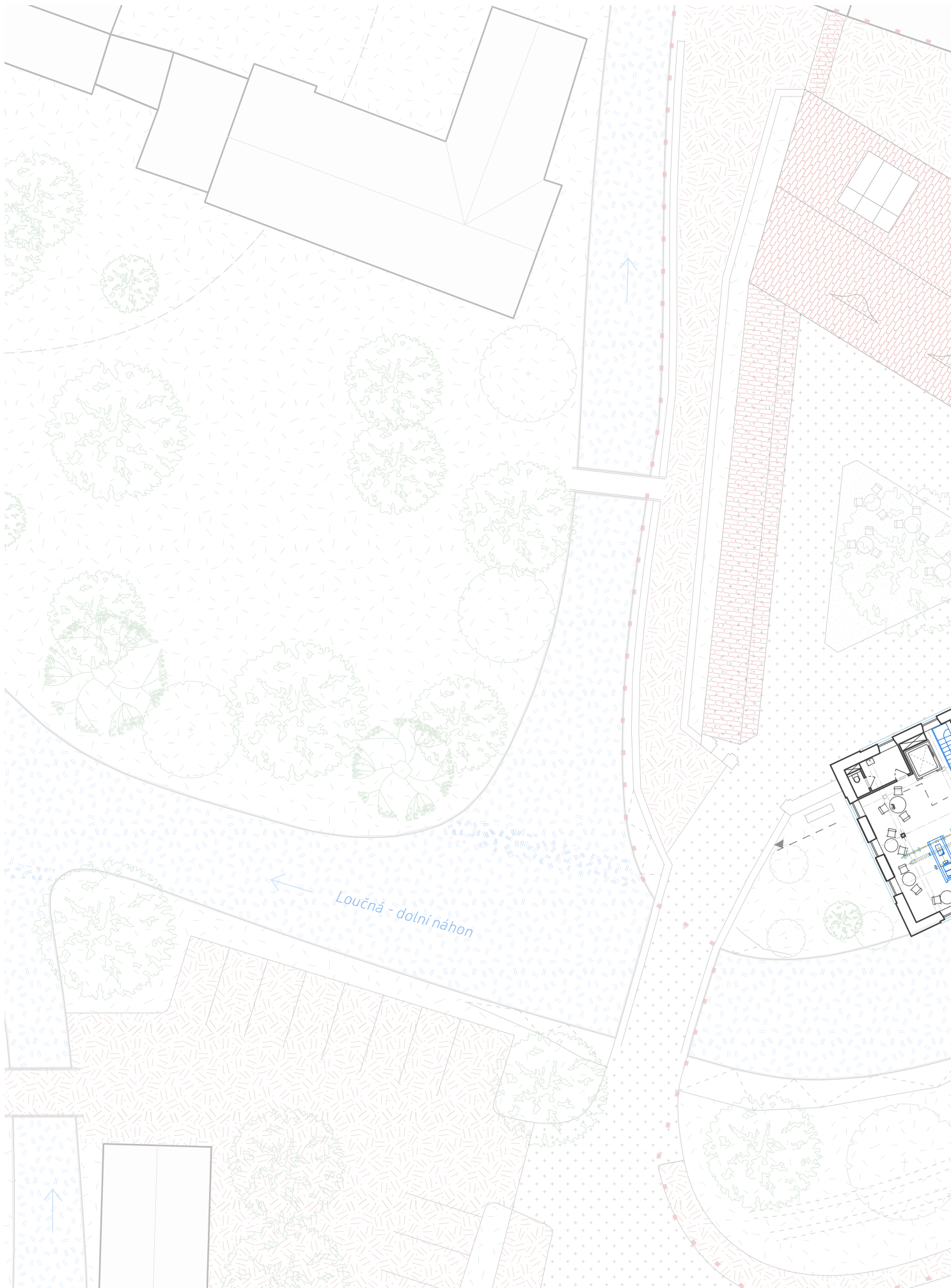

LEGENDA

1. muzeum mlynařství

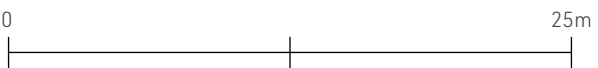
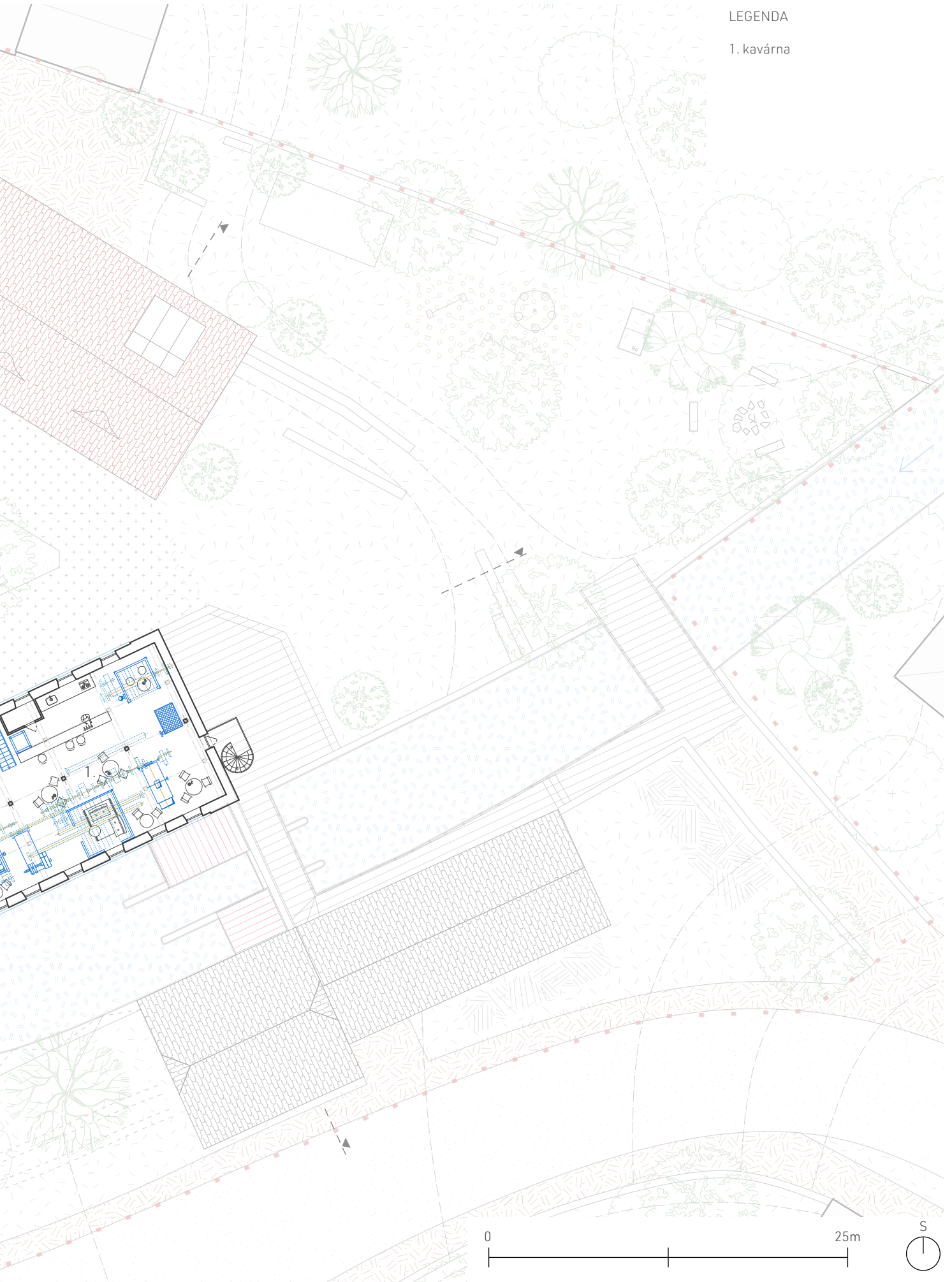

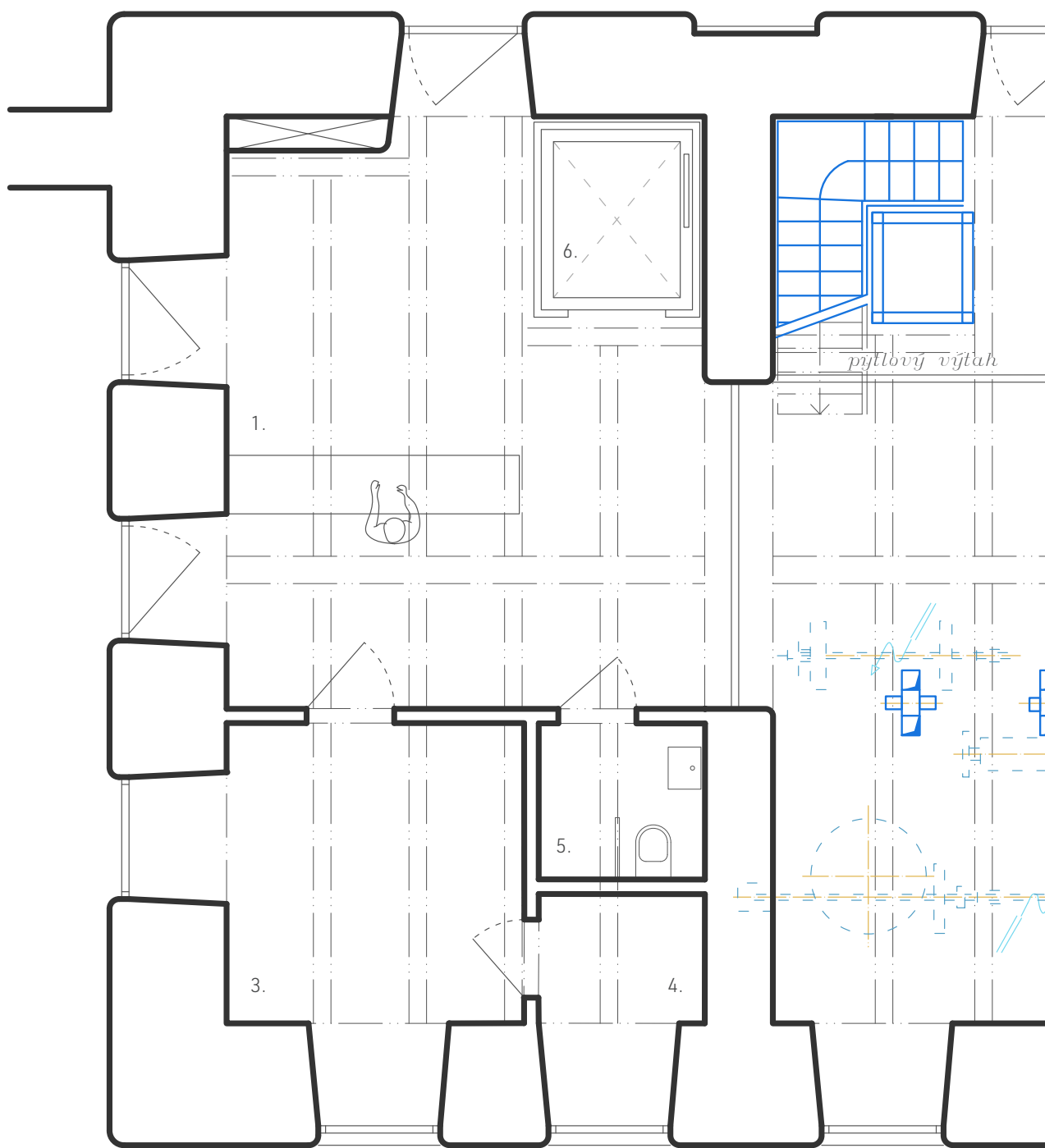
LEGENDA

1. kavárna

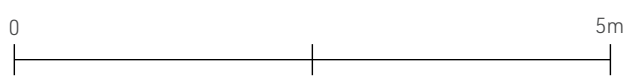
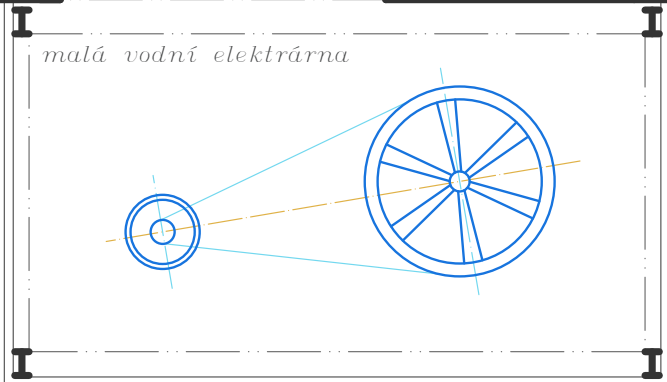
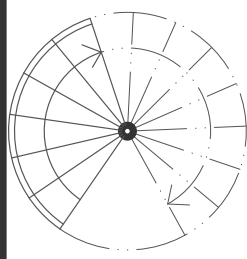
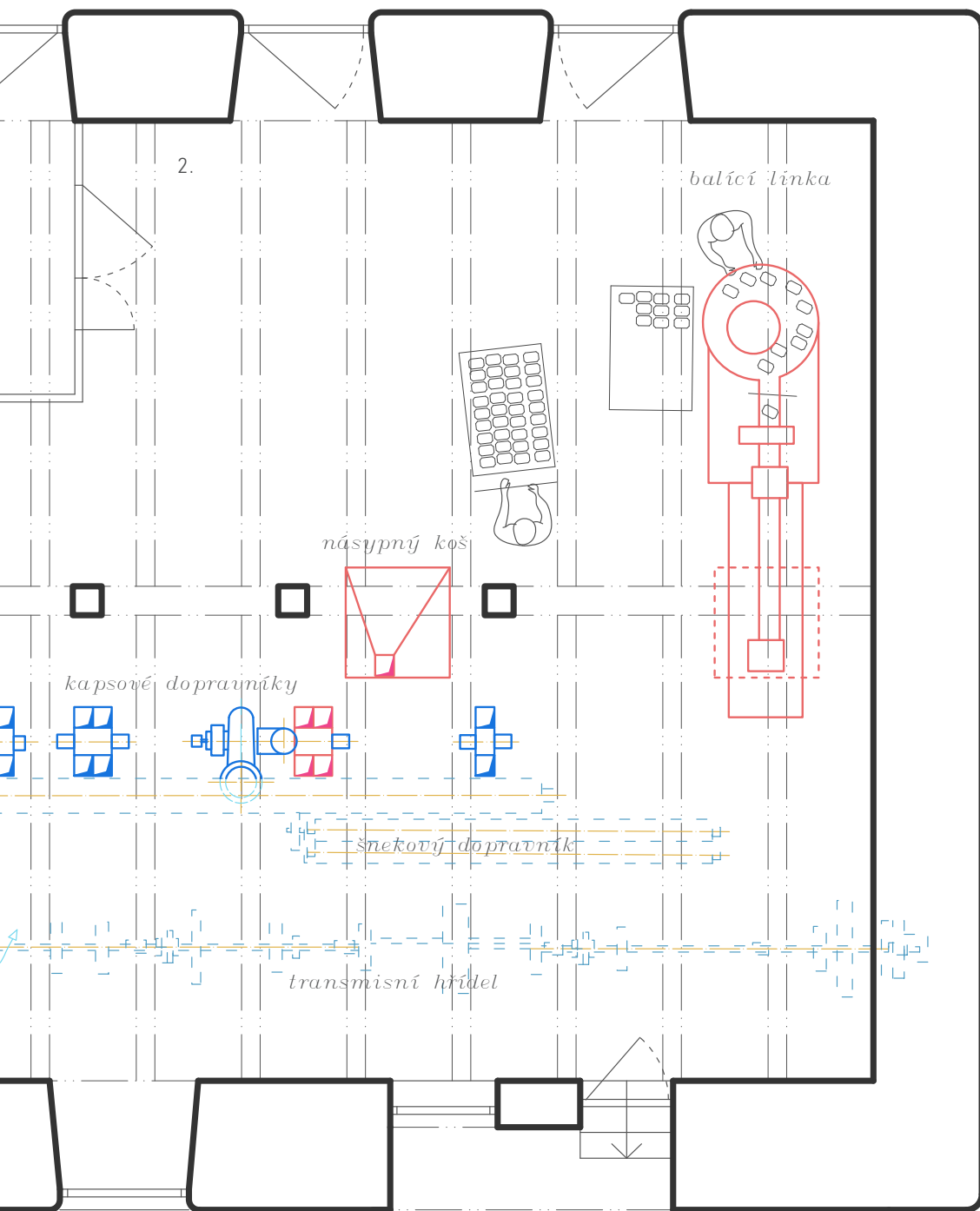

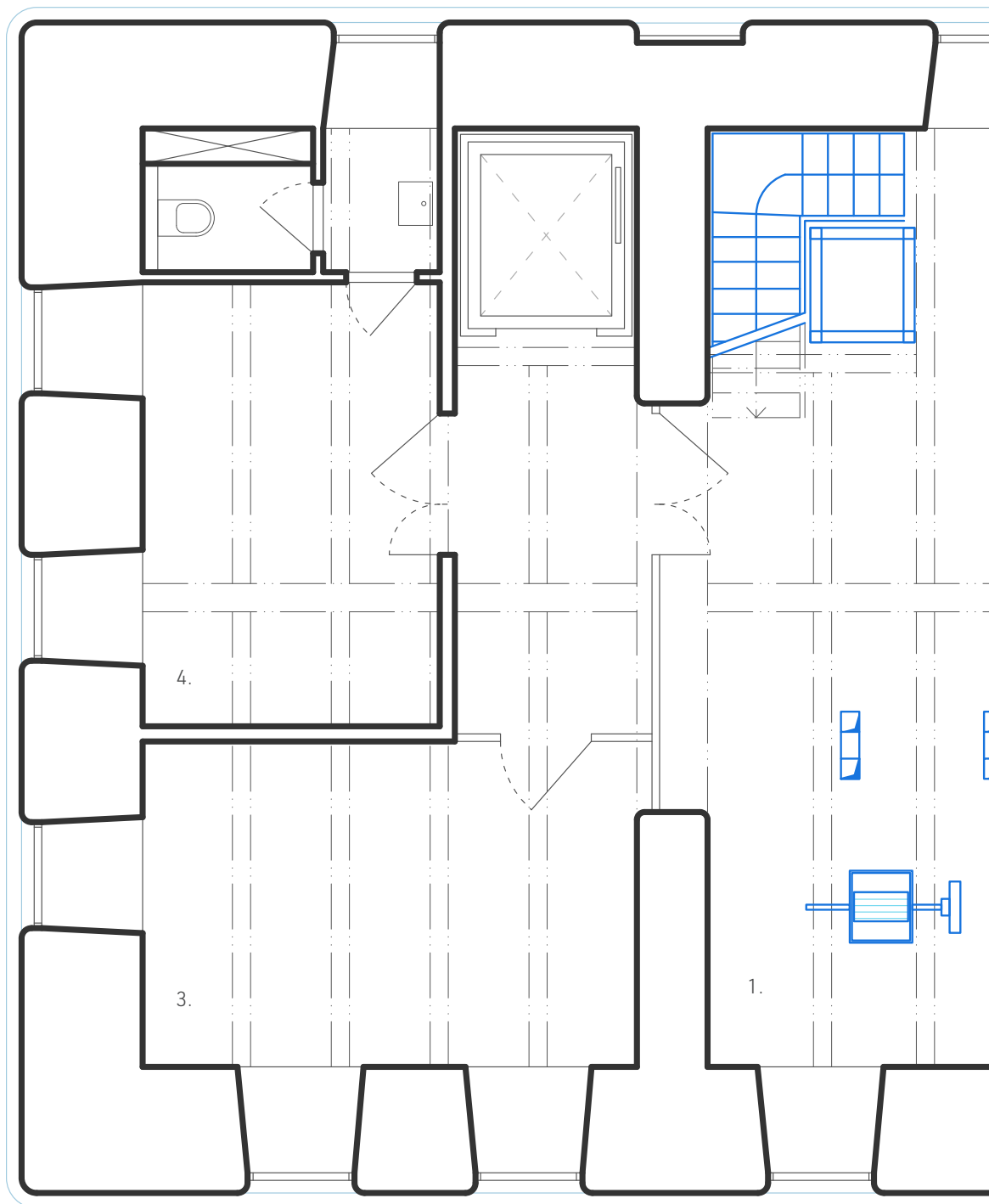

LEGENDA

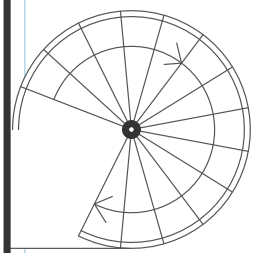
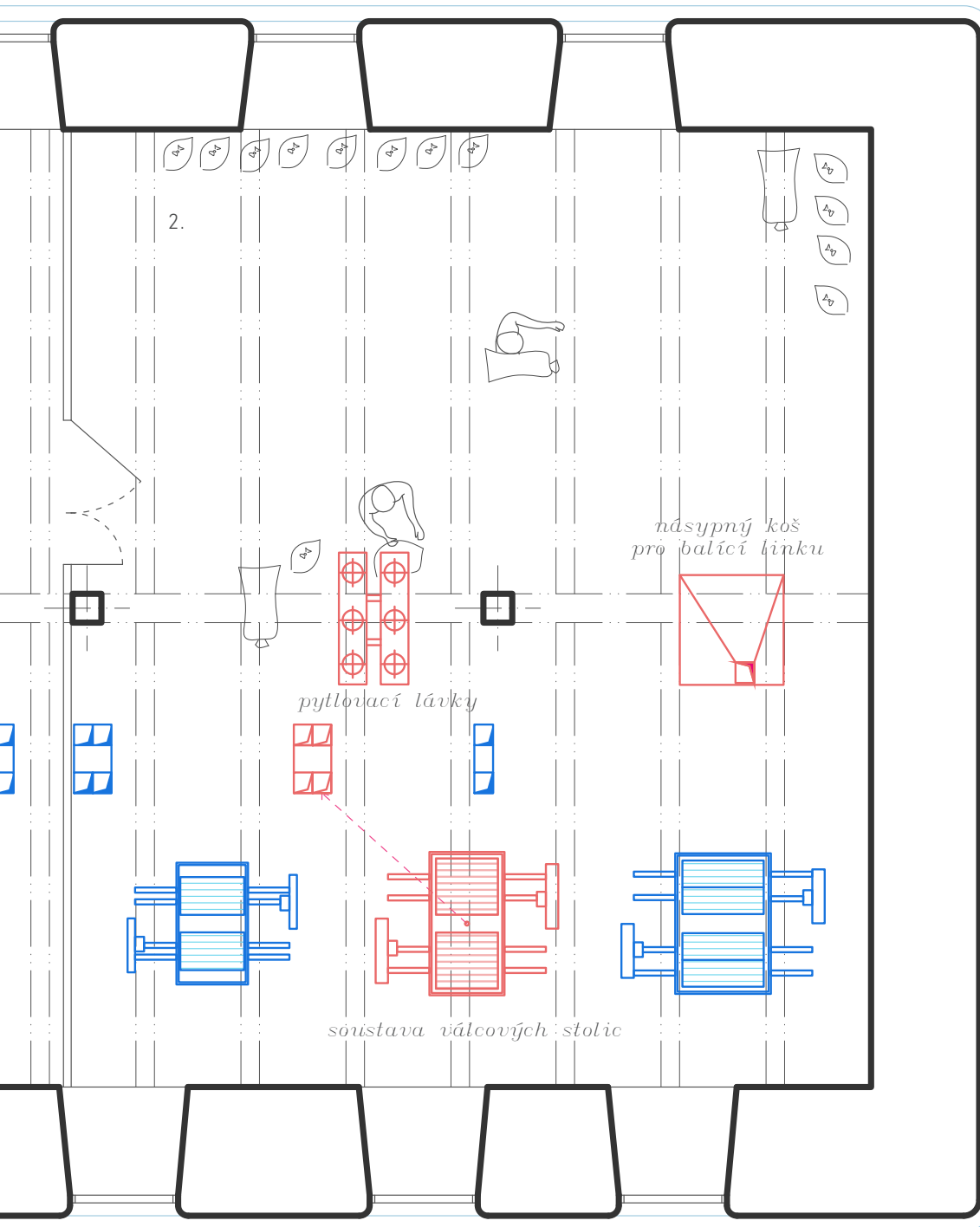
- 1. recepcie
- 2. manipulační podlaha
- 3. tech. místnost
- 4. tech. místnost
- 5. wc invalida
- 6. výtah

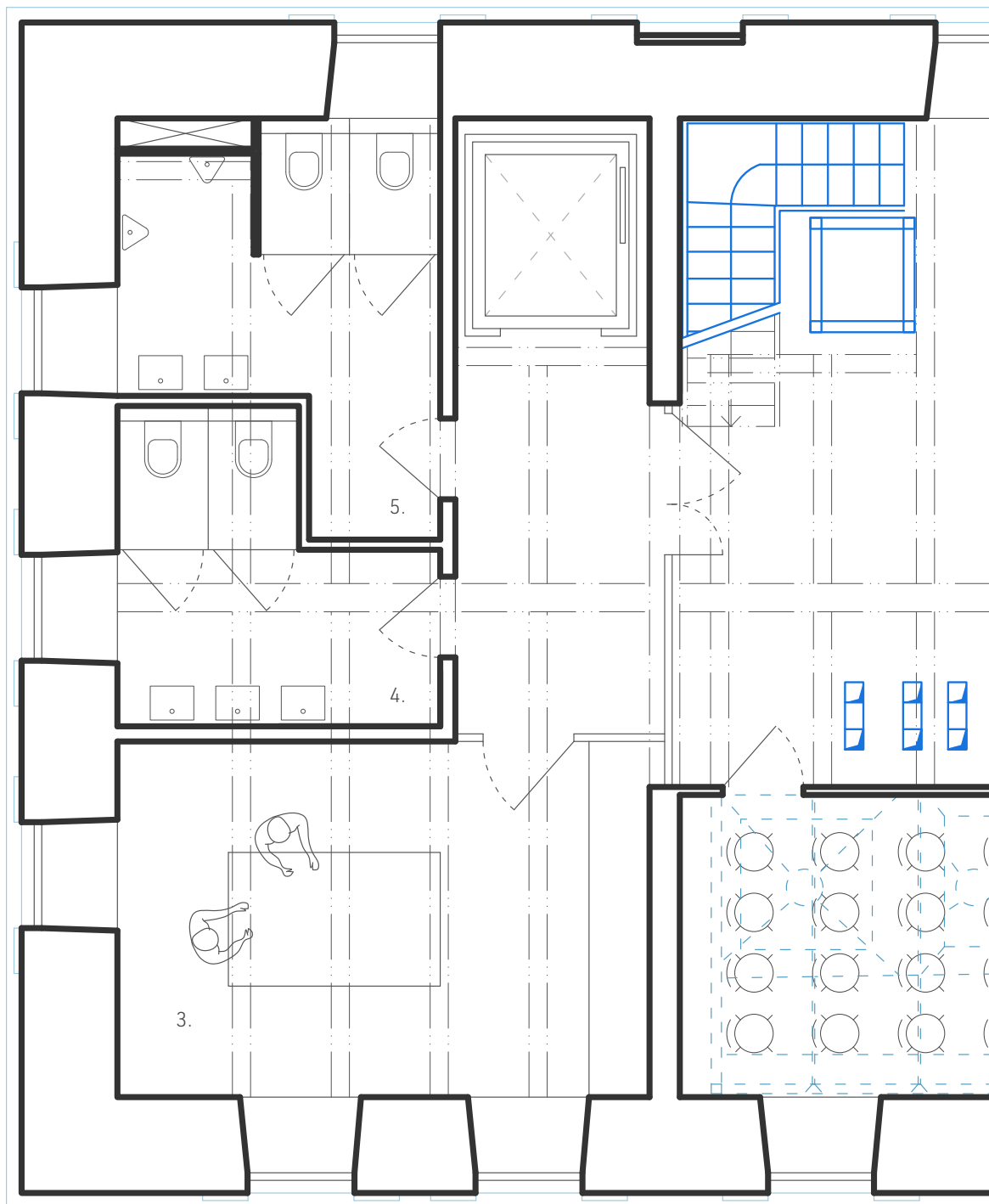

LEGENDA

1. expozice
2. mlecí podlaha
3. kancelář
4. zázemí provozovny

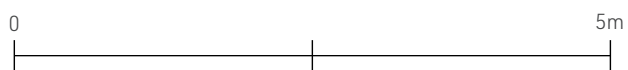
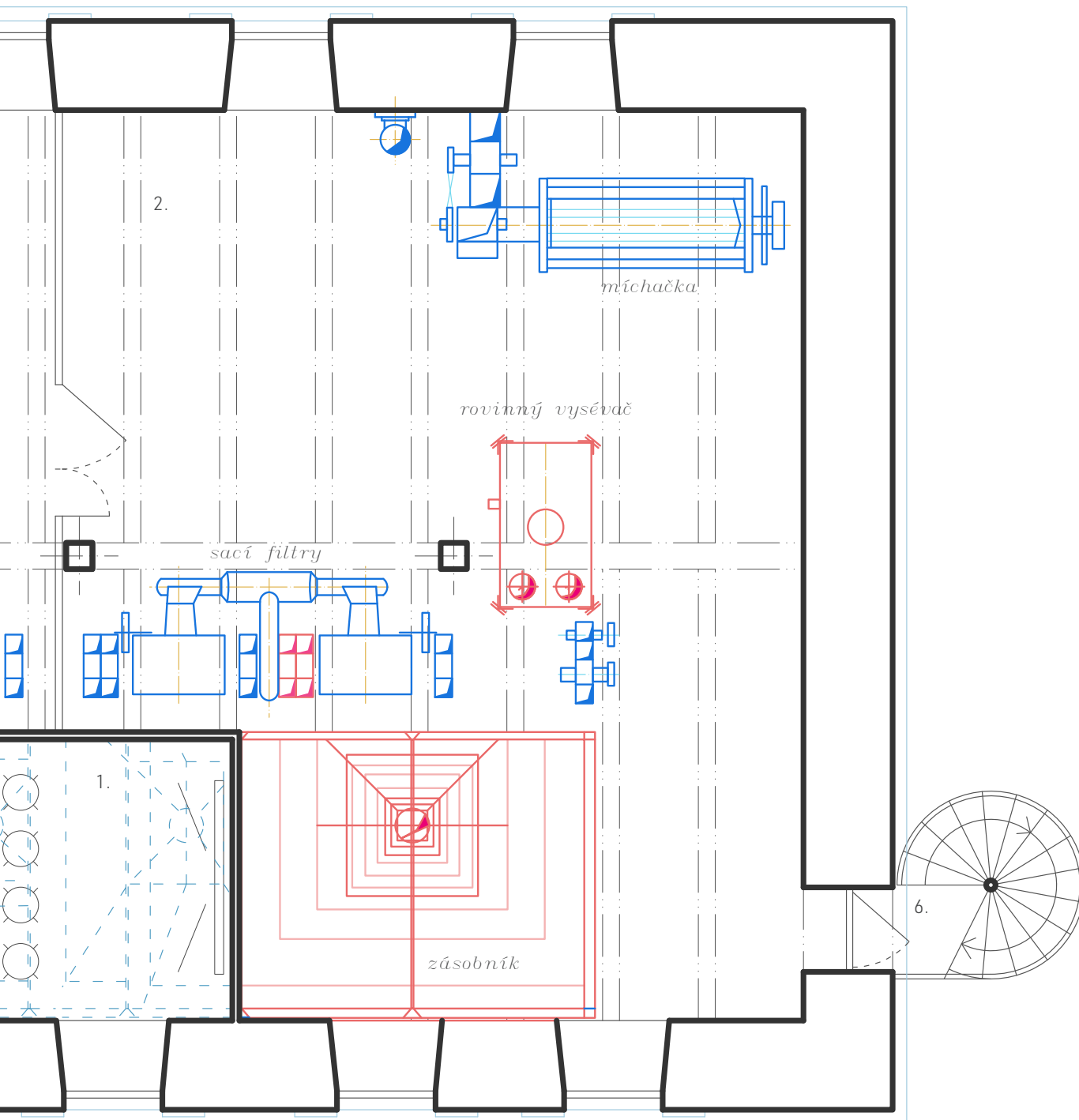

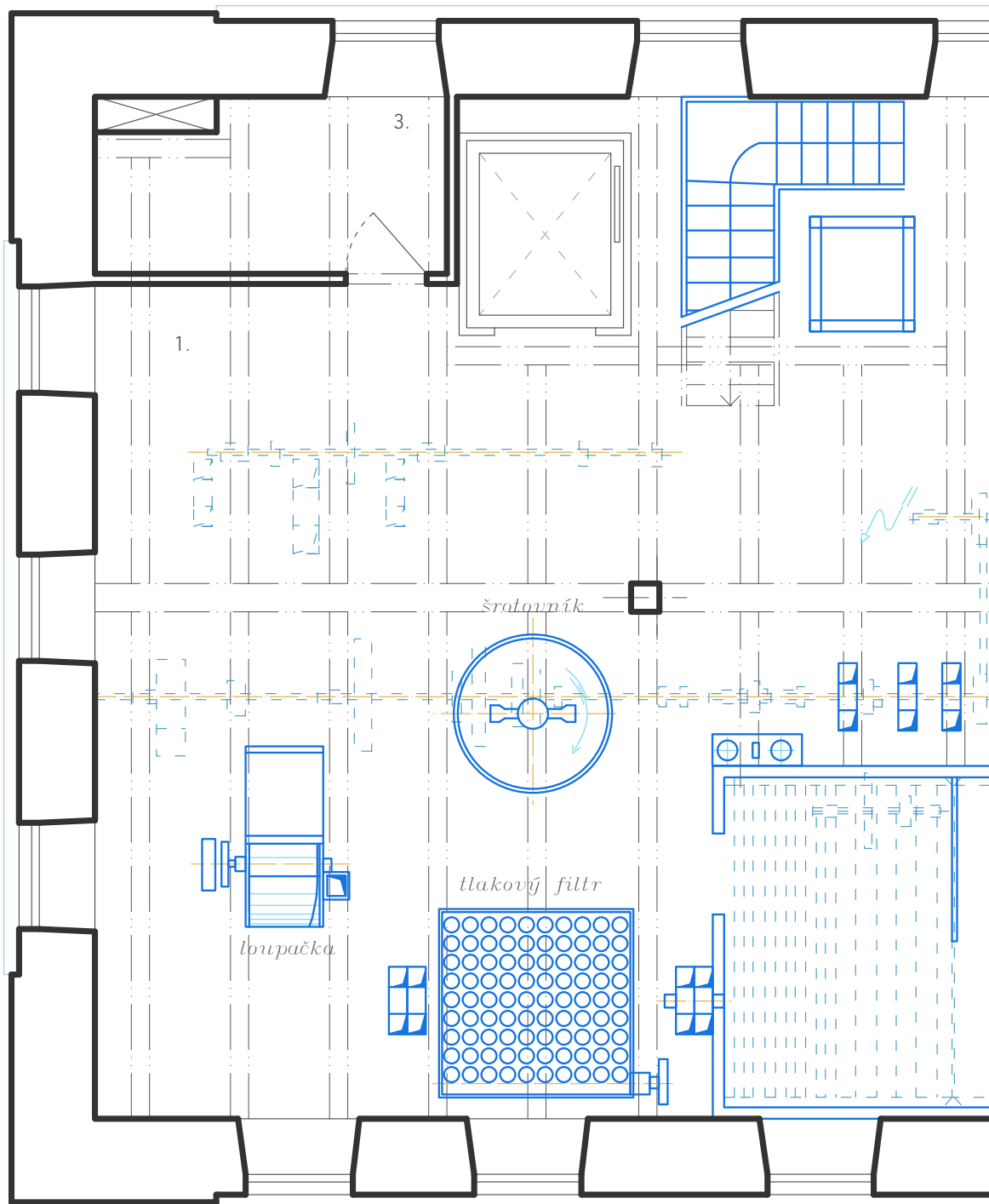

LEGENDA

1. promítací sál
2. vysévací podlaha
3. malá pekárna
4. wc ženy
5. wc páni
6. únikové schodiště

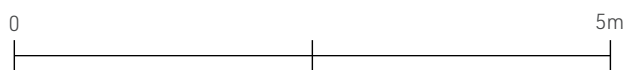
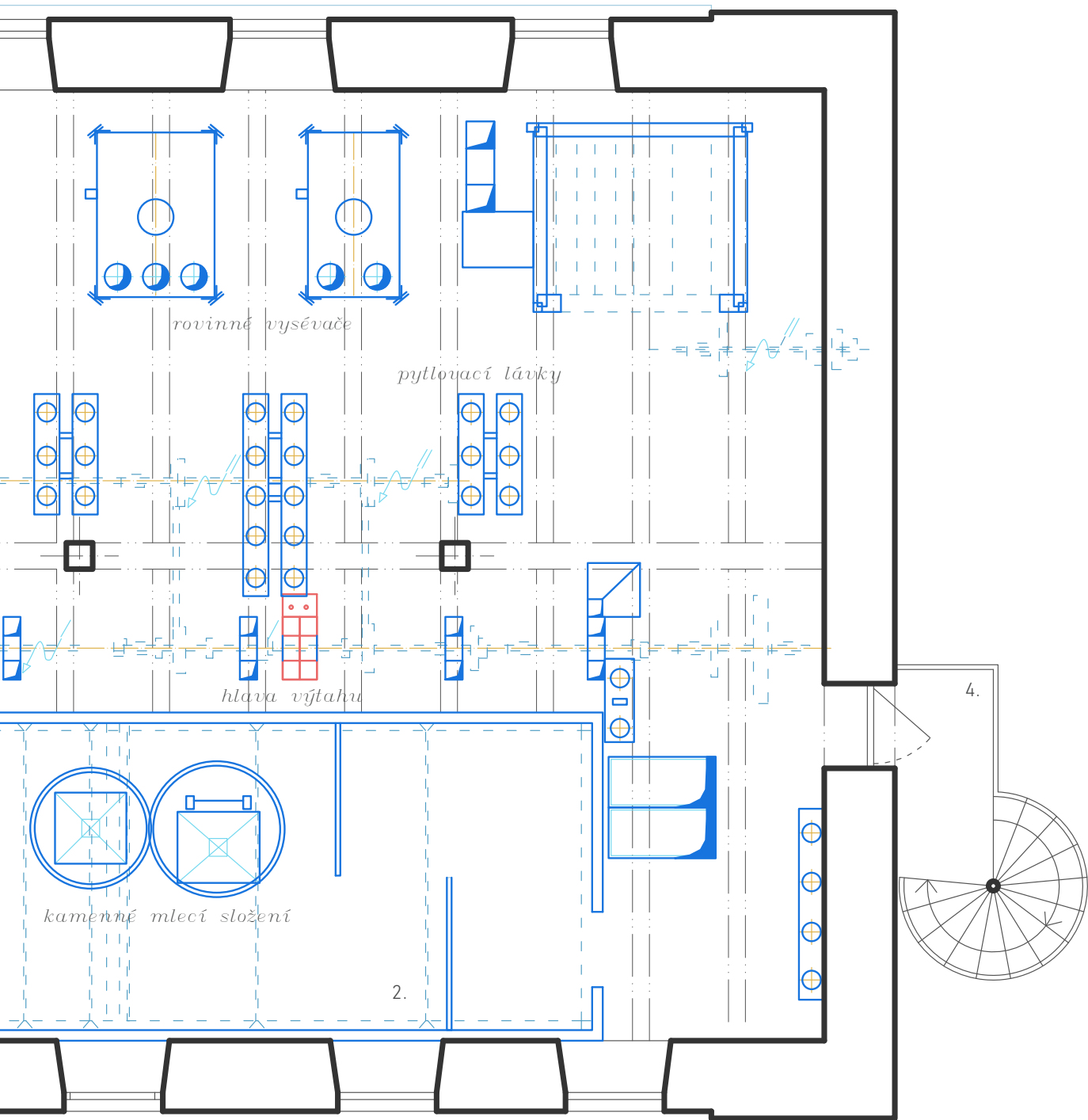

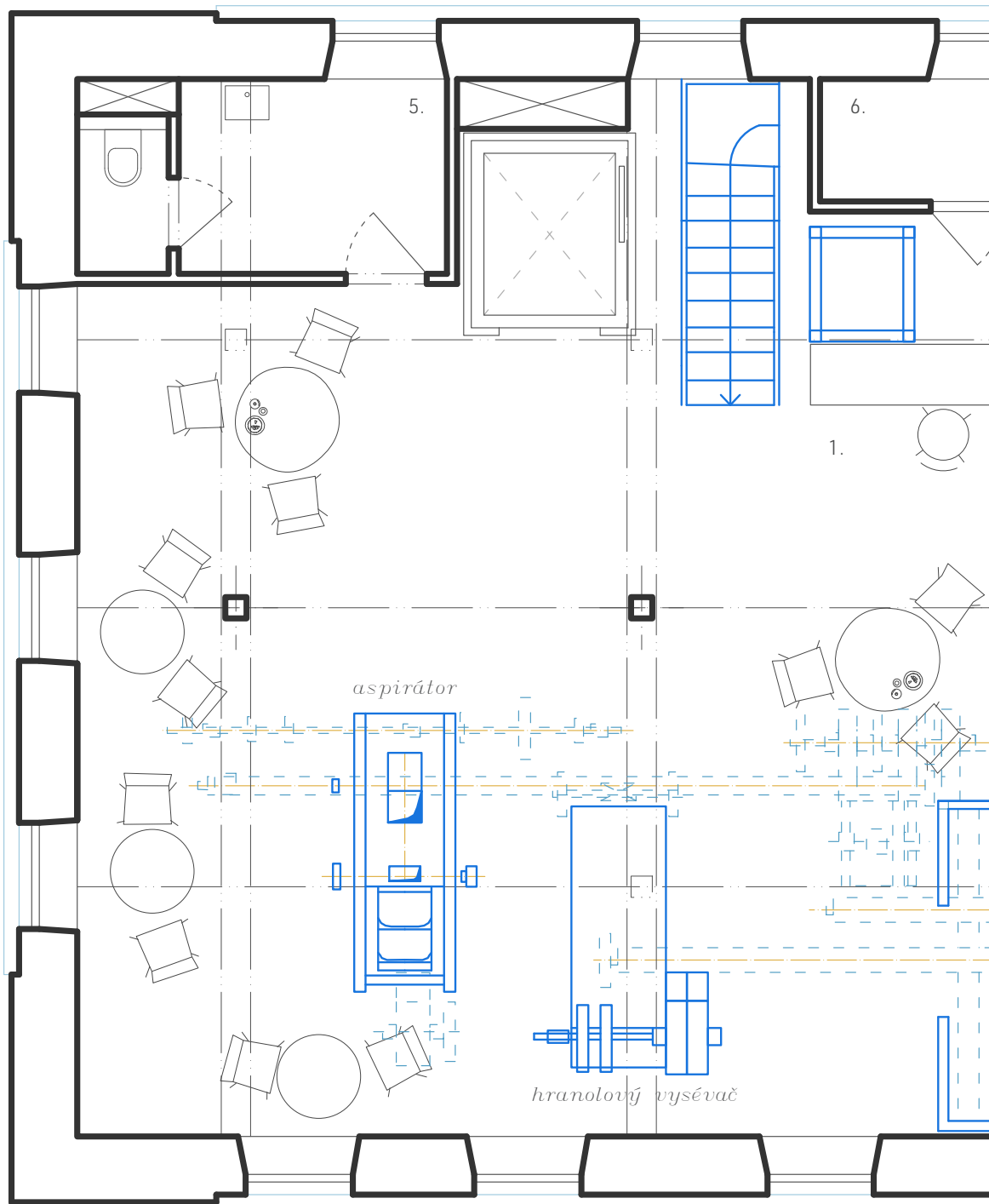

LEGENDA

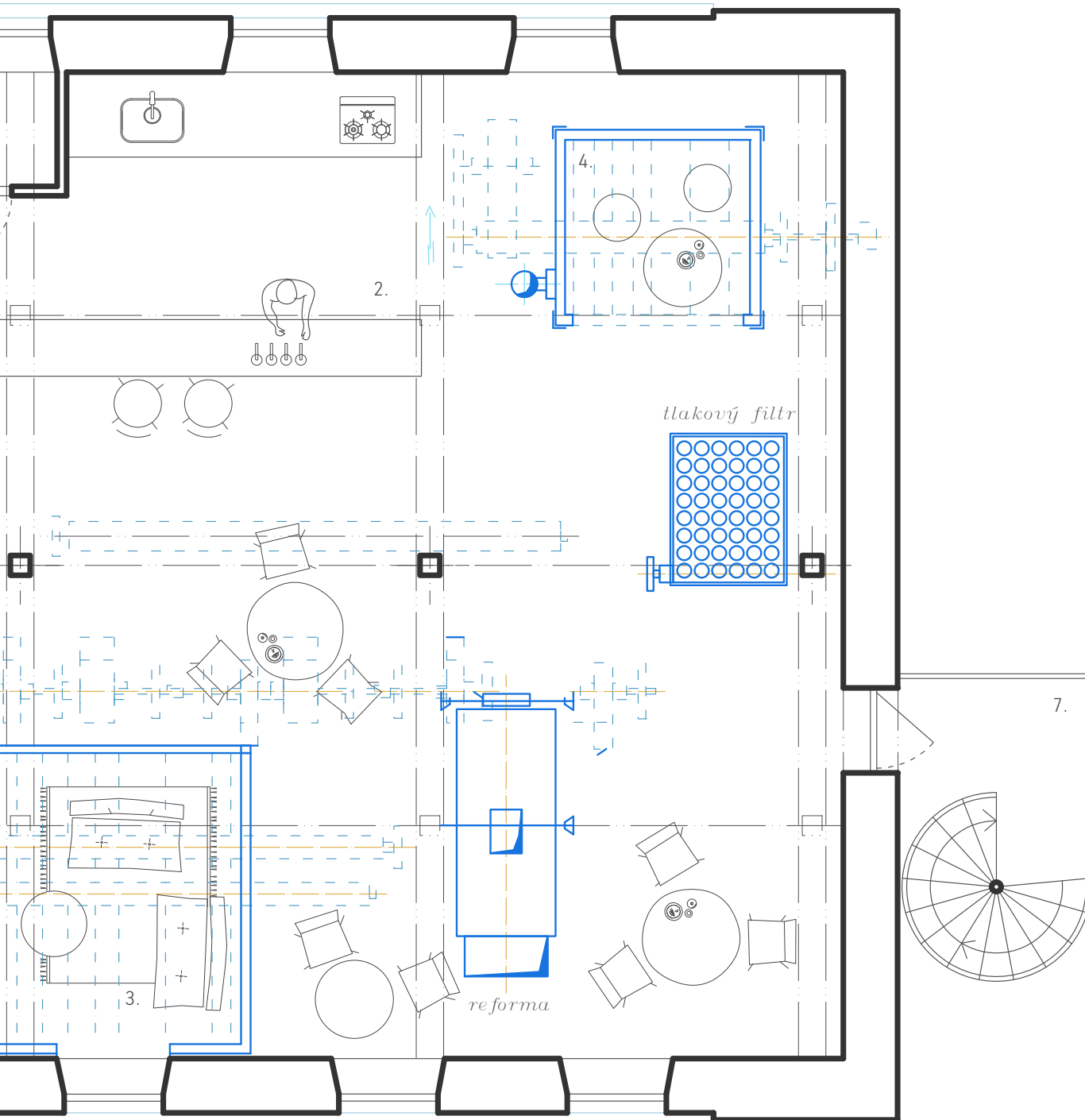
1. muzeum mlynařství
2. temná expozice
3. sklad
4. požární schodiště

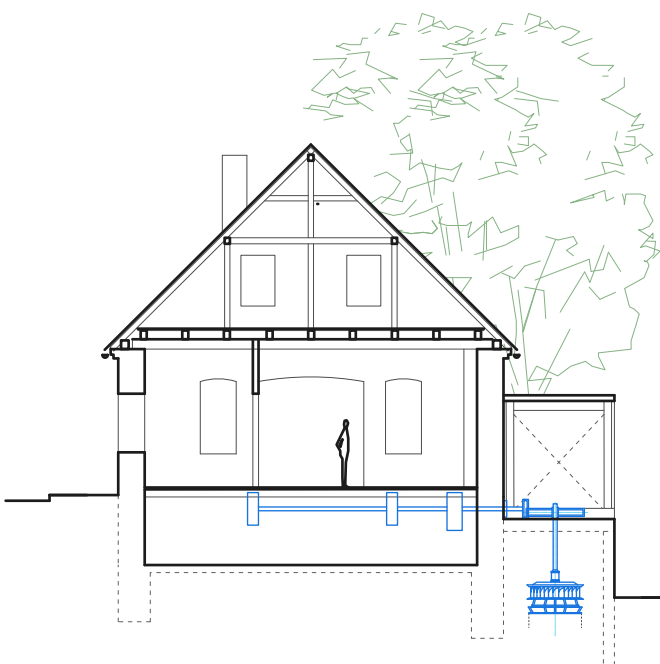
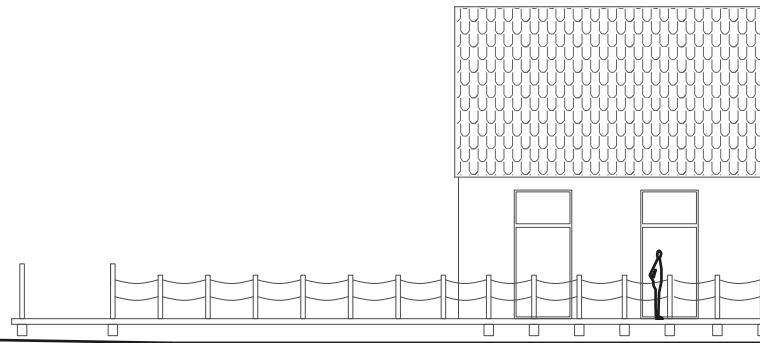
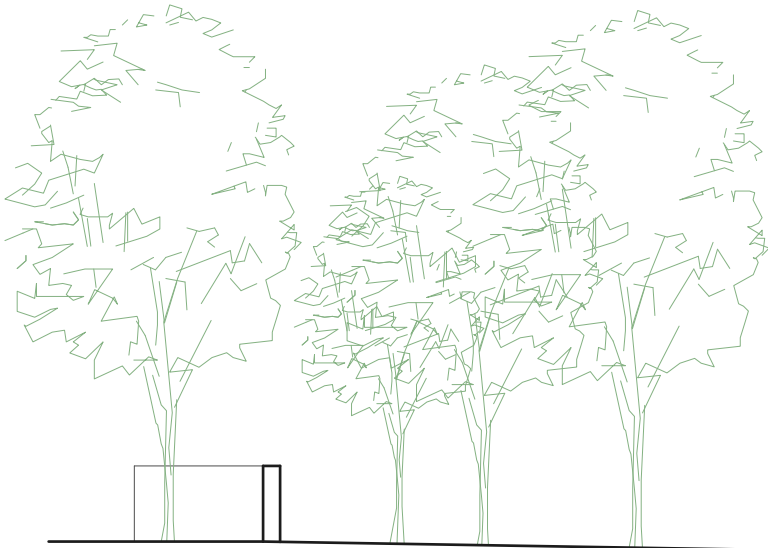

LEGENDA

1. kavárna
2. bar
3. posezení v zásobníku na obilí
4. posezení v zásobníku míchačky
5. zázemí obsluhy
6. sklad pro bar
7. výstup na střechu

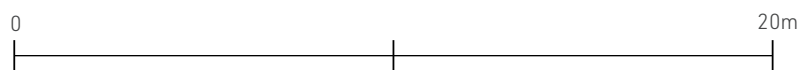
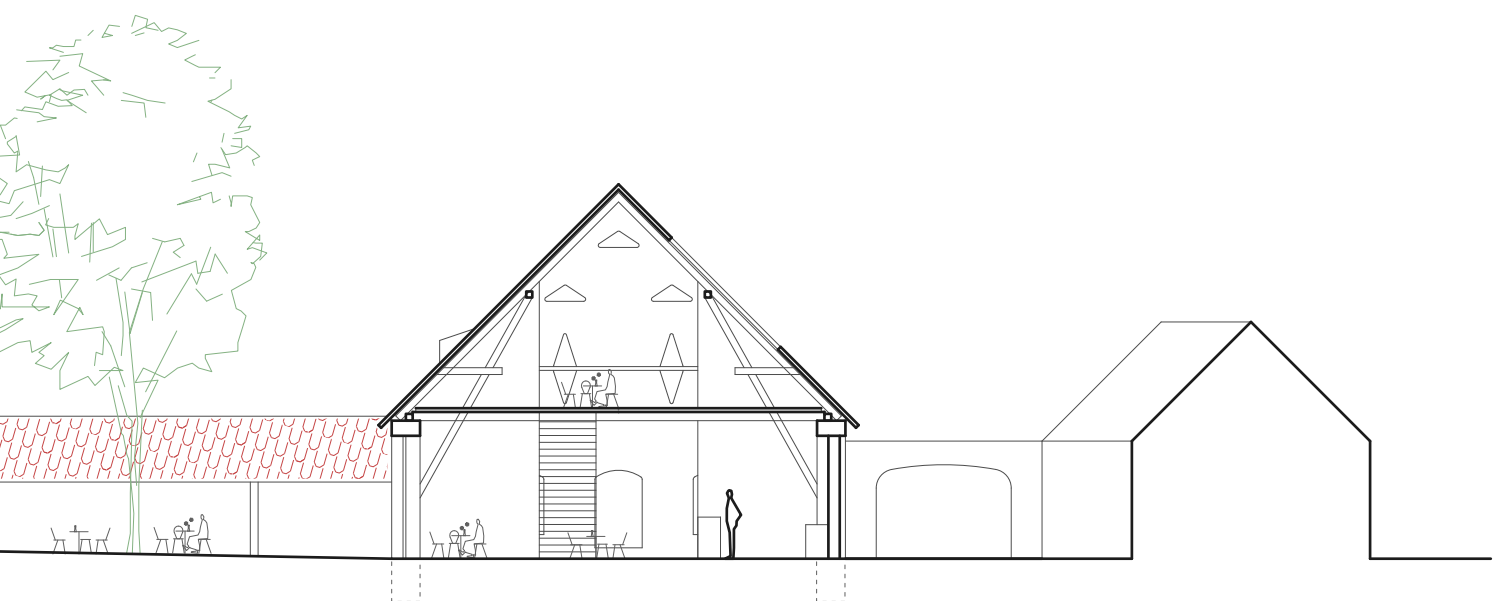

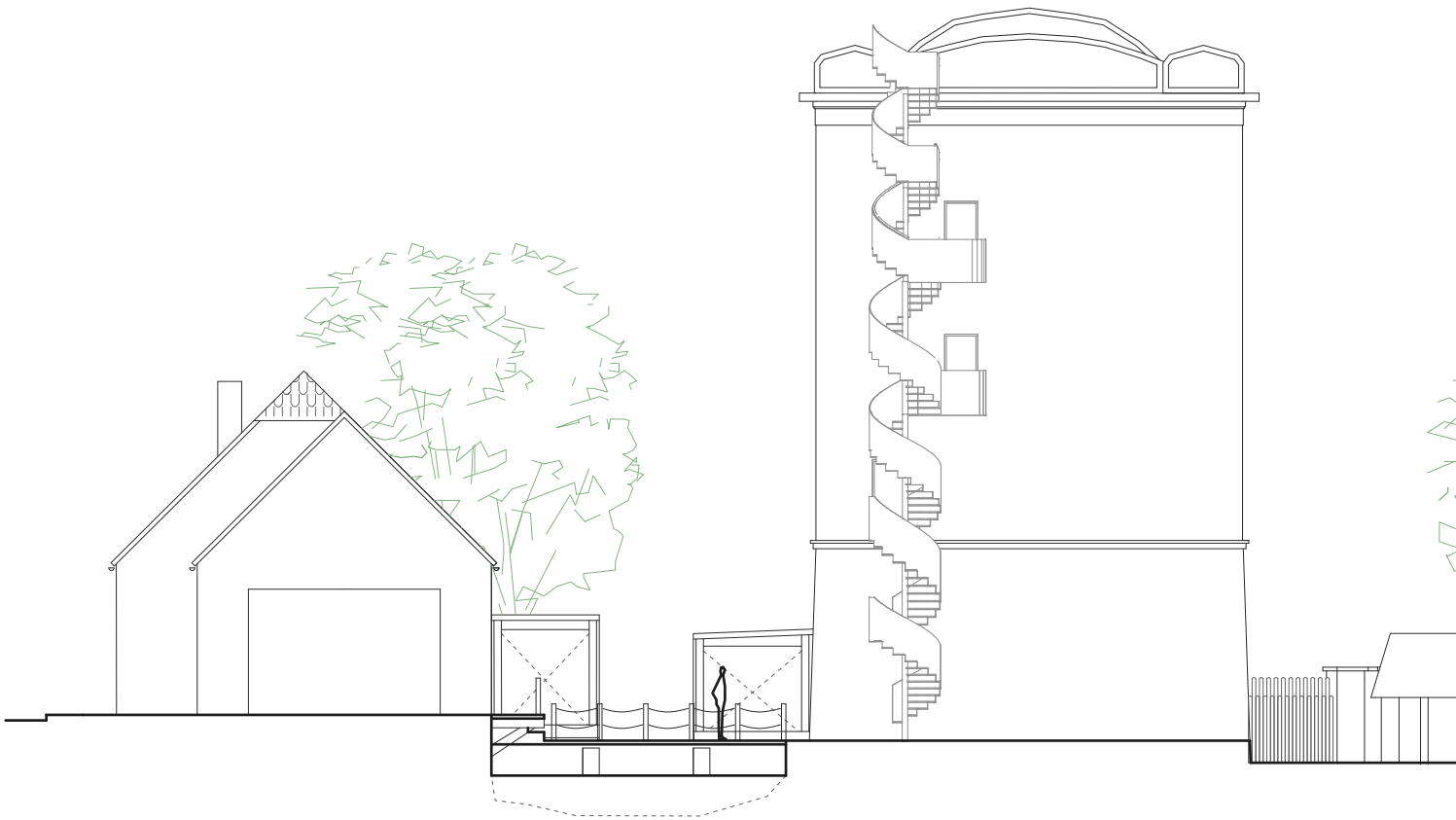

příčný řez

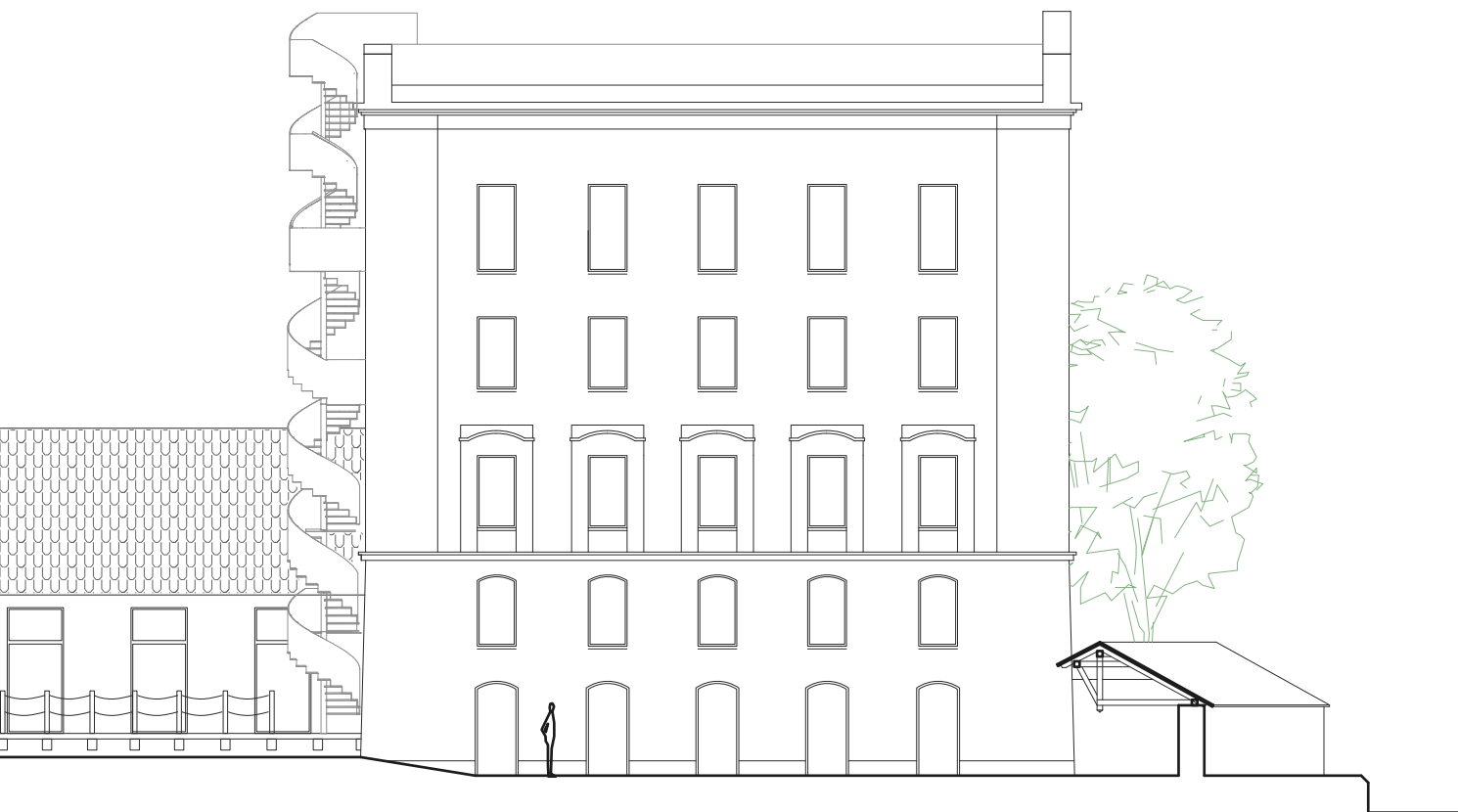
podélný řez

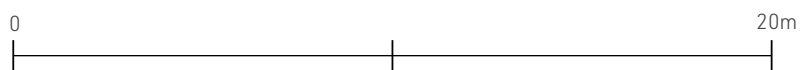
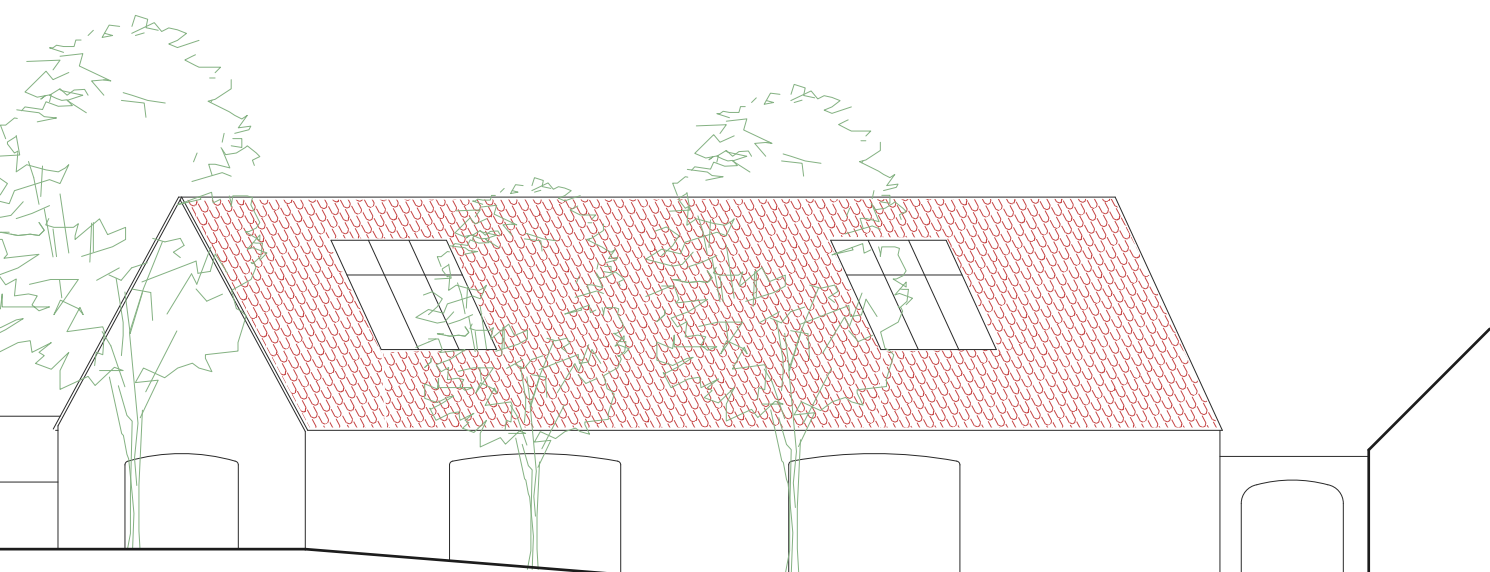

pohled východní

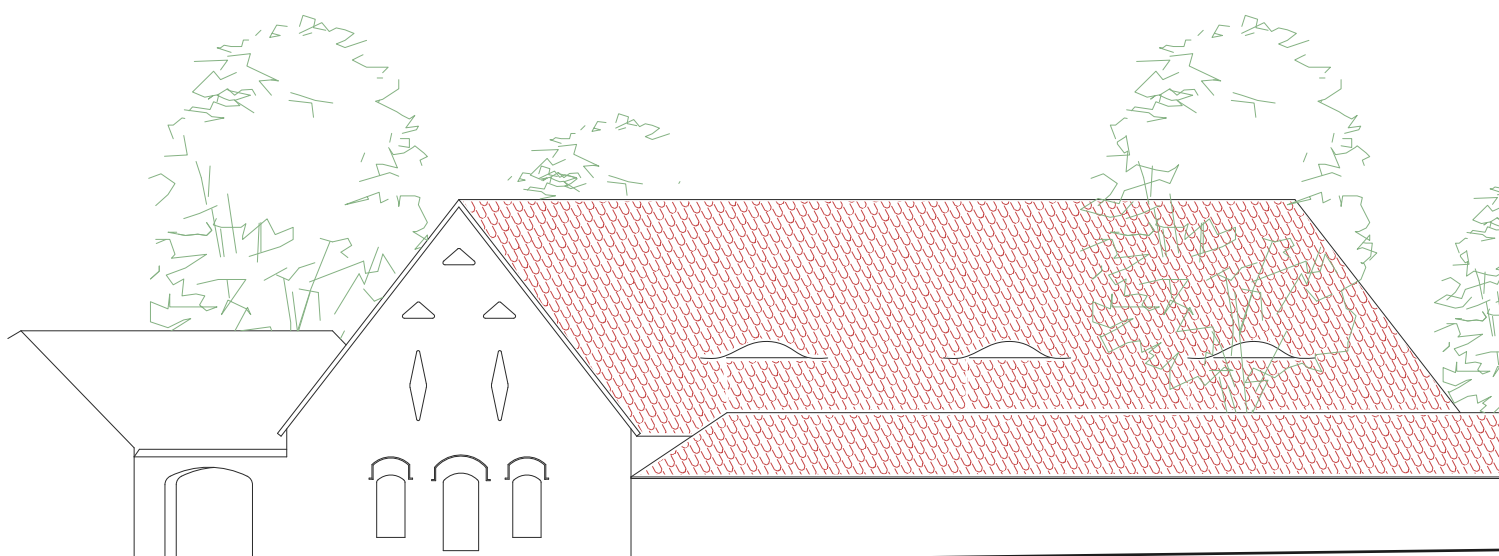

pohled severní

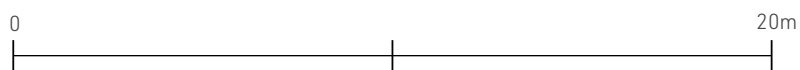

pohled jižní

pohled západní

ZÁVĚR

Byl to boj.
Bez své rodiny a přátel bych vyhořel.

Všem chci tímto poděkovat za podporu v průběhu celého studia a doufám, že jím to budu moci oplatit.

Děkuji také majiteli Panského mlýna, panu Prokešovi za poskytnuté informace a ochotu. Panu Radimu Urbánkovi za zasvěcení do mlynářského řemesla. A také za odborné vedení a vstřícnost ateliéru Stempel-Beneš.

DOKLADY

České vysoké učení technické v Praze, Fakulta architektury

2/ ZADÁNÍ diplomové práce

Mgr. program navazující

jméno a příjmení: Radek Schwab

datum narození: 7.3.1995

akademický rok / semestr: 2019/2020 12. semestr

obor: architektura a urbanismus

ústav: Ústav navrhování I

vedoucí diplomové práce: prof. Ing. arch. Ján Stempel

téma diplomové práce: Revitalizace Panský mlýn, Vysoké Mýto

viz přihláška na DP

zadání diplomové práce:

1/ popis zadání projektu a očekávaného cíle řešení

Zadání diplomové práce vychází z předdiplomního semináře, kde byla analyzována historie a urbanismus Vysokého Mýta a dále historie a architektura samotného Panského mlýna ve Vysokém Mýtě. Areál bývalého mlýna, který vlastní soukromý majitel, není v současné době nijak využíván. Cílem diplomní práce bude navrhnout revitalizaci zmíněného areálu Panského mlýna včetně jeho začlenění do urbanismu města s důrazem na jeho vzájemné návaznosti a vztahy v okolí.

2/

Pro AU/ součástí zadání bude jasně a konkrétně specifikovaný stavební program

Pro D/ součástí zadání budou jasně a konkrétně specifikované jednotlivé fáze projektu, které jsou nezbytnou součástí řešení

Součástí návrhu na přestavbu mlýna bude i jeho dispozičně-funkční řešení, včetně provozu muzea mlynařství, hospody a veřejných funkcí kulturního a vzdělávacího charakteru. Stavební program může být upraven dle dohody s vedoucím DP.

3/ popis závěrečného výsledku, výstupy a měřítko zpracování

Odevzdány budou postery v rozsahu dle požadavků FA ČVUT, 2 portfólia (jedno pro účel FA, jedno bude archivováno na ústavu) a CD. Diplomová práce bude zveřejněna dle požadavků studijního oddělení FA nejpozději 7 dní před obhajobou projektu. Projekt bude zpracován do úrovně detailní studie, jeho součástí bude: autorský text, analytická část, koncept řešení znázorněný pomocí schémat, situace širších vztahů 1:2000, situace 1:1000, půdorysy všech podlaží v měřítku 1:200, typické řezy včetně návaznosti na nejbližší okolí v měřítku 1:200, pohledy, návrh interiéru zvoleného prostoru, detail vybraného segmentu budovy (řez, pohled), vizualizace (exteriér, interiér) včetně zákresu do fotografie dostatečně vystihující návrh. Výstupy a jejich měřítko mohou být vzhledem k vývoji práce upraveny dle dohody s vedoucím DP.

4/ seznam dalších dohodnutých částí projektu (model)

Model v min. měřítku 1:250 včetně nejbližšího okolí.

Měřítko může být vzhledem k vývoji práce upraveno dle dohody s vedoucím DP.

Datum a podpis studenta

24.2.2020

Datum a podpis vedoucího DP

Datum a podpis děkana FA ČVUT

10.3.2020

registrováno studijním oddělením dne

24.2.2020

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE
FAKULTA ARCHITEKTURY

AUTOR, DIPLOMANT: Radek Schwab
AR 2020/2021, ZS

NÁZEV DIPLOMOVÉ PRÁCE:
(ČJ) PANSKÝ MLÝN - VYSOKÉ MÝTO

(AJ) PANSKÝ MLÝN – VYSOKÉ MÝTO

JAZYK PRÁCE: ČESKÝ

Vedoucí práce:	Prof. Ing. Ján Stempel	Ústav: 15127 Ústav navrhování I
Oponent práce:	doc. Mgr. ak. arch. Roman Brychta	
Klíčová slova (česká):	Mlýn, Panský, Pila, Vysoké Mýto, stodola, revitalizace	
Anotace (česká):	Předmětem diplomové práce je revitalizace Panského mlýna ve Vysokém Mýtě. Do objektu jsou implementovány funkce, které vrací budově svůj význam a důstojnost	
Anotace (anglická):	The subject of diploma thesis is revitalization of Panský mlýn in Vysoké Mýto. There are new functions added into this building to bring back the importance and dignity of old times.	

Prohlášení autora

Prohlašuji, že jsem předloženou diplomovou práci vypracoval samostatně a že jsem uvedl veškeré použité informační zdroje v souladu s „Metodickým pokynem o etické přípravě vysokoškolských závěrečných prací.“

V Praze dne
21.1.2021

podpis autora-diplomanta

BIBLIOGRAFIE

ŠTĚPÁN, Luděk, KŘIVÁŇOVÁ, Magda. Dílo a život mlynářů a sekerníků v Čechách, Praha: Argo, 2000. ISBN: 80-7203-254-2.

ŠTĚPÁN, Luděk, URBÁNEK, Radim a KLIMEŠOVÁ, Hana. Dílo mlynářů a sekerníků v Čechách II. Praha: Argo, 2008. ISBN 978-80-257-0015-0.

PROKEŠ, Jan. Návrh rekonstrukce malé vodní elektrárny ve vztahu k současným environmentálním požadavkům. Brno, 2010. Diplomová práce. Mendelova univerzita v Brně.

URBÁNEK, Radim. Dřevo, hlína, opuka. Lidové stavitelství na Vysokomýtsku. 2004. ISBN 80-239-4008-2.

ZDROJE

mapy.cz
google.maps.com
oldmaps.geolab.cz
cuzk.cz
klickesbirkam.cz
mesto.vysoke-myto.cz/historie
mesto.vysoke-myto.cz/
www.kudyznudy.cz/kam-pojedete/vychodni-cechy/ceskomoravske-pomezi/vysoke-myto
orlicky.denik.cz/mikroregion/vysoke-myto.html

